

རྗེས་བཞེད་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ།

ཡགོང་ས་ཡུལ་ས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་དང་།

ཐམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་ནམ་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་བཞེད་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ།

༡༡། །ཡགོང་ས་ཡསྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་དང་།
བཀའ་ཁྲི་མཁས་དབང་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་
ནམ་གཉིས་ནས་རྗེས་བཅེའི་ལམ་སྟོན་
བཀའ་སློབ་སྟོགས་བསྟུས།

ཡིག་འབེབ་ཁྱབ་པོ། རྣམ་གྲུབ་བསྟན་ཡར་འཕེལ།

སྐྱབ་ཅར་རྣམ་རྒྱལ་གྲུ་ཚང་པན་བདེ་ལེགས་བཤད་སྤྱིང་གི་
ཤེས་ཡོན་ལྷན་ཆོགས་ནས་དབར་འགྲེམས་ཁྱུས།

རྗེས་བཅའི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ།

སྐྱབས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ་ཀྱི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ་
ཆོད་གྱི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ་ཀྱི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ་
ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ་ཀྱི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ་

བོད་རྒྱལ་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོ་ ༡༩༩༩ ལོ་
ལོ་ ༡༩༩༩ ལོ་ ༡༩༩༩ ལོ་

ལོ་ ༡༩༩༩ ལོ་ ༡༩༩༩ ལོ་

NAMGYAL MONASTERY
P.O. Mcleod Ganj-176219
Dharamsala Distt Kangra (H.P.) INDIA
Tel: 01892-221492 Fax: 01892-221410
Off: 91+92184-14777/ 92184-15777
E-mail: namgyalmonastery@gmail.com

ལེན་བྱེས་རིག་མཛོད་དེབ་མཛུགས་ལ།

SJRB-0150

ནམ་རྒྱལ་གྲུ་ཚང་གིས་ཡོན་ཏྲན་ཚོགས་ཀྱི་པར་གཞི་རང་སོར་བཞག་ཡོད།

ལེན་བྱེས་རིག་མཛོད་ཚོམ་སྒྲིག་ཁང་གིས་འདུལ་དེབ་ཏུ་བསྐྱོས།

ལེན་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོས་འགྲེམས་སྤེལ་བྱས།

༢༠༡༥ ལྷ་ ༥ པར་ཚོམ་སྒྲིག་བྱས།

༢༠༢༠ ལྷ་ ༡ པར་བསྐྱར་སྒྲིག་བྱས།

ལེན་བྱེས་རིག་མཛོད་དྲ་བྱང་།

www.serajeyrigzodchenmo.org

ཡིག་འབྲེལ་དྲ་བྱང་།

serajeyrigzodchenmo@gmail.com

དཀར་ཆག

ཐོག་མའི་སྒྲིང་བཞིན།	1
ལགོང་ས་ལྷུབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་བཀའ་སློབ།	༡
ལགོང་ས་མཆོག་གི་བཀའ་སློབ་གཉིས་པ།	༡༠
མཁས་དབང་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆའི་བཀའ་སློབ།	༡༦
བཀའ་འདྲི་དང་དེའི་བཀའ་ལན།	༢༣

ཐོག་མའི་སྒྲུང་བརྗོད།

༡༡། ཉེ་ཡང་ཡ་རྒྱལ་དབང་སྐུ་སྒྲུང་རིམ་བྱོན་གྱིས་ཐུགས་རྗེའི་གྲིབ་བསིལ་དང་། བཀའ་བློན་གྱི་ཞོ་གས་ཉེ་བར་འཆོ་བའི་སྐུའི་གས་བཅར་ནས་པར་རྒྱལ་བ་པན་བདེ་ལེགས་བཤད་སྒྲིང་གྲུ་ཆང་ནས་བོད་རྒྱལ་ལོ་ ༡༡༣༧ ཐུགས་སྐྱལ་གྱི་ལོ་ ༡༠༡༠ བོད་ཆུ་ ༥ ཆེས་ ༡༩ དང་། གྱི་ལོ་ ༡༠༡༠ ཆུ་ ༧ ཆེས་ ༤ ཉིན་ལྷ་དང་བཅས་པའི་འགྲོ་བའི་མགོན་སྐུ་བས་སྤྱི་ནོར་ཡལོང་ས་ཡ་སྐུ་བས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་མཐའ་གྲས་བསྟན་འགྲོའི་མགོན་དབྱང་དམ་པར་སྐུ་ཆེ་ཡཞབས་བདེ་ཡུན་དུ་བརྟན་སྒྲིང་གྲུ་ཆང་འདི་ཉིད་གྱི་མཆན་སྐུ་དང་འབྲེལ་ཞིང་རྟེན་འབྲེལ་བྱུང་པར་ཅན་ལ་དགོངས་ནས་གཙུག་ཏྲར་ནས་པར་རྒྱལ་མའི་སྐོན་ས་བརྟན་བཞུགས་བསྟར་འབྲལ་ཁུ་སྐུ་བས་ཡལོང་ས་ཡ་སྐུ་བས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ཡ་རྒྱལ་དབང་སྐུ་སྒྲུང་ན་རིམ་དང་སྐུ་བཅར་གྲུ་ཆང་འདི་ཉིད་དབར་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཐུགས་འདེས་དང་། ཐུག་པར་གྲུ་ཆང་འདི་ཉིད་ཡ་རྒྱལ་མཆོག་རིམ་བྱོན་གྱིས་སྐོན་མེད་པའི་གཞིགས་སྐྱོང་མཛད་ཚུལ་དང་། མ་འོངས་པར་གངས་སྐྱོངས་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོའི་བསྟན་སྒྲིང་སྤྱི་འགྲོའི་བདེ་ཐབས་དང་། བཤད་སྐྱབ་ལས་གསུམ་གྱི་སྐོན་ས་རྒྱལ་བསྟན་འཛིན་སྐྱོང་སྤེལ་གསུམ་གྱི་ཁུ་སྐོ་སོགས་ལ་རྗེས་བཅའི་ལམ་སྟོན་གྱི་བཀའ་སློབ་རིན་ཐང་བལ་བ་སྐུལ་བ་རྣམས་མཆོན་གནས་རྗེས་འབྲེལ་གྱིས་སྐུ་བཅར་གྲུ་ཆང་གི་འདུས་མང་རྣམས་ནས་ཉིན་མཆན་དུས་དུག་དུ་མ་བརྗོད་སྤྱིང་བཅངས་གྱིས། ཁུ་སྐོ་མཐའ་དག་ཡ་རྒྱལ་བ་དགེས་པའི་མཆོད་སྤྱིན་འབའ་ཞིག་དུ་འཇུང་ཐབས་ལ་བརྩོན་དགོས་པ་དང་། ཡ་རྒྱལ་དབང་དོན་གྱི་བདག་པོའི་རིན་བལ་གྱི་བཀའ་སློབ་རྣམས་ལ་རང་ཅག་གས་བཅར་བ་རྣམས་ནས་དམིགས་བསལ་སློབ་སྐྱོང་མཐར་ཐིན་བྱས་ཏེ་ཡ་རྒྱལ་བའི་བཞེད་དགོངས་སྐུ་བ་པ་ཞིག་བྱ་གལ་ཆེ་བས་བཀའ་སློབ་འདི་ཉིད་བརྟན་འཛིན་འོད་སྤེར་དང་ཆབས་ཅིག་ཡིག་ཐོག་སབ་འབྲི་དང་བཅས་འབྲེམས་སྤེལ་ཁུས་པ་ཡིན།

དེ་བཞིན་གྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ ལྷ་ ༩ ཚེས་ ༢༩ ཉིན་སྐྱ་བཙུང་རྣམ་ཐུག་གྲྭ་ཚང་གི་ཤེས་ཡོན་
ལྷན་ཚོགས་ནས་གོ་སློག་གིས་ཡ་གོང་ས་ཡ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོས་བསྐྱབས་དང་སྦྱོང་བཞིན་པའི་
ལྷ་ན་མེད་པའི་སྤྱགས་བསྐྱེད་རྣམ་གསུམ་དང་འབྲེལ་བའི་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་ནང་སྐྱ་
བཙུང་སྤྱི་ཁྱའི་ལས་དོན་སྐྱབ་ཕྱོགས་ཐོག་བཀའ་ཁྲི་མཁས་དབང་ཡ་སྐབས་ཟླ་བཅུ་གཞིར་རིན་པོ་
ཆེ་མཆོག་ནས་འདི་ག་སྐྱ་བཙུང་རྣམ་ཐུག་པན་བདེ་ལེགས་བཤད་སྒྲིང་གྲྭ་ཚང་གི་འདུས་མང་ལ་
གནང་བའི་གསུང་བཤད་འདི་ཉིད་ཀྱང་གཤམ་འགངས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས་འདི་ཆབས་ཡིག་ཐོག་པ་
འབྲི་ཞུས་ཏེ་དབང་འབྲེམས་ཞུས་པ་ཡིན།

དེ་ཡང་མགོན་པོ་གང་གི་སྤྱགས་བསྐྱེད་དམ་བཙུང་རྣམ་གསུམ་ནི། ༡ ་ འཕྱོ་བ་མི་ཞིག་
ཡིན་པའི་ཆ་ནས་འཕྱོ་བ་མིའི་བཟང་སྦྱོང་གི་རིན་ཐང་གོང་འཕེལ་གཏོང་རྒྱ་དང་། ༢ ་ ཚོས་པ་
ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ཚོས་ལུགས་པན་ཚུན་མ་སྤྲོད་ལས་གོང་མཐོར་གཏོང་རྒྱ། ༣ ་ བོད་མི་
ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་བོད་དོན་བདེན་གསལ་ཐབས་དང་། བོད་ཀྱི་སྤྱི་འཕྲེལ་བདེ་ཐབས་དང་།
ལྷག་པར་བོད་ཀྱི་ཚོས་རིག་འཛིན་སྦྱོང་སྤེལ་གསུམ་ཐོག་སྤྱགས་འགན་བཞེས་རྒྱ་བཙས་ནི་མགོན་
པོ་གང་ཉིད་ཀྱི་དམ་བཙུང་གསུམ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་ཡོད།

དང་པོ། ལྷ་ན་མེད་པའི་སྤྱགས་བསྐྱེད་རྣམ་གསུམ་གྱི་བཞེད་དགོངས་སྐབས་པ་ལ། དེང་གི་
དུས་འདིར་གོ་ལའི་ཐོག་གི་མི་རྣམས་ནས་ལྷན་ཀ་ཆེན་པོ་ལྷ་ལ་གཞིར་ལེན་བྱེད་དགོས་ཤིང་། དེ་
ཡང་ར་ཆོས་གཞིར་ལེན་བྱེད་དགོས་པའི་ལྷན་ཀ་ཆེན་པོ་ལྷ་ནི་ ༡ ་ ཆད་ལས་བཟུལ་བའི་མི་
འཁོར་འཕེལ་རྒྱས་དང་། ༢ ་ དཔལ་འཕྱོར་འབྲེལ་མཉམ་མེད་པར་དབྱེལ་སྤྱག་གི་བར་ཁྱད་ཆེ་བ།
༣ ་ མཛོན་གསུམ་གྱི་གཞིར་འཆོ། ༤ ་ ཁོར་ལུག་ཉམས་རྒྱད། ༥ ་ ཚོས་ལུགས་ཀྱི་འཕྲེན་
འཁྱེར་དང་བཙས་ལྷ་ཡིན་ཞིང་། ལྷན་ཀ་ལྷ་པོ་འདི་དག་ནི་མགོན་པོ་གང་ཉིད་ནས་སྤྱིགས་མ་ལྷ་ལ་
བསྐྱེམས་ཆོག་གིས་འབྲེལ་བརྗོད་གནང་སྐྱབས་སུ་རྩོད་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཡིན།

ལྷན་ཀ་ལྷ་པོ་དེ་དག་ལ་གཞིར་ལེན་བྱེད་དགོས་ན། དང་པོ། འཕྱོ་བ་མིའི་བཟང་སྦྱོང་གི་

རིན་ཐང་གོང་འཕེལ་གཏོང་རྒྱ་དང་། དེ་ཡང་ཆོས་ཁས་ལེན་མིན་གྱི་རིགས་གཉིས་དང་། ཆོས་ཁས་ལེན་མཁན་ལ་འདྲ་འཛིན་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་བཞག་པ་ལོ་འདྲོད་དང་མི་འདྲོད་ཀྱི་ལྷ་ལྷུབ་གཉིས་བཅས་ཐབས་ལམ་གསུམ་གྱི་ཐོག་ནས་བསམས་བརྟེན་དང་། འགྲོ་བ་མེད་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་རིན་ཐང་གོང་མཐོར་གཏོང་དགོས་པར་བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་མཛད་ཡོད། དེ་ཡང་ཆོས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་རིན་ཐང་གོང་འཕེལ་གཏོང་རྒྱ་ནི་ཐབས་ལམ་གསལ་བ་ཞིག་དང་། དམིགས་བསམ་གྱི་ཐབས་ལམ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཆོས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། འཛིན་ཀྱི་སྤྱི་ཡོངས་ལ་འཁྲི་བའི་ལས་འགན་གཉིས་ཀྱང་མེད་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་མི་གཤིས་རིན་ཐང་ཡར་རྒྱས་གཏོང་བའི་ཐབས་ལམ་ལམ་མེད་ཏུ་མི་རུང་ཞིག་ཡིན་པར་བཀའ་སླུལ་ཡོད་པས། འདི་ནི་ཁྱད་ཏུ་འཕགས་ཤིང་། ལུལ་ཏུ་བྱུང་བའི་གདམས་ངག་ཅིག་ཀྱང་ཡིན།

གཉིས་པ། ཆོས་ལུགས་པན་ཚུན་མཐུན་ལམ་གོང་མཐོར་གཏོང་རྒྱ་ནི་ཐུགས་བསྐྱེད་དམ་བཅའ་གཉིས་པ་དེ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཆོས་ལུགས་ལ་བཟང་ངན་གྱི་རྣམ་དཔྱེ་བྱེ་རྒྱ་མེད་པར་ཆོས་ལུགས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྤྱོད་འགྲོར་པན་བདེ་བསྐྱེད་རྒྱུ་དེ་དམིགས་ལུལ་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པ་དང་། འགྲོ་བའི་དབང་པོ་རྣེས་ཀྱིས་དང་། ཁམས་མོས་དང་བསམ་པའི་དབང་ལས་ཆོས་ལུགས་མི་འབྲ་བ་རྣམས་བྱུང་བས། ཆོས་ལུགས་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱར་ཡང་འགྲོ་བ་རྣམས་ལ་པན་བ་དང་། ད་ལྟ་པན་ཐོགས་བཞེན་པ་མ་ཟད། མ་འོངས་པར་པན་པར་འབྱུང་བས་ཆོས་ལུགས་པན་ཚུན་གུས་བརྩེ་དང་། པན་ཚུན་སློབ་སྦྱོང་དང་ལེགས་ཆ་ལེན་རེས་ཀྱིས་ཆོས་ལུགས་ཐམས་ཅད་མཐུན་ལམ་དག་སྤང་རྟེན་བྱའི་འོད་ཀྱིས་ཁྲུབ་པ་ཞིག་དགོས་གཤེད་ཆེ་བར་གཟིགས་ཤིང་། དེ་ལྟར་ལམ་སྟོན་མཛད་པ་ལྟར་མགོན་པོ་གང་ཉིད་ནས་སྤྱོད་པར་བརྒྱུད་པ་ཞེས་ཀྱིས་མཛད་འཕྲིན་བསྐྱེད་དང་སྦྱོང་སྤྱོད་ལེན་པས། འདི་ནི་ད་བར་གྱི་ནང་གི་སྟོན་པ་གང་ཞིག་དང་། ནང་བའི་སྒྲ་སྒྲུལ་སྤྱོད་ཀྱང་མ་གསུངས་པའི་གདམས་ངག་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཡིན།

གསུམ་པ། བོད་དོན་བདེན་མཐའ་གསལ་ཐབས་གནང་རྒྱ་ནི་མགོན་པོ་གང་གི་ཐུགས་

བསྐྱེད་དམ་བཅའ་གསུམ་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཡང་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་མང་གཙོའི་ལམ་སྲོལ་དུ་
བསྐྱར་མཛད་པ་ནི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འཕྲིན་དང་མོ་དང་། བོད་དོན་བདེན་མཐའ་གསལ་ཐབས་
ཀྱི་ལས་འགུལ་མཐའ་དག་འཆེ་མེད་ཞི་བའི་ལམ་དུ་བསྐྱར་བ་ནི་ཐུན་མེན་གྱི་མཛད་འཕྲིན་གཉིས་
པ་དེ་ཡིན། འདི་ནི་སྤང་བོད་གངས་ཅན་གྱི་སྤྱོད་སྤང་། བྱང་པའི་རྒྱལ་ཁབ་གང་དུའང་མ་བྱུང་བའི་
རྒྱལ་ས་ཆེན་གྱི་མཛད་འཕྲིན་ཞིག་ཆགས་ཡོད།

དེ་བཞིན་བོད་རྒྱ་གཉིས་སྤྲོད་དབུ་མའི་ལམ་གྱི་མཛད་སྤྱོད་སྤྱི་དུས་འཛིན་གནང་བ་
ནི་མཛད་འཕྲིན་གསུམ་པ་དང་། བྱང་ཆོས་ནས་གསུངས་པའི་ཆོན་རིག་དང་། དེང་དུས་རྒྱུ་
སྤྱོད་པའི་ཆོན་རིག་བར་བསྐྱོང་གསར་གཏོད་གནང་བ་ནི་རྒྱ་ན་མེད་པའི་མཛད་འཕྲིན་བཞི་པ་
དེ་ཡིན་ཞིང་། འདི་ནི་ལྷ་ལྷ་བ་སྐྱེ་སྤང་ན་རིམ་གང་གིས་ཀྱང་བསྐྱངས་མ་བྱུང་བའི་གསར་གཏོད་
རང་བཞིན་གྱི་རྒྱལ་ས་ཆེན་གྱི་མཛད་འཕྲིན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན།

གཞན་ཡང་ནང་པ་རྣམས་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་ནང་པ་ཞིག་དང་། བོད་པ་རྣམས་
ཀྱང་མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་པའི་བོད་མི་ཤ་སྟག་ཡོང་ཐབས། སྤྱི་བོ་ཆུན་གཞིན་མོ་མོ་དབྱེར་
མེད་ཀྱིས་ནང་ཆོས་ཀྱི་གཞུང་ལ་སློབ་གཉེར་དང་། སློབ་སྟུག་རྣམས་ནས་རིགས་ལམ་དང་གྲུབ་
མཐའ་སོགས་འདབ་གཤོག་གཉིས་ལྡན་ལྟར་གནའ་དེར་གི་ཤེས་ཡོན་རྣམས་ལ་ཐོས་བསམ་སློབ་
གཉེར་གྱིས་ཤེས་ལྡན་གྱི་བོད་སྟུག་ཤ་སྟག་ཐོན་དགོས་པ། བཙུན་མ་རྣམས་ནས་ཀྱང་གཞུང་ཆེན་
མཆོན་ཉིད་ལ་སློབ་གཉེར་གྱི་གོམ་པ་རིམ་བཟོད་ཀྱིས་དགེ་བཤེས་མ་ཐོན་དགོས་པ། གདན་ས་
ཁག་ནས་ཆོན་རིག་ལ་སློབ་སྦྱོང་། དངོས་ཁམས་དང་། རྩལ་འགྱུར། སྤྱི་དངོས་ལ་སོགས་པ་ཤེས་
ཡོན་གྱི་རིགས་མཐའ་དག་རིགས་ལམ་གྱི་ཐོག་ནས་སློབ་འཁྲིད་ལམ་སྲོལ་གསར་གཏོད་ཀྱིས་
འཛིག་ཉེན་ཀྱང་ལ་ཕན་རྒྱལ་སྤྱི་ཆེ་བསྐྱེད་བཞེད་དང་། ལྷག་པར་གནའ་དེར་ནང་ཆོས་ཀྱི་ཆོན་
རིག་དང་། སྤྱི་ནང་གི་ལྷ་གྲུབ་ཀྱང་བཅུས་ཀྱི་སློབ་དེབ་གསར་བསྐྱིགས་ཀྱིས་ཕན་བདེའི་མཛད་
འཕྲིན་རྒྱ་ན་མེད་པ་སྤྱོད་བཞིན་པ་འདི་དག་རེ་རེ་ནས་སྤང་མེད་གསར་གཏོད་རང་བཞིན་གྱི་

རྒྱལ་སྤྱིའི་མཛད་འཕྲིན་སྤྱོད་མོང་མ་ཡིན་པ་རེ་རེ་ཡིན་པས་རྒྱ་ནག་མཛད་པའི་ཐུགས་བསྐྱེད་ནམ་
གསུམ་གྱིས་མཆོད་མཐའ་ཡས་ལ་སྤྱོད་པ་དང་། རྒྱ་ཆེ་ལ་གཉིང་ཟབ་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་མཛད་འཕྲིན་
མཛད་འཕྲིན་རང་ཅག་ནམས་གྱིས་སྒོ་ཡུལ་ལས་འདས་པ་བསྐྱེད་པ་དང་སྒྲོང་ཐུས་ཡིན་པས་སྤྱོད་
སྤྱོད་སྤྱོད་པའི་ནམ་ཐར། རེས་འཇུག་གཏུལ་བུའི་ཉམས་ལེན་ཞེས་པ་ལྟར་རང་ཅག་ནམས་ནས་
མགོན་པོ་གང་གི་རྒྱ་ནག་མཛད་པའི་ཐུགས་བསྐྱེད་ནམ་གསུམ་དང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་མཛད་འཕྲིན་
ཁག་ལ་སྒོ་བ་སྒྲོང་དང་། དགོངས་དོན་རྟོགས་ཤིང་། ཁོང་དུ་ཚུད་པའི་ཐོག་ནས་ང་ཚོས་བྱར་བ་བྱ་
འདེགས་གྱིས་ཡུལ་བའི་དགོངས་བཞེད་སྒྲུབ་པ་ཞིག་དང་། ཡུལ་བ་དགྱེས་པའི་མཆོད་སྤྱོད་
སྤྱོད་བྱུང་བ་ཞིག་བྱེད་དགོས་པ་ནི་འཕགས་མཆོག་ཐུག་ན་བསྐྱེད་གཏུལ་བུར་གྱུར་པ་རང་ཅག་
གངས་ཅན་པ་ནམས་གྱི་སྤྱོད་ཀྱི་བབས་པའི་འོས་འགན་ཞིག་ཡིན་པས། འོས་འགན་འདི་དག་ང་
ཚོས་ངོས་འཛིན་དང་ཤེས་རྟོགས་སྤྱོད་པའི་ཐོག་ནས་འོས་འགན་འདི་དག་སྒྲུབ་པ་ལ་འབད་བར་
འཆལ་ལོ་ཞེས་རེ་འབོད་ཞུ་རྒྱུ་བཅས། གུས་ནམ་གྱི་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་ཡར་འཕེལ་བས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༠ ལྷ་
༡༡ ཚེས་ ༡༥ དགོང་པ།

ཡགོང་ས་ཡུལ་ས་ཕགོན་ཆེན་པོ་ཕཱོག་གི་བཀའ་སློབ།

༩ བོད་རྒྱལ་ལོ་ ༡༡༣༧ ལྷགས་སྤྱལ་བོད་རྒྱལ་ ༥ ཆེས་ ༡༩ ཏང་། གྲུ་ལོ་ ༡༠༡༠ ལྷ་བ་ ༧
ཆེས་ ༩ ཉིན་སྤྱི་བཅར་ནས་རྒྱལ་གྲུ་ཆང་པན་བདེ་ལེགས་བཤད་སྤྱིང་འདུས་སྤྱི་ནས་ཡགོང་ས་
ཡུལ་ས་ཕགོན་ཆེན་པོ་ཕཱོག་མཐའ་ལྷས་བསྟན་འགྲོའི་ཕགོན་དབྱང་དམ་པར་སྤྱི་ཆེ་ཡུལ་ས་
བད་ལུན་དུ་བརྟན་སྤྱད་གཙུག་ཏྲེར་ནས་པར་རྒྱལ་མའི་སྤོ་ནས་བརྟན་བཞུགས་བསྟར་འབྲུལ་
སྤུལ་སྤྱི་སྤུལ་བའི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ།

པན་བདེ་ལེགས་བཤད་སྤྱིང་གྲུ་ཆང་ནས་དེ་རིང་བརྟན་བཞུགས་བསྟར་འབྲུལ་
གནང་བར་ཏ་ཅང་དགའ་པོ་བྱུང་། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བརྗོད་ན་ཡུལ་བ་དགེ་
འདུན་རྒྱ་མཆོད་དང་། ལྷག་པར་ཡུལ་བ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཆོའི་སྤྱི་དུས་ནས་
བཟུང་པན་བདེ་ལེགས་བཤད་སྤྱིང་ཞེས་པའི་འདུས་སྤྱི་འདི་གསར་དུ་ཚུགས་ཤིང་།
དུས་ཁྱིམ་ཅེ་པོ་བྱང་པོ་ཏ་ལར་གཏན་སྟོན་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། ལྷག་
པར་ཡུལ་དབང་སྤྱི་བྱེད་རིམ་བྱོན་ལ་ཆོས་བྱོགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཞབས་འདེགས་ཞུ་
རྒྱུ་དང་། ཡུལ་དབང་སྤྱི་སྤྱིར་གྱི་ཞབས་ཀྱི་ཞུ་མཁན་གཙོ་པོ་དེ་ཡང་གྲུ་ཆང་གི་སྤྱི་
ཞབས་ནམས་ཆགས་ཡོད། དཔེར་ན། གཏེར་བདག་སྤྱིང་པ་སོགས་ཀྱི་གསུང་རྒྱུན་
འཁོད་པའི་ཡུལ་དབང་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་ནམ་ཐར་གྱིས་མའི་ནང་། ཡུལ་དབང་ལྷ་
པ་ཆེན་པོ་ཞལ་འོབ་ཏ་ཅང་ཆ་པོ་ཡོད་པ་འཁོད་འདུག ནམ་ཐར་དེའི་ནང་དུས་དུས་

སྐྱེ་ཡུལ་དབང་ལྔ་པ་ཆེན་པོའི་ན་བཟང་འབྱུང་བར་གྱུ་ཆང་གི་སྐྱེ་ཞབས་དེ་འདྲ་གཏོང་གནང་མཛད་ཅིང་། དེ་རིང་གྲོན་གོས་འབྱུ་མི་གྲུ་པ་འདི་དང་འདི་ཡོད་ཅེས་གྲུ་པ་རེ་རེ་བཞིན་མིང་ནས་གསུངས་ཏེ་ཁོང་ཆོའི་ཉིན་གྲུང་གི་རྩ་བ་སྐོལ་སྐྱེའི་སྐྱམ་རྩ་ཡང་ཡུལ་དབང་རང་ཉིད་ནས་སྤར་མོ་བསྐྱོན་ནས་གསོལ་སྦྱལ་གནང་བ་དང་། ཡང་སྐྱབས་རེ་དེ་རིང་གྲུ་པ་འདི་དང་འདི་མེད་ཅེས་གསོལ་རྩ་གནང་གྲུ་པ་པ་དེ་ཡང་ཚུར་བཞེས་པ་གནང་གི་ཡོད་ཚུལ་སོགས་གྲུ་ཆང་གི་སྐྱེ་ཞབས་རྣམས་གཟིམ་ཚུང་གི་ཞབས་ཕྱི་ཁྱེམ་ཁན་ཆགས་ཡོད་པ་ལྟར་ཏུ་ཅང་ཐུགས་ཉེ་པོ་གནང་གི་ཡོད་ཚུལ་ཡུལ་དབང་ལྔ་པ་ཆེན་པོའི་རྣམ་ཐར་ནང་དུ་གསལ་ཡོད།

སྐྱིར་ཡུལ་མཆོག་ལྔ་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་ནི་ཁམས་གསུམ་གྱིས་གཞོན་པའི་དབང་ཐར་ཏུ་ཅང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཞབས་ཕྱི་ཁྱེམ་ཁན་རྣམས་ལ་ཏུ་ཅང་ནང་ཆགས་གནང་གི་ཡོད། དེ་ཡང་ཡུལ་དབང་མཆོག་ཅེ་པོ་བྲང་གི་མཆོན་གཟིམ་དུ་བཞུགས་འཇགས་གནང་ཞིང་། ཞབས་ཕྱི་ཁྱེམ་ཁན་གྲུ་ཆང་གི་སྐྱེ་ཞབས་རྣམས་ཉི་འོད་ཀྱི་ནང་དུ་སྡོད་ཀྱི་ཡོད། ཡུལ་དབང་མཆོག་ནས་ཞབས་ཁྱེམ་རྣམས་ཀྱི་མིང་ནས་འཕོད་དེ་སྐད་གཏོང་གནང་སྐབས་བཟང་ལན་མི་བྱེད་པར་སྡོད་པ་དང་། ཡུལ་དབང་མཆོག་ནས་ལན་གཉིས་པ་དང་ལན་གསུམ་པ་འཕོད་པ་གནང་སྐབས་གཞི་ནས། ལགས། ཞེས་ཁྱེམ་ཡོད་པ་དང་། སྐྱེ་ཆས་འདི་དང་འདི་ཞེས་བྱ་བ་གང་དུ་ཡོད་ཅེས་བཀའ་འདྲི་གནང་སྐབས། ཁ་སང་བྱེད་རང་གིས་གནས་འདི་འདྲ་ཞིག་ཏུ་འཛོག་གནང་མཛད་སོང་ངོ་ཞེས་ཏུ་ཅང་ནང་ཆགས་ཀྱིས་ཁྱེམ་གི་རེད་ཅེས་དེ་ཡང་རྣམ་ཐར་གྱིས་མའི་ནང་དུ་གསལ་འདུག

3

གི་ཞབས་ཕྱི་ཞུས་ཏེ་བདག་བསྐྱེད་སྐྱོར་དགོས་ཀྱི་ཡོད། བྱམས་པ་འབྱུང་གནས་ང་
གཉིས་ཅེད་མོ་ཅེས་ནས་ངོ་ཤེས་ཏེ་ཅང་འདིས་པོ་ཞིག་ཡིན། བྱམས་པ་འབྱུང་
གནས་ཀྱིས་སྐད་ཆ་ཤོད་སྐབས་ཁ་ནས་མཆིལ་མ་མང་པོ་འཕྲོར་ཞིང་གདོང་བའང་
འབར་ཆགས་ཤིག་ཡོད། སྙིང་རྩེ་མི་ཏེ་ཅང་ཡག་པོ་ཡོད། བྱམས་པ་འབྱུང་གནས་
འཁྲིས་སུ་བསྐྱད་ནས་ཞལ་འདོན་སྐྱོར་གི་ཡོད། སྐྱ་གོང་མ་རང་ཉིད་ཕྱག་ཚུ་མ་མཛད་
བ་དང་། བཀའ་ཡིག་སྦྱལ་གནང་བ། ལྷག་པར་བསྟོར་ཏེ་ཕུལ་འབྱོར་སོགས་ཀྱི་བྱང་
འཛིན་ཆང་མ་ཕྱག་གིས་ཕྱག་བསྟར་མ་འཕྲལ་འཕྲལ་དུ་གནང་གི་ཡོད་པས་རྩ་བ་
ཕྱག་གིས་གནང་ནས་བཞུགས་བཞིན་དུ་བྱམས་པ་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་བདག་བསྐྱེད་
སྐྱོར་བ་དང་། སྐབས་མཆའས་སོ་སོའི་དབུ་བསྐྱལ་ནམས་སྐྱ་གོང་མ་རང་ཉིད་ནས་
བསྐྱོན་བ་གནང་གི་ཡོད་ལ། ཞལ་འདོན་གི་དབུ་བསྐྱལ་སྐྱོན་རྒྱ་དང་། ཁ་བུ་འཕྲལ་
རྒྱ་སོགས་གཏན་ནས་ནོར་གི་མ་རེད་ཅེས་གསུང་གི་འདུག དེ་ལྟར་སྐྱ་གོང་མ་དང་
བྲམ་ཆང་གི་སྐྱ་ཞབས་ནམས་ཏེ་ཅང་འདིས་པོ་རེད་འདུག

ཡང་སྐབས་དེའི་བྲམ་ཆང་གི་དབུ་མཛད་འཕྲལ་ལས་ལགས་སུ་ནོར་སྤྱིང་སྤྱན་
གཟིགས་ཁང་གི་ཤུ་བས་བརྟུངས་རྩེས་རང་སྐད་ཡག་པོ་ཞིག་མི་ཐོན་པར་བྱུང་པས་
དབུ་མཛད་འཕྲལ་ལས་ལགས་ནས་སྐྱ་མདུན་སྐྱ་གོང་མར་ད་ཆ་རང་སྐད་ཡག་པོ་
ཞིག་ཡོང་གི་མི་འདུག་པས་དབུ་མཛད་དགོངས་པ་གནང་རོགས་ཞེས་ཞུས་པར། སྐྱ་
གོང་མས་ང་ལ་ཁྱོད་རང་གི་སྐད་དེས་འགྲིགས་ཀྱི་འདུག་པས་བྱུང་པར་གང་ཡང་
མེད། དབུ་མཛད་ཀྱི་དགོངས་པ་ཡོང་གི་མ་རེད་ཅེས་གསུངས་འདུག དེ་ལྟར་བྲམ་ཆང་
གི་སྐྱ་ཞབས་དང་ཏེ་ཅང་གི་ཉེ་པོ་རེད་འདུག

དེ་རྗེས་ཡུལ་མཆོག་སྐྱོད་མ་རྒྱ་ནག་དུ་ཕེབས་ཤིང་། མཆོད་ཟུར་ལགས་
ཀྱིས་ངོས་ལ་གསུངས་པར། སྐྱོད་མ་རྒྱ་ནག་ནས་ཐོད་དུ་ཕྱིར་ཕེབས་གནང་
སྐབས་གྲུ་ཆང་གི་སྐྱ་ཞབས་རྣམས་ལ་ལག་རྟགས་སློང་རྒྱ་ཞིག་མེད་ན་འགྲིགས་ཀྱི་
མ་རེད་ཅེས་ཅན་དན་གྱི་ཐོང་བ་ཆེད་དུ་སྐྱས་གཟིགས་གནང་སྟེ་སྐྱ་སར་ཕེབས་མ་
ཐག་གྲུ་ཆང་གི་སྐྱ་ཞབས་རྣམས་ལ་ཕྱག་ཐོང་གི་སྐྱ་འབྲེད་ཕྱལ་ཡོད། སྐབས་དེའི་
ཕྱག་ཐོང་གི་སྐྱ་ཞབས་བགྲེས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐྱམས་ཕེབས་པའི་ཅན་དན་གྱི་ཕྱག་
ཐོང་དེ་ཡིན། དེ་ལྟར་སྐྱོད་མ་དང་གྲུ་ཆང་གི་སྐྱ་ཞབས་རྣམས་ཏ་ཅང་ཐུགས་ཉེ་པོ་
རེད་འདུག།

དེ་ནས་ངོས་རང་གི་མི་ཆེའི་ནང་ཆ་བཞག་ནའང་། ངོས་རང་པ་ཡུལ་ནས་
དབུས་ཕྱོགས་སུ་ཡོང་སྐབས་ནག་ཚུའི་ཁུལ་དུ་འབྱོར་སྐབས་དཔོན་པོ་འཕམ་གསལ་
དཔོན་མཁན་པོ་མཉམ་དུ་ཡོད། དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་ངོས་རང་ལོ་ན་གང་འཆོམས་མ་
སྐྱེབས་བར་དཔོན་པོས་ང་ལ་སྐགས་སྤྲད་ཡོད། སྐབས་དེར་གྲུ་ཆང་གི་སྐྱ་ཞབས་
མཆོད་དཔོན་མཁན་པོ་ཡང་ཡོད་ལ། ཁོང་སྐྱ་ན་ཏ་ཅང་བགྲེས་སོང་རེད། དེ་མིན་
གཟིམ་གཡོག་བསམ་བློ་ཞེས་ཐོས་ཡང་ཡོད། སྐོབ་ཟུར་ཐུབ་བསྟན་མཆོག་ལྟ་
ལགས་ཡུལ་བ་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཆོའི་སྐྱ་དུས་ཀྱི་མི་ཡིན་སྐབས་གན་བ་ཁྱེད་རང་
ཆོས་ཤེས་གསལ་རེད། གཟིམ་གཡོག་བསམ་བློ་ཞེས་ཐོས་པོ་དང་མཉམ་དུ་
ཡོད། དེ་ཡང་འདོད་རྒྱུ་ཐང་དུ་མཛད་སྟོ་ཆོགས་པའི་སྐབས་སུ་དཔོན་པོ་དང་མཉམ་
དུ་གཟིམ་གཡོག་བསམ་བློ་ཡོད་པ་ངས་དྲན་གྱི་འདུག ཁོང་སྐགས་འཕྲིད་ཀྱིས་མི་
དང་སྟོག་ཆགས་ཀྱི་རིགས་བཞོ་རྒྱ་སོགས་ལག་ཅུལ་ཏ་ཅང་མཁས་པོ་ཡོད། ད་

ལྟ་འདྲ་སེམས་ལ་གསལ་པོར་དྲན་བ་ཞིག་ལ། གཟིམ་གཡོག་བསམ་བློ་འཛིན་བྱས་སྐབས་འཕྲིད་ཀྱིས་མཛུ་བ་མེད་ཅེར་མེད་གདོང་གི་འབག་བཙོས་ཏེ་སྤང་བལ་གྱི་རྒྱ་བསྐྱར་བ་དང་། དེ་ལ་ཞུ་མོ་ཅེ་ཞུ་ཞིག་ཀྱང་གཡོགས་ཤིང་། མཐེ་བོང་དང་གྲུང་མོ་གཉིས་ལ་སྦྱབ་ཡ་རེ་བཙོས། གཟུན་གྱིས་རྒྱ་བ་ནས་གྲོན་གོས་ལྟར་གཡོགས་ཏེ་མཐེ་བོང་དང་གྲུང་མོ་གཉིས་ཀྱིས་སྦྱབ་དགོལ་བའི་ཚུལ་གྱིས་ཁ་ནས་སྦྱག་ཆལ་གྱི་སྦྱ་གདངས་བཏོན་ནས་ཅེད་མོ་ཅེས་གྱི་ཡོད། དེ་ལྟར་དང་གཉིས་ཅེད་མོ་མང་པོ་ཅེས་བ་དང་ཉ་ཅང་འདྲིས་པོ་ཡོད། ཁོང་རང་སྦྱགས་འཕྲིད་ཀྱི་ལག་རྒྱལ་མཁས་པོ་ཡོད་པས་ཅེད་མོ་ཅེས་བ་དང་མཉམ་དུ་ངས་མེད་གདོང་དང་། སེམས་ཅན། འཁྱུ་འཁྱུ་སོགས་སོག་ཆགས་རིགས་འདྲ་མིན་མང་པོ་ཞིག་བཙོ་གི་ཡོད། དེ་དག་གཟིམ་གཡོག་བསམ་བློ་འཛིན་བྱའི་འཁྲིས་ནས་ངས་བསྐྱབས་བ་ཡིན།

རྒྱ་གར་དུ་འབྱོར་རྗེས་ཀྱི་གཟིམ་གཡོག་སྦྱབ་བསྐྱར་ཐབས་མཁས་ལགས་དང་གཉིས་ཅེད་མོ་ཉ་ཅང་མང་པོ་ཅེས་བ་རེད། དེ་ཅེད་ཆས་ཞུ་མོ་འདྲ་མིན་སོགས་དེ་ཆོ་གཟིམ་གཡོག་ལགས་ནས་འཆོམ་བ་དང་བཙོས་བ་སོགས་གནང་སྟེ་ཉ་ཅང་ཡག་པོ་ཡིན། ང་ཚུང་དུའི་སྐབས་ཀྱི་མཆོད་དཔོན་མཁན་པོ་དེ་སྦྱ་ན་ཉ་ཅང་བགྲེས་སོང་རེད་ལ། ཁོང་གིས་ཅེད་མོ་དེ་ཅམ་ཅེས་གནང་གི་མ་རེད། དེའི་རྗེས་ཀྱི་མཆོད་དཔོན་མཁན་པོ་སློ་བཟང་བསམ་གཏན་དང་གཉིས་ཅེད་མོ་མང་པོ་ཅེས་བ་དང་། མཆོམས་རེ་དང་གཉིས་རྒྱག་རེས་ཀྱང་སྦྱ་བྱ་རེ་ཤོར་གྱི་ཡོད། ཁོང་ལ་སྦྱང་འདྲ་མིན་ཉ་ཅང་མང་པོ་ཤོད་རྒྱ་ཡོད། སྐབས་དེར་དཔོན་པོ་ཡོད་ཀྱང་དཔོན་པོས་ཅེད་མོ་ཅེས་བ་གནང་གི་མ་རེད་ལ། ཅེས་ཀྱང་ཤེས་གྱི་མ་རེད། འོན་ཀྱང་ང་ལ་སྦྱགས་སྟོན་མཁན་དེ་

དཔོན་པོ་ཡིན་སྐབས་དཔོན་པོ་ལ་ཏ་ཅང་བཅེ་པོ་ཡོད། དཔོན་པོ་མགོ་དམར་པོ་
རྒྱ་ཁྱེད་ཡོད་ལ། དཔོན་པོས་བོད་ཡིག་དང་བྲག་དཔེ་སོགས་གང་ཡང་མཁྲེག་གི་
མ་རེད། ཁོང་སྐྱ་གོང་མའི་སྐབས་ནས་གསོལ་ཐབས་ཁོ་ན་བྱས་ནས་ཡོང་བ་ཞིག་རེད།
དཔོན་པོས་ང་ལ་ཏ་ཅང་བཅེ་པོ་བྱེད་གི་ཡོད་སྐབས། ངས་དཔོན་པོའི་དུས་མའི་ཐོག་
ཏུ་བསྐྱེད་ནས་དཔོན་པོའི་འགྲམ་པའི་ཐོག་ཏུ་སྡེ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་འདྲི་བ་གི་ཡོད།
སྐབས་དེར་ང་ཚུང་ཚུང་ཡིན་སྐབས་དཔོན་པོས་འཆར་ཅན་ང་ལ་སྲགས་སྲོད་གི་
ཡོད། སྤྱིར་ཟློང་ཁྱེད་ཀྱི་གར་བར་དུ་སྡེབས་པ་རེད།

དེས་ན་མིའི་རིགས་རྣམས་ཅུ་བ་སེམས་ཅན་སྤྱི་མཚུངས་ལྟར་ཡིན་སྐབས། ལྟ་
ཆས་སྲོད་མཁན་དེ་ཏ་ཅང་ཅུ་ཆེན་པོ་ཆགས་གི་ཡོད་པ་འདྲ་འདུག དེ་མིན་དཔོན་
པོས་སྤྱང་ཤོད་མི་ཤེས་ལ། དཔོན་པོས་ཅེད་མོ་ཡང་ཅེས་མི་ཤེས་ཤིང་། དཔོན་པོ་
ལ་ལྟ་རྒྱས་ད་རྒྱས་དེ་བས་ཤོད་རྒྱ་མེད། འོན་ཀྱང་དཔོན་པོས་འཆར་ཅན་ང་ལ་
སྲགས་སྲོད་བ་དེས་དཔོན་པོ་ལ་སེམས་ཐག་ཏ་ཅང་ཉེ་པོ་ཡོད། དེ་ལྟར་འདྲིས་
གཤེད་བྱས་ནས་བསྐྱེད་པ་རེད། གང་ལྟར་ངོས་རང་ལོ་ལྟ་ཅི་ནས་བྲུ་ཆང་གི་སྤྱ་
ཞབས་གཟིམ་གཡོག་བསམ་བྱུང་ནོར་བུ་དང་། མཆོད་དཔོན་མཁན་པོ་སོགས་རིམ་
བར་འདྲིས་གཤེད་བྱས་ནས་བསྐྱེད་པ་རེད།

དེ་རྗེས་རྒྱ་གར་དུ་སྡེབས་ནས་སྤར་གི་གསོལ་གཟིམ་མཆོད་གསུམ་གི་ཡོང་
ཁུངས་ཐད། གཟིམ་དཔོན་མཁན་པོ་གཞུང་ཞབས་ཅེ་བྱུང་གི་ནང་ནས་ཡོང་གི་ཡོད་
ཀྱང་། དེ་ནི་རྒྱ་གར་དུ་སྡེབས་རྗེས་མེད་པ་ཆགས་པ་རེད། གསོལ་དཔོན་མཁན་པོ་
གསོལ་ཐབས་གཞན་གཞན་བཞིན་ཡོང་གི་ཡོད། དེ་ཡང་ད་ལྟ་མེད་པ་ཆགས་ཟིན་པ་

རེད། མཆོད་དཔོན་མཁན་པོ་དང་མཆོད་གཡོག་གི་ཡོང་ཁུངས་སྤར་གྲ་ཆང་ནས་
ཡོང་གི་ཡོད་པ་ད་ལྟ་འདྲི་ལྟར་དུ་གནས་ཡོད་ལ། མ་འོངས་པར་ཡང་གྲ་ཆང་ནས་
ཡོང་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། དེས་ན་ནམ་རྒྱུན་གྲ་ཆང་གི་མིང་ལ་སྐྱབ་བཅར་ཞེས་བརྗོད་
བ་དེ་རྒྱ་མཚན་དེ་ལྟར་ཡིན།

སྐྱབ་བཅར་པན་བདེ་ལེགས་བཤད་སྤྲིང་ཞེས་པའི་པན་བདེ་ཞེས་བ་ནི། བོད་
གཞུང་གི་ཞབས་བཟོན་མང་པོ་ཞིག་གྲ་ཆང་ནས་སྐྱབ་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པས། བོད་ཀྱི་
བསྟན་སྲིད་སྤྱིའི་པན་བ་དང་བདེ་བའི་ཞབས་རིམ་བསྐྱབ་རྒྱ་དང་། དེ་མིན་ལྟལ་
དབང་སྐྱ་སྤེར་གྱི་ཞབས་བཟོན་བསྐྱབ་རྒྱ་དེ་ལས་འགན་གཙོ་བོ་ཆགས་ཡོད་པས་
པན་བདེ་ཞེས་པའི་མིང་ཐོགས་བ་ཡིན།

དུས་འཁོར་ནི་གྲ་ཆང་གི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཆགས་ཡོད། དུས་འཁོར་སྤྱོར་
དུག་གི་འཁྲིད་རྒྱུན་དགེ་ལུགས་པའི་དགོན་སྡེའི་ནང་དུ་མེད་པས་རྫོན་ལ་སྐྱབས་
སུ་འཛིན་རྒྱ་ལས་ལྷག་མེད། དེ་བཞིན་ཞུ་ལའང་མེད་པ་ཆགས་ཐེན་པ་རེད།
སྤྲུགས་རིམ་ཆེན་མོའི་ནང་དུ་དུས་བྱ་གཅིག་ཙམ་ལས་མེད། སྤར་རྗེ་རིན་པོ་ཆའི་
གསུང་ནང་གི་རྒྱས་སྟེང་པས་མཛད་པའི་དུས་འཁོར་སྤྱོར་དུག་གི་ཐེན་གྱིས་འེག་
ཡོད་པ་དེ་ཆོའི་ཁྲིད་རྒྱུན་ཞིག་སྤར་ཡོད་འདུག་ཀྱང་ད་ལྟ་ཆང་ཐེན་པ་རེད། ད་ལྟ་
མཐོང་བ་བརྒྱད་པའི་ཕྱག་རྒྱུན་གྱི་ཁྲིད་རྒྱུན་ཡོད་པ་ནི་རྫོན་གི་སྤྱོར་དུག་ཁོ་ན་
རེད་འདུག དེས་ན་དུས་འཁོར་ནི་གྲ་ཆང་གི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཆགས་ཡོད་ལ། ཆོ་
ག་གྲ་ཆང་ལ་ཏུ་ཅང་སྤྲས་དག་ཅིག་ཡོད་པ་རེད། དེ་མིན་འཇམ་མགོན་ཐུ་མ་ཙོང་ཁ་
པ་ཆེན་པོའི་ཕྱག་བཞེས་དགེ་ལུགས་པས་ཡི་དམ་གསང་བདེ་འཛིགས་གསུམ་ཡ་

མ་བྲལ་བ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པ་དང་། འཛིགས་བྱེད།
བདེ་མཆོག་ལྷ་ཨི་པ་བཅས་ལྷ་ཆང་དུ་མཐོང་རྒྱུ་ཡོད་པ་འདི་དག་སྤྲུམ་དག་ཅིག་
དགོས་རྒྱུ་གཤམ་འགངས་ཆེན་པོ་རེད་འདུག མོག་མར་ནམ་རྒྱན་ནས་ལག་ལེན་དུ་
བསྟར་བཞིན་པ་དང་། ལག་བསྟར་བྱེད་ཐུབ་པ་གཅིག་ནི་བསྟེན་པ་གཏོང་རྒྱུ་གཤམ་
ཆེན་པོ་ཞིག་རེད་འདུག སུར་བ་ནི་སྤྱི་གོང་མའི་དུས་སྐབས་ནས་གཏེར་སྟོན་བསོད་
རྒྱལ་གྱིས་སུར་བ་བཅུགས་པ་གཞན་སྟེ་རྒྱན་དུ་ལྷ་ཆང་དུ་ལག་ལེན་ཡོད་ཐུས་འདི་
ཉིད་ཡིན། དེ་ལྟར་དུས་འཁོར་དང་། གསང་བདེ་འཛིགས་གསུམ། སུར་བ་དང་བཅས་
པ་སྤྱི་ཞབས་ཆང་མ་བསྟེན་སོང་ཞིག་དགོས་པ་ཡིན།

དེ་ལྟ་བུའི་བསྟེན་སྲིད་སྤྱིའི་སྤྱི་རིམ་སྤྱབ་པ་ལ་ཆོག་སྐམ་པོ་ཞིག་བཏོན་ནས་སྤྱི་
རིམ་སྤྱབ་རྒྱུ་གང་ཡང་མེད། ཆོག་སྐམ་པོས་སྤྱི་རིམ་སྤྱབ་ནས་འགྲིགས་ཀྱི་ཡོད་ན།
མཆོད་པ་བསྐྱེགས་མེས་སྤྱི་པལ་འཁོར་ལོ་བཏང་ན་འགྲིགས་མོད་དེ་ལྟར་མིན།
དཔེར་ན། འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་བདག་བསྐྱེད་དབུ་ནས་འདོན་སྐབས། ལྷ་མཆོག་འཇམ་
དཔལ་རྩོམ་ཞིག་ཞིན་མེད་གཤེད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལྷ་མཆོག་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་
པའི་ཡིན་ལུགས་ནམས་ཤེས་དགོས་པ་དང་། ཡང་ན། རྒྱབ་བདག་འཇམ་དཔལ་རྩོམ་
ཞིག་ཞིན་མེད་གཤེད། །ཅེས་ཁ་ནས་བཏོན་པ་ལྟར། ཀུན་ལ་རྒྱབ་པ་དང་ཀུན་གྱི་
རིགས་ཀྱི་བདག་པོ་ཡིན་ཚུལ་སོགས་རྒྱབ་བདག་ཅེས་པའི་དོན་དག་ནམས་ཤེས་པ་
ཞིག་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན། དེ་བཞིན་བསྐྱར་གསོ་ཞིག་འདོན་ན་ཡང་ལྷ་མའི་བསྐྱར་
གསོའི་སྐབས། གང་ཤར་བདེ་སྟོང་མཆོག་གི་རོལ་བ་ནི། །ཞེས་པའི་གང་ཤར་བདེ་
སྟོང་མཆོག་གི་རོལ་པའི་ཉམས་སྟོང་མེད་ཀྱང་། ཡིད་དཔྱེད་ཅམ་གྱི་གོ་བའི་སྟེང་

ནས་བདེ་བ་དང་སྟོང་པའི་གོ་དོན་འཆར་བ་ཞིག་དང་། དེའི་གཟུགས་རྣམ་ལྟ་རྒྱས་སུ་
ཤར་བ་ཞིག་དགོས་པ་ཡིན། དེ་ལྟར་ཡོང་བ་ལ་སྦྱབ་པ་ཉམས་ལེན་གང་འཆམས་
བྱས་པའི་ཐོག་ནས་ལྟ་ཡི་རྣམ་འབྱོར་ལ་རྒྱས་མངའ་ཡོད་པ་ཞིག་དང་། གསང་
སྤྲུགས་ཀྱི་ཟབ་གསལ་གཉིས་མེད་དང་། བདེ་སྟོང་དབྱེར་མེད་སོགས་ལ་རྒྱས་ཡོད་
པ་ཞིག་དགོས་པ་ལས་ཆོག་ཙམ་བཏོན་པས་པན་གྱི་མེད།

དེས་ན་པན་བདེ་ཞེས་པ་མིང་དོན་མཚུངས་བ་དང་། ཅུས་བ་ཐོན་པ་ཞིག་ཡོང་
བའི་དོན་དུ་བར་སྐབས་ནས་གཞུང་ཆེན་མཆན་ཉིད་སྟོབ་གཉེར་བྱ་རྒྱའི་སྟོལ་
བཅུགས་བ་རེད། དེ་བཞིན་རྒྱ་ལྷ་སྤྱད་སྟོང་གི་བསྐྱེད་རིམ་བ་རྣམས་ནས་དེ་ལྟ་
མཆན་ཉིད་ཀྱི་གཞུང་ཆེན་ལྟ་གི་མེད་ཀྱང་རྒྱ་གར་དུ་འབྱོར་རྗེས་འཕོད་སྦྱལ་བྱས་ཏེ་
མཆན་ཉིད་ཀྱི་རྒྱ་ལྷ་སྤྱད་འགོ་ཚུགས་པ་རེད། ལྷ་ཆང་ལའང་མཆན་ཉིད་སྟོབ་གཉེར་བྱ་རྒྱ་
བཅུགས་བ་དང་། སྐབས་དེར་ལྷ་ཆང་གི་མཐན་པོ་རྒྱ་ལྷ་སྤྱད་ནས་ཏུར་ཐག་འབད་
ཐག་གིས་སྦྱ་ལས་འབྲུགས་ཆེ་བསྟོན་པ་རེད། སྐབས་དེའི་མི་ཐོག་གི་གཞོན་གས་
རྣམས་ད་ཆ་ལོ་གང་འཆམས་སྐབས་ཡོད་ལ། ད་ལྟའི་ཤར་བྱས་རྣམས་ལ་སྐབས་
དེར་མཐན་པོ་རྒྱ་ལྷ་སྤྱད་ཐག་ཆོད་བཞེས་ནས་གཤེ་གཤེ་བཏང་བ་དང་། སྐབས་
རེ་ཉིས་རྒྱུད་བཏང་བ་སོགས་འཇམ་རྩལ་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་ནས་མཆན་ཉིད་འགོ་
བཅུགས་བ་རེད། ཅུས་དེ་ནས་ད་ལྟ་བར་དུ་མཆན་ཉིད་ལྟ་གི་ཡོད་ལ། མཆན་ཉིད་
བལྟས་བ་དེས་པན་ཐོགས་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད། དེས་ན་ཐོག་མར་གཞུང་ཆེན་
སྟོབ་སྟོང་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཏེ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་རེད།

གཞུང་ཆེན་བཀའ་པོད་ལྟ་ལ་སྟོབ་གཉེར་བྱ་རྒྱུ་ནི་མཆན་ཉིད་ཁོ་ནར་སྟོབ་སྟོང་།

བྱེད་མཁན་དང་། དེ་ཡང་ལོ་མང་སློབ་གཉེར་བྱེད་མཁན་གྱི་རིགས་རྣམས་ཡིན། གྲ་
ཆང་ལ་གཞུང་དེ་ལྟར་ལྟ་རྒྱ་རྒྱས་བྲགས་པ་ཡིན་སྟབས། གྲ་ཆང་ལ་ལྟར་སྐྱེའི་བྲལ་
མཐའ་དང་། དྲང་རེས་ལེགས་པ་བཤད་སྟེང་པོ། སྒྲགས་དང་པར་བྱིན་ས་ལམ་བཅས་
འཁྲིད་ན་དེ་དག་ནང་ཆང་མ་བསྐྱས་ཡོད། དེ་ཡང་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་ལྟ་བུར་མཆོན་
ན་མགོ་རྒྱ་གར་སྐད་དུ་ཞེས་པ་ནས་འཁྲིད་པ་ལྟ་བུ་མིན་པར་དེ་དག་གི་དོན་ཆང་མ་
ཚུར་བསྐྱས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད། དེ་མིན་དབྱ་མའི་སྐྱོར་ལ་ཅ་འབྲུག་གཞི་གསུམ་
སོགས་ནི་ཉ་ཅང་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཡིན་པས་དེའི་དོན་དུ་རྗེའི་གསུང་དྲང་རེས་ལེགས་
པ་བཤད་སྟེང་པོ་དང་། གཞན་ཡང་སྒྲགས་ཀྱི་སྐྱོར་ལ་སྒྲགས་རིམ་ཆེན་པོ་དང་། གསང་
བ་འདུས་པའི་སྐྱོར་གྱི་མཐའ་དབྱ་ཚུལ་བཞིའི་གོ་བ་ལེགས་པོ་ཞིག་ཆགས་པའི་དོན་
དུ་རྗེ་རིན་པོ་ཆའི་གསུང་ཡེ་ཤེས་དོ་རྗེ་ཀུན་ལས་བདུས་པའི་རྣམ་པ་བཤད་བཅས་
འཁྲིད་ན་མདོ་སྒྲགས་གཉིས་ཀྱི་གཞུང་གཙོ་ཆེ་བ་རྣམས་ཀྱི་སྟེང་པོ་ཆང་བ་ཞིག་ཡོང་
གི་འདུག་པས་གཞུང་དེ་དག་བལྟས་ན་ཞེས་ཐོག་མའི་བསམ་ཚུལ་དང་རེ་བ་དེ་ལྟར་
བྱས་པ་དེ་དག་སློབ་ཁྲིད་བྱ་རྒྱུའི་གཞི་ཅ་ཚུགས་ནས་པན་ཐོགས་གང་འཆོམས་བྱུང་
ཡོད་ལ། ད་དུང་དེ་དག་ལ་སློབ་གཉེར་བྱ་རྒྱུ་ཉ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་འདུག།

དེས་ན་ལེགས་པ་བཤད་སྟེང་ཞེས་པའི་དོན་ནི་གཞུང་དེ་དག་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱས་
ནས་གཞུང་དོན་ཤེས་པ་ཞིག་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན། ང་ཆོའི་གཞུང་ཆེན་སློབ་སྦྱོང་བྱ་
རྒྱུ་དེ་དག་བོད་ཡིག་གི་ཐོག་དུ་ཡོད་ལ། བོད་ཡིག་ནི་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཆ་ནས་
བཤད་ན། ང་ཆོས་རྒྱ་གར་ལ་རེ་དགོས་མེད་ལ། རྒྱ་ནག་ལའང་རེ་དགོས་མེད། དེ་
མིན་སྐུ་གཅིག་ལའང་རེ་དགོས་མེད་པར་བོད་མི་རིགས་ལ་འབྲུང་དོན་གྱི་ཡི་གེ་

ཞིག་ཡོད། དེར་སྐབས་འཛམ་གླིང་འདིའི་ཐོག་ནང་པ་སངས་རྒྱལ་པའི་ཆོས་སྤྱི་དང་།
སྐྱུ་པར་དཔལ་རྒྱ་ལེན་ནའི་ཆོས་བརྒྱུད་ཆ་ཆང་བ་ཞིག་འབྲེལ་བ་ཤད་བྱ་དགོས་
བྱུང་ན་བོད་ཡིག་ལས་སྐྱུ་པ་ཞིག་ཅ་བ་ནས་མེད། དེ་ནི་ཐག་ཆོད་པའི་གནས་ཚུལ་
ཞིག་ཡིན། བཀའ་འགྲུར་བོད་ཡིག་ལས་རྒྱ་ཡིག་གི་ནང་དུ་མང་བ་མེད་ཀྱང་ཉུང་བ་
མེད། འོན་ཀྱང་བསྟན་འགྲུར་བོད་ཡིག་གི་ནང་དུ་གང་འཆམས་ཀྱི་མང་བ་ཡོད། རོས་
ནས་མཛོན་གསལ་དོད་པོར་ཤེས་པ་ཞིག་ནི། དབྱུ་མ་ཆིག་གསལ་རྒྱ་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར་
མི་འདུག་ལ། ཡོངས་གྲགས་སྤྱོད་འདུག་ལ་ཆ་བཞག་ཀྱང་རྒྱ་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར་
མེད་དག་ལས་གལ་འགངས་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ནི་དབྱུ་མ་ཆིག་གསལ་ཡིན་ཞིང་། ཆིག་
གསལ་རྒྱ་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར་མེད་སྐབས་རྒྱ་མི་དང་། ཉི་ཉོང་། ཀོ་རི་ཡ་སོགས་མགོན་
པོ་སྤྱུ་སྒྱུབ་ཀྱི་རྒྱུ་འབྲང་གཅིག་པ་ཡིན་ཀྱང་། དབྱུ་མ་ཐལ་རང་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་
ཅ་བ་ནས་ཤེས་ཀྱི་མེད། དེ་ནི་ཆིག་གསལ་ཀྱི་གཞུང་མ་ཤེས་པས་ཁྱད་པར་དེ་དག་
མ་ཤེས་པ་ཆགས་པ་ཡིན། ཅ་བའི་ཆིག་གསལ་སོགས་ཀྱི་གཞུང་དེ་ཉིད་མེད་
སྐབས་སློབ་ཁྲིད་བྱ་རྒྱུ་མེད་པར་འགྱུར་བ་ཡིན། མཛོན་ན་དབྱུ་མེམས་གཉིས་ཀྱི་
ཁྱད་པར་ཤེས་ཐུབ་རྒྱུ་ཏུ་ཅང་ཁག་པོ་ཡིན་པ་མ་ཟད། དབྱུ་མའི་ནང་ནས་ཀྱང་ཐལ་
རང་གི་ཁྱད་པར་ཤེས་མཁན་མེད། དེ་དག་ཤེས་མཁན་བོད་པ་གཅིག་ཕུ་ཡིན།

དེས་ན་བོད་ཡིག་ནི་དངོས་གནས་མི་རིགས་ཀྱི་ཆ་ནས་བཤད་ཀྱང་ཏུ་ཅང་
རྒྱལ་ས་ཆེན་ཞིག་རེད། བོད་ཡིག་གི་ཐོག་ནས་སྟོན་པའི་སོགས་ཤེས་ན་སྤྱི་རབ་ཡིན་
ཞིང་། གཙོ་བོ་བོད་ཡིག་གི་སྤྱི་རྒྱུ་སོགས་ལ་སློབ་གཉེར་བྱུགས་ཏོག་ཅ་མ་
བརྒྱབ་དགོས་པ་རེད་འདུག དེ་སྟེར་བོད་ཡིག་ཡག་པོ་ཞིག་ཤེས་པའི་ཐོག་གཞུང་

ཆེན་གྱི་སློབ་གཉེར་ཡག་པོ་ཞིག་ཡོད་ན། གྲུ་ཆང་རང་དུ་མི་ཆེ་མཐའ་འབྲོངས་པ་
ཞིག་བྱས་ཏེ། སློབ་སྦྱང་གྲུ་ཆང་དུ་བྱས་ནས་བསྟན་པ་ཡིན་སྟབས། སློབ་སྦྱང་བྱས་
པའི་འབྲས་བུ་སློབ་པ་དེ་ཡང་གྲུ་ཆང་དུ་སློབ་པ་ཞིག་གཉེན་དགོས། ས་བོན་བཏབ་ས་
དེར་འབྲས་བུ་སློབ་པ་ཞིག་དགོས་ཞེས་ངོས་ནས་ཉག་ཏུ་གྲུ་ཆང་གི་སློབ་གཉེར་ཐོན་
མཁན་རྣམས་ལ་ཤོད་གྱི་ཡོད། དེས་ན་རབ་ལ་ཆེ་སྟོན་གྲུ་ཆང་དུ་བསྟན་ནས་སློབ་
གཉེར་བྱས་པའི་འབྲས་བུར་མི་ཆེ་ཡོངས་རྫོགས་གྲུ་ཆང་དུ་བསྟན་ནས་བསྟན་མིན་
སྤྱི་ལོ་ཞབས་འདེགས་སྐབས་རྒྱ་དང་། ལྷུ་ལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་ཞབས་འདེགས་སྐབས་རྒྱ་
སོགས་གང་ལྟར་རང་ཉིད་ཀྱི་མི་ཆེ་མཐའ་འབྲོངས་པ་ཞིག་གཉེན་བསམ་པའི་ཐོག་
ནས་བསྟན་ཐུབ་པ་ཞིག་བྱུང་ན་ལྟར་ལེད། གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་མ་བྱུང་བར་ཕྱོགས་དང་
མཆོམས་སུ་འགྲོ་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཡང་བོད་ཡིག་ཡག་པོ་ཞིག་ཤེས་པ་དང་། མདོ་
སྐགས་གཉིས་ཀའི་གཞུང་གི་གནད་འགག་ཡག་པོ་ཤེས་པ་ཞིག་བྱུང་ན། ཕྱོགས་
མཆོམས་གང་དུ་བྱིན་ཀྱང་དེས་པན་ཐོགས་གང་འཆོམས་ཤིག་གཉེན་ཐུབ་པ་ཡོང་བ་
ཡིན། ཐ་ན་བསྐབས་སྟོན་བྱུང་སྟེ་བྱིས་སོ་བཟུང་བ་ཞིག་ཡིན་ནའང་། སློབ་སྦྱང་བྱས་པ་
དེ་དག་གི་ཐོག་ནས་གང་འཆོམས་ཀྱིས་པན་ཐོགས་གཉེན་ཐུབ་ཀྱི་རེད། དེས་ན་
གཞུང་ཆེན་མཆོན་ཉིད་ཀྱི་སློབ་གཉེར་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཏུ་ཅང་གལ་འགངས་ཆེན་པོ་རེད་
འདུག་ལ། དེ་མཆུངས་བོད་ཡིག་གི་སློབ་གཉེར་ལ་ཡང་ཡིད་གཟབ་བྱས་ནས་ཉོག་
ཅམ་ཤུགས་བརྒྱབ་དགོས་པ་ཡིན། དེ་གཉིས་གལ་ཆེན་པོ་མིན་ནམ་བསམ་པ་བྱུང་
བྱུང་།

དེ་ལྟར་ཡིན་སྟབས་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་སྐགས་ཆོག་སྟོ་འཛིན་བྱ་རྒྱུ་ཏུ་ཅང་

མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་རྣམས་སྤར་ནས་རྒྱས་བསྐྱས་ཐོན་བྱ་བྱས་པ་རེད། ད་དུང་ཡང་
མདོ་སྐགས་ཀྱི་གཞུང་དང་། ལུས་ཉགས་དག་ཡིག་སོགས་བོད་ཡིག་སློབ་སྦྱང་བྱ་
རྒྱུ་དེ་དག་གལ་ཆེན་པོ་ཞིག་དང་། རོ་དག་གི་གནས་སྡངས་ཆགས་ཡོང་གི་ཡོད་
སྟབས། དཔེ་ཆ་སློབ་འཛིན་བྱ་རྒྱུ་མང་དགས་པ་དེས་གཞུང་ཆེན་དང་བོད་ཡིག་སློབ་
སྦྱང་བྱེད་པ་ལ་འཕུས་ཤོར་གྱི་རྒྱུན་དུ་འགོ་གི་ཡོད་ན། དེ་གཉིས་གང་ཞིག་གདམ་ག་
བྱེད་དགོས་སམ་ཞེ་ན། དཔེ་ཆ་བཟུ་རྒྱུ་དེ་གལ་འགངས་ཆེ་བ་ཡོད། དེའི་ཐོག་ལ་
ཁྱེད་རང་ཆོས་གོ་བསྐྱར་བྱས་ནས་སློབ་འཛིན་སྟབས་ཀྱང་ལྟ་རབ་དང་། སློབ་འཛིན་མ་
སྟབས་ཀྱང་སློབ་འཛིན་བྱ་རྒྱུ་གལ་འགངས་ཆེ་བར་བཅིས་ནས་གཞུང་ཆེན་དང་བོད་
ཡིག་སློབ་སྦྱང་བྱེད་རྒྱུར་འཕུས་ཤོར་འགོ་གི་ཡོད་ན། སློབ་འཛིན་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཉུང་དུ་
གཏོང་དགོས་པ་ཡིན།

ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ནང་དུ་དགེ་བཤེས་མཁས་དབང་རྣམས་ཀྱི་ཁྱོད་ངོས་ནས་ངོ་ཤེས་
པའི་ཀླན་ཉི་མ་ལྟ་བུར་མཆོན་ན། སློབ་འཛིན་གནང་རྒྱུ་ཏུ་ཅང་སྦྱོལ་རེད་འདུག ཡོངས་
འཛིན་རིན་པོ་ཆེས་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་གསུངས་པ་ལ། སྤར་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ཐོག་
མར་འབྲས་སྤངས་སློབ་གསལ་གླིང་དུ་ཕེབས་སྐབས། སློབ་གསལ་གླིང་གི་མཁན་པོ་
ཉག་རེ་ཉེ་ཏོར་བཟ་ཤིས་ཞེས་ཏུ་ཅང་མཁས་པ་ཞིག་ཡོད་འདུག ཁོང་ཕྱག་དཔེ་ཏུ་
ཅང་ཡག་པོ་ཡོད་ཀྱང་སློབ་འཛིན་ཅ་བ་ནས་གནང་སྟབས་ཀྱི་མེད། དེར་བརྟེན་ཅི་བཞག་
གི་སྐབས་སུ་གཞུང་ཆོག་གཏན་ནས་འགོ་གི་མེད། འོན་ཀྱང་སྦྱོར་དོན་དང་མཐའ་
དཔྱོད་གང་ཞིག་ཡིན་ནང་། ནང་དོན་ཆ་ཆང་མ་ཆད་པར་ཁ་ཅིག་ཇི་ཅམ་ཡོད་པ་
ཡན་ཆད་སྟགས་སུ་ངེས་ཤིང་ནང་དོན་གཏན་ནས་མ་ཁོར་བ་ཞིག་གི་ཅི་བཞག་

བཅོལ་བ་སོགས་རིམ་བར་ལྟར་འགྲོ་དགོས། དེས་ན་ཐོག་མར་དམ་ཆིག་པ་བསྐྱེད་
པ་ལ་ཨོ་སྤྲེལ་པ་འདྲ་སའ་རྒྱལ་ལྷ་མོ་འདྲ་ཉིད་ཀྱི་ཞེས་པའི་སྐབས་ནས་སྟོང་ཉིད་
ཀྱི་ལྟ་བ་དང་། སྟོང་སྟོང་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུའི་གོ་བ་ཞིག་ཤར་བའི་ཐོག་ནས་བསམ་སྒོ་བཏང་
ན་པའི་ཐོགས་ཡོང་བ་ལས། དེ་མིན་པའི་ཐོགས་ཡོང་རྒྱ་ཁག་པོ་ཡིན།

གཞན་ཡང་འདིག་རྟེན་པའི་ལྟ་འདྲེ་སོགས་ལ་ནི། ཀི་ཀི་བསྟོ་བསྟོ་ལྟ་ལ་ལོ་
ཞེས་བརྗོད་ན་པའི་ཀྱི་ཡོད་ན་ལས། འདིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་སྒྲུང་མ་རྣམས་ནི་
དམ་ཆིག་པ་བསྐྱེད་པ་དང་། ཡེ་ཤེས་པ་སྐྱབ་བྲངས་ཞེས་བརྗོད་སྐབས། བདེ་སྟོང་
གཉིས་སུ་མེད་པའི་རྣམ་རྟེན་ལས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་བདེ་སྟོང་གཉིས་སུ་མེད་
པའི་རྣམ་རྟེན་སྒོ་ལ་ཤར་བ་ཞིག་བསམ་སྒོ་གཏོང་དགོས་པ་ལས་དེ་མིན་གྱིས་ཡོང་
ཐབས་མེད། དེ་ལྟར་བསམ་སྒོ་འཁོར་བའི་ཐོག་ནས་ཆོ་ག་དཔེ་ཐོག་ནས་བཏང་ཡང་
སྟོན་ཆེ་བ་ཞེ་ཡོད་སྟེ།

དེ་བཞིན་གསང་བ་དེ་འདིགས་གསུམ་དུས་འཁོར་དང་བཅས་པའི་བདག་
བསྐྱེད་སྒོ་ཐོག་ཏུ་ཡོད་ན། བསྐྱེད་པ་གཏོང་སྐབས་པའི་ཐོགས་ཆེན་པོ་ཡོད་ལ། རྒྱུ་
དུ་ཁ་འདོན་ཆག་མེད་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་ན་དེས་པའི་ཐོགས་ཆེན་པོ་ཡོང་བ་ཡིན།
དེར་བརྟེན་བདག་བསྐྱེད་སྒོ་འདིན་བྱེད་དགོས། བདེ་གསང་འདིགས་གསུམ་དང་
དུས་འཁོར་སོགས་ལ་མཆོད་བྲེང་དང་། བདག་འབྲུག་སོགས་དུས་དུས་སུ་མ་
གཏོགས་དགོས་ཀྱི་མེད་སྟབས། དེ་དག་གི་སྐབས་སུ་དཔེ་ཐོག་ནས་བཏང་ན་སྟོན་
ཆེ་བ་ཞེ་ཡོད་བསམ་པ་བྱེད་བྱུང་། འོན་ཀྱང་བྲེང་རང་ཆོ་པའི་ཆུ་བོ་བསྐྱར་བྱས་ཏེ་
སྒོ་བ་གཉིད་བྱ་རྒྱུའི་ཐོག་ལ་འཐུས་ཤོར་བྱེད་ན་ནམ་ཡང་འགྲིགས་ཐབས་མེད་པ་

ཞིག་རེད། སློབ་གཉེར་བྱ་རྒྱུ་གཙོ་བོར་བཅིས་ནས་དེ་ཡག་པོ་ཞིག་ཡོང་སྐྱབ་སློབ་
འཛིན་བྱ་རྒྱུ་ཅུང་དུ་གཏོང་དགོས་པའི་རིགས་འདུག་ན་ཅུང་དུ་གཏོང་རྒྱུ་ལྟེན་
དགོས། ཅུང་དུ་གཏོང་སྐྱབ་སློབ་པ་བཟོ་དེ་ལྟར་བསྐྱབ་གསོ་ལྟ་བུ་ནི་གནད་འགག་
ཆེ་བ་གང་ཡང་མེད། བདེ་གསང་འཛིགས་གསུམ་གྱི་བདག་བསྐྱེད་སློབ་འཛིན་བྱས་
ཐོག་གཞན་རྣམས་དཔེ་ཐོག་ནས་བཏང་ན་སྐྱོན་ཆེ་བ་རང་ཨེ་ཡོད་བསམ་བློང་།
བདག་བསྐྱེད་སློབ་པ་ཉི་ལྟ་ན་རྒྱུ་ལྟ་ཁ་འདོན་ལྟེན་རྒྱ་སོགས་ལ་ཕན་ཁྱད་ཆེན་པོ་
ཡོང་གི་རེད། རོས་ནས་དེ་ལྟར་བྱ་བློང་བས་དེའི་ཐོག་ལ་ཁྱེད་རང་ཆོས་བསམ་སློབ་
གཏོང་དགོས།

གཞན་ཡང་ད་ཆ་མཁན་པོ་གསར་པ་མེད་པ་ཡོད་ལ། མཁན་རིན་པོ་ཆེ་གྱི་
རྒྱལ་དུ་ལོ་ལྷན་གང་མཆོམས་བསྐྱབ་ནས་རྒྱུ་ཡོད་དང་ཉམས་སྤྱོད་གང་མཆོམས་
ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་བོད་ནང་གི་གནས་ཚུལ་ཡང་རིན་པོ་ཆེར་རྒྱུ་མངའ་ཡག་
པོ་ཡོད། དེར་བརྟེན་བོད་ཀྱི་ནང་དང་། འཛམ་གླིང་གྱི་འགན་སྐྱབ་སོགས་ཆང་
མའི་ཐོག་ནས་འདི་གར་སྐྱབ་བཅར་ཕན་བདེ་ལེགས་བཞད་གླིང་ཞེས་ལོ་རྒྱུ་ཅན་གྱི་
གྲྭ་ཆང་ཞིག་དང་། ལྷག་པར་ཡ་རྒྱལ་དབང་ན་རིམ་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་
བ་ཡོད་པའི་གྲྭ་ཆང་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིན་ཆད་ཆོས་སྤྱིད་གང་གི་ཐོག་ནས་ཞབས་
འདེགས་བསྐྱབ་རྒྱུར་འདི་དང་འདི་ལྟ་བུ་བྱས་ན་ཡག་པོ་ཡོང་བ་འདུག་བསམ་བ་དེ་
འདྲ་ཁྱེད་རང་ཆོས་བསམ་སློབ་བཏང་། རིན་པོ་ཆེའི་རོས་ནས་ཀྱང་བསམ་འཆར་ལྟ་བུ་
ཡོང་མཛད་ཁ་པོ་རེད། ཁྱེད་རང་ཆོ་ཕན་ཚུན་གོ་བསྐྱར་བྱས། རྫོང་ལོ་ལྟར་ལོ་
རྒྱུ་དང་ལྷན་པུ་ ཡ་རྒྱལ་དབང་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐྱབ་བཅར་གྲྭ་ཆང་ཞིག་ཡོད་པ་འདི་ཉིད་

ཆོས་སྲིད་གང་གི་ཐོག་ནས་ཀྱང་དངོས་གནས་ཞབས་འདེགས་ངོ་སོ་སོན་པ་བསྐྱབ་
ཐུབ་པ་ཞིག་ཡོང་བ་ལ་བྱེད་རང་ཆོས་བསམ་སྒྲོ་གཏོང་དགོས་པ་ཡིན། དེ་ལྟར་
དགོངས་པར་བཅངས། ད་ལྟ་བར་དུ་རྩལ་ཐག་བྱས་པ་རེད། ཏ་ཅང་ཡག་པོ་རེད།

བྱེད་རང་ཆོ་གན་གས་ཁ་ཤས་དང་ང་ཆོ་ཐོག་མར་ཁ་ཤིང་ལྟར་ཡོད་པའི་
སྐབས་ཏ་ཅང་སྒྲོ་པོ་རེད། གར་དཔོན་ལགས་དང་། རག་དབང་བཟ་གིས། ཐུབ་
བསྟན་ཆོས་འཕེལ་བྱེད་རང་ཆོ་སྐབས་དེར་ཁ་ཤིང་ལྟར་ཡོད་པ་རེད། བྱེད་རང་ཆོ་
ཏ་ཅང་སྒྲོ་པོ་རེད། སློབ་བྱུང་ཐུབ་བསྟན་མཆོག་ལགས་ང་ཆོ་རྒྱ་གར་དུ་ལྷ་ཆང་
མ་ཉག་ཉག་ཆག་ཆར་བའི་རྗེས་སུ་གཞི་ནས་སྐྱེ་མགོན་དུ་ཡོང་བ་རེད། བྱི་ལོ་ཆིག་
སྟོང་དགུ་བརྒྱ་ལྷ་བཅུ་དང་དགུ་དང་བྱུག་ཅའི་ནང་ང་ཆོ་ཏ་ཅང་སྒྲོ་པོ་ཡིན་དུས་བྱེད་
རང་འདི་ཕྱོགས་སུ་མེད་པ་རེད། བྱེད་རང་ཡང་རྒྱའི་བཙོན་ཁང་ནང་དེ་ལས་སྒྲོ་བའི་
གནས་སྐབས་ཀྱི་འོག་ཏུ་སྟོད་དགོས་བྱུང་བ་དང་། རྒྱའི་བཙོན་ཁང་དུ་བཞུད་པའི་
ཐུགས་རྗེ་བཀའ་བློན་གྱིས་སྟོད་སྐྱར་བ་ཆགས་ཡོད། རོས་ནས་ཉག་ཏུ་ཅེད་མ་ཅེད་
ནས་ཁབ་ཅེད་བྱུང་ངམ་ཞེས་བརྟན་བསྐྱོ་གི་ཡོད། ཁབ་འཆོལ་བར་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་
ལྟར་སྐྱར་སྐྱར་བྱས་ནས་འགྲོ་གི་ཡོད། གྲུང་ཐང་རིན་པོ་ཆེས། རྒྱ་ཁབ་བོར་ནས་
འཆོལ་བ་མིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རེད། དེ་ལྟར་ང་ཆོ་ཐོག་མར་ཏ་ཅང་སྒྲོ་པོ་
རེད། འོན་ཀྱང་ཆང་མས་སེམས་ཤུགས་བསྐྱེད་ནས་རྩལ་ཐག་འབད་ཐག་བྱས་པ་
རེད། དེའི་འབྲས་བྱུང་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་ཆ་ནས་ཅ་བ་ཚུགས་པ་དང་། ཡར་རྒྱས་ཏ་ཅང་
ཡག་པོ་བྱུང་ཡོད། ཡར་རྒྱས་ལ་མཐའ་མེད་སྐབས་ད་དུང་ཡང་སེམས་ཤུགས་
བསྐྱེད་དགོས་པ་ཡིན། ལྷག་པར་ཆོས་ཕྱོགས་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱ་རྒྱུ་དང་། སློབ་གཉེར་

གཞིར་བཟུང་གིས་རྒྱུད་ཐོག་ཏུ་སྦྱར་ནས་ཉམས་ལེན་བྱ་རྒྱུར་མཐའ་མེད། དེར་
བརྟེན་ཆང་མས་གང་ཐུབ་ཀྱིས་བཤད་སྒྲུབ་ཟུང་དུ་འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས་རྒྱལ་བའི་
ལུང་རྟོགས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་འདྲིན་སྦྱོང་སྤེལ་གསུམ་གྱི་ཐུབ་པ་ཞིག་གྱིས་
དགོས། དེ་བྱིད་རང་ཆོ་ཆང་མས་སེམས་ལ་བཞག་ནས་ཏུར་ཐག་གྱིས་རོགས། དེ་
གཡིན། བཟ་གིས་བདེ་ལེགས་ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ་རྟོ།། །

ཡགོང་ས་མཆོག་གི་བཀའ་སློབ་གཉིས་པ།

༩ བོད་རྒྱལ་ལོ་ ༡༧༣༧ མེ་པག་ཟླ་ ༡ ཆེས་ ༡༧ ཉང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༠༠༧ ཟླ་ ༣ ཆེས་ ༡༧
རེས་གཟའ་པ་སངས་ཉིན་སྐྱེ་བཅར་ནས་རྒྱལ་གྲུ་ཆང་དང་། དྲགས་པོ་བཤད་སྐྱབ་སྒྲིང་གྲུ་ཆང་།
སེར་བྱེས་གྲུ་ཆང་། མདོ་སྐད་གཞིས་བྱེས་སེར་སྐྱེ་མི་མང་བཅས་ནས་ཡགོང་ས་ཡུམ་བས་མགོན་
ཆེན་པོ་མཆོག་ལ་བརྟན་བཞུགས་བསྐྱར་འབྲུལ་སྐྱབས་སུ་སྦྱེལ་བའི་བཀའ་སློབ།

དེ་རིང་འདིར་ནས་པར་རྒྱལ་བ་པན་བདེ་ལེགས་བཤད་སྒྲིང་དང་། དྲགས་པོ་
བཤད་སྐྱབ་སྒྲིང་གྲུ་ཆང་། སེར་བྱེས་གྲུ་ཆང་། གཙུ་ཆེ་བ་མདོ་སྐད་སེར་སྐྱེ་མི་མང་
སྐྱེ་མགོན་གྱི་ཐོག་ནས་གཞིས་བྱེས་ཨ་མདོ་བ་ཡོངས་ཀྱི་ཆབ་བྱས་ཏེ་བརྟན་
བཞུགས་གནང་བ་དེར་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞེས་བརྗོད་རྒྱུ་ཡིན། ལྷག་པར་གཞིས་ལུས་རྒྱ་
ཆའི་མི་མང་ནས་དམ་ཆོག་དང་འདུན་པ་ཆེག་བསྐྱེལ་གྱིས་འདི་ཕྱོགས་སུ་སློ་ཁ་
ཕྱོགས་ཏེ་གནས་ཡོད་པར་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བྱ་གི་ཡིན།

རོས་ལ་བསམ་ཚུལ་ཡོད་པ་ཁག་དུས་ཉག་ཏུ་བཤད་ཀྱི་ཡོད། དེ་དག་བྱེད་རང་
ཆོ་པལ་མོ་ཆེས་གོ་ཐོས་དང་ཤེས་རྟོགས་ཡོད་པ་རེད། གཙུ་ཆེ་བ་བྱེད་རང་ཆོ་ཆང་
མས་ཡོན་ཏན་ལ་སྦྱར་བཅོན་བྱེད་རྒྱུ་གལ་འགངས་ཆེན་པོ་མཐོང་གི་འདུག། ལྷག་
པར་གཞིས་སུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་ཆའི་མི་མང་འབྲོག་ཁུལ་གྱིས་མཆོན་ས་ཁུལ་གང་དུ་
ཡིན་ཡང་ཡོན་ཏན་ལ་དང་དོད་བྱེད་རྒྱུ་ཏ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་རེད། དེ་ཡང་གཙུ་པོ་
དེར་དུས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ལ་དང་དོད་བྱེད་རྒྱུ་དང་། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་རང་ཅག་བོད་

རང་ཉིད་ལ་ཡོད་པའི་པ་མེས་ཀྱི་རིག་གཞུང་གཙུག་པོ་སངས་རྒྱལ་གྱི་ཆོས་དང་
འབྲེལ་བའི་ལྷ་གྲུབ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་དག་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་རྒྱ་ཏ་ཅང་གལ་
ཆེན་པོ་རེད། དོ་བདག་རང་ཉིད་ནང་ཆོས་ཉམས་ལེན་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་མིན་ལ་
མ་བཟོས་པར་སངས་རྒྱལ་གྱི་ལྷ་གྲུབ་ཤེས་ན། གཅིག་ནས་མི་ཆེ་སྤྱེལ་སྤངས་ཐོག་
པན་ཐོགས་ཏན་ཏན་ཡོད་ལ། གཉིས་ནས་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གཞུང་གཉིང་ཟབ་
ཡོད་པའི་རྣམ་པ་ཁག་ཀྱང་ཐོན་ཐུབ། དེ་དང་འབྲེལ་ནས་བོད་ཡིག་ལའང་ཆེ་མཐོང་
སྤེབས་ཐུབ་པ་ཡིན། དེ་རིང་ངོས་ནས་དམིགས་བསལ་བཞུགས་ཏེ་ཡུང་གཞིས་
སུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་ཆེའི་མི་མང་ཆོས་ཡོན་ཏན་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་རྒྱ་རོ་སྤྲོད་བྱེད་
རོགས་ཞེས་བཞུགས་འདོད་བྱུང་། དེ་རིང་ཁྱེད་རང་ཆོས་མདུད་རྒྱ་ལྷོད་མེད་ཐོག་ནས་
བརྟན་བཞུགས་གནང་ཡོད། ངོས་རང་ཨ་མ་མཛོད་པ་ཡིན་པ་དང་། རང་རེ་མཛོད་སྤྲོད་པ་
རྣམས་ནི་ཨ་མ་མཛོད་གཅིག་གྱུར་ཡིན། རང་ཅག་ཆང་མས་རྩར་བསྐྱེད་བྱེད་རྒྱ་ཏ་ཅང་
གལ་ཆེན་པོ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ་ཏོ། །

མཁམ་དབང་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆའི་བཀའ་སློབ།

༥ སྐྱབ་ཅན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བ་མན་བདེ་ལེགས་བཤད་སྤྱིང་གྲ་ཆར་དུ་སྤྱི་ལོ་ ༡༠༠༩ ཟླ་ ༩
ཆོས་ ༡༦ ཉིན་ཡལོང་ས་ཡ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོས་བསྐྱབས་དང་སྤྱིང་བཞིན་པའི་སྒྲན་མེད་པའི་
མཛད་ཆེན་རྣམ་གསུམ་མཁ་བྱུགས་བསྐྱེད་རྣམ་གསུམ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐོག་དུས་རབས་ཉེར་
གཅིག་པའི་ནང་སྐྱབ་ཅན་སྤྱི་ལོ་ལས་དོན་སྐྱབ་ཕྱོགས་ཐོག་གནང་བའི་གསུང་བཤད།

སྐྱབ་ཅན་རྣམ་རྒྱལ་གྲ་ཆར་མན་བདེ་ལེགས་བཤད་སྤྱིང་གི་དགེ་འདུན་པ་རྣམ་
པ་ཆོར་ཐོག་མར་འཆམས་འདྲི་དང་། གྲུས་ཕྱག་སྡོན་དུ་བཏང་བའི་ཐོག་ནས་ད་ལྟ་
ལེས་ཡོན་ལྷན་ཆོག་གས་ཀྱི་འགན་འཛིན་མཆོག་ནས་གསུངས་པ་ལྟར། དེ་རིང་ཡལོང་
ས་ཡ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་མཛད་ཆེན་གསུམ་དང་འབྲེལ་བའི་དུས་
རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་ནང་སྐྱབ་ཅན་སྤྱི་ལོ་ལས་དོན་སྐྱབ་ཕྱོགས་ཐོག་ནས་གཏམ་
བཤད་བྱེད་རྒྱ་དེ་རེད། རྣམ་རྒྱལ་གྲ་ཆར་ནི་སྐྱབ་ཅན་གྲ་ཆར་ཞེས་སྤར་བོད་དུ་ཡོད་
དུས་ནས་ཡོངས་གྲགས་རེད། དེས་ན་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་སྐྱབ་ཅན་སྤྱི་བ་སྤྱི་
ཁྱད་སྤྱི་གས་སུ་བཅིས་ཏེ་སྤར་ང་ཆོ་བོད་དུ་ཡོད་སྐབས་ནས་ཆང་མས་སྤྱི་ལྷ་གྲུས་
འདུད་དང་སྐབས་གནས་གཙོ་བོར་གཟུང་རྒྱའི་གྲ་ཆར་ཞིག་ཆགས་ཡོད། སྤྱི་ལོ་
༡༩༥༩ ལོའི་དུས་ཟིང་གི་རྗེས་སུ་ཐོག་མར་བཞུགས་སྤར་དུ་སར་འབྱོར་སྐབས་གྲ་
ཆར་གི་སྐྱེ་ཞབས་ཉུང་ཤས་ལས་མེད་ཅིང་། སྐབས་དེར་སྤམ་ཆུ་ལྷ་ཤམ་ལ་གསོལ་
ཆོག་མཆོག་པའི་སྐབས་སུ་གཟིམ་རྩུང་དབུས་མའི་ནང་ཆང་མ་ཤོང་ཅམ་ཡོད།

དེ་རྗེས་སྤྱ་མཐུད་ཡར་རྒྱས་སུ་སོང་སྟེ་ད་ཆ་དགེ་འདུན་འདུས་ཆོག་མཁན་ཏ་ཅང་ཆེན་
པོ་དང་། སྤར་ནས་ཕྱག་རྒྱུན་དུ་ཡོད་པའི་ཆོ་ག་ཕྱག་ལེན་གྱིས་མཆོན་པའི་ལ་གོང་
ས་ལ་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་གསུང་ཞབས་ཀྱི་ཞུ་སྟོན་ནམས་ཏ་ཅང་ཆོག་མཁན་ཚུད་
གནང་ཐུབ་པར་རྗེས་སུ་ཡི་རངས་ཡོད།

ལྷག་པར་དུ་བར་ལམ་ཞིག་ནས་ཤེས་ཡོན་གྱི་ཐོག་ལ་ཐུགས་སྦྲང་བཞེས་ཏེ་
གཞུང་ཆེན་དང་མཆོན་ཉིད་སོགས་ལ་གསན་བཞེས་གནང་འགོ་ཚུགས་ཡོད། དེ་ནི་
དེ་སྔ་པོ་དུ་ཡོད་སྐབས་མེད་པར་བཅན་གྱོལ་དུ་གསར་གཏོད་གནང་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་
རེད། དེ་དག་ལ་གོང་ས་ལ་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་ཐུགས་རྗེ་བཀའ་བློན་ལ་བརྟེན་
ནས་རྒྱབས་ཆེན་གྱི་པན་ཐོགས་དང་། མ་འོངས་པར་ཡང་བསྟན་པ་དང་ཆབ་སྲིད་ལ་
ཏ་ཅང་གི་པན་ཐོགས་ཆེན་པོ་ཡོང་བའི་གཞི་རྩ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། དེས་ན་བཅན་
གྱོལ་པོ་དག་གཞུང་དང་། ང་རང་སྒྲིང་བཅས་ཀྱི་ངོས་ནས་བྲལ་ཆང་གི་སྒྲིབ་ཞབས་མི་རེ་ངོ་
རེ་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རངས་དང་བསྐྱབས་བརྩོད་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན། ལྷག་པར་འདས་པའི་ལོ་ངོ་
ལྷ་བཙུའི་རིང་གྲུ་ཆང་ནང་ཐུགས་མཐུན་ཁྱིམས་གཙང་བྱུང་བ་ནི་རྒྱལ་བ་དགུས་
པའི་མཆོད་སྨིན་ཁྲ་ན་མེད་པ་ཞིག་གྲུང་འདུག་སྟུང་།

ཁྱེད་ཆོས་མཁྱེན་གསལ་བཞིན་ལ་རྒྱལ་བ་སྐྱེ་བྱེད་གསུམ་པ་སོག་ཡུལ་དུ་
ཐེབས་པའི་ལོ་ ༡༧༥༧ ནས་བཅིན་ནམ་རྒྱལ་བྲུ་ཆང་འདི་སྐྱེ་བཅར་གྲུ་ཆང་ཆགས་
ནས་ལོ་ ༡༩༥༥ ཙམ་འགོ་ཞིང་། བན་བདེ་ལེགས་བཤད་སྒྲིང་ཞེས་པའི་མཆོན་ནི་དེ་
སྤྱ་ནས་ཡོད་ཐུས་རེད། ལ་རྒྱལ་མཆོག་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཆོ་སོག་ཡུལ་དུ་ཐེབས་
སྐབས་ཆེབས་ཞབས་སུ་དགེ་འདུན་པ་ཉུང་ཤས་ཤིག་འཁྲིད་གནང་མཛད་པ་དེ་

ནམས་ཀྱིས་ནམ་རྒྱལ་ཆེ་ཆོག་མ་རྒྱན་འདོན་གནང་བར་བརྟེན། ནམ་རྒྱལ་གྲ་ཚང་
ཞེས་པའི་མཆན་དེ་བྱང་།

ང་ཆོ་བོད་དང་རྒྱ་གར་གྱི་གནས་སྐྱངས་ཐོག་ནས་ལོ་ ༩༣༥ ཞེས་བརྗོད་
སྐབས་དུས་ཡུན་དེ་ཅམ་རིང་པོ་མིན་པ་ཞིག་ཆོར་ཡང་། ཨ་རི་ལྷ་བྱར་མཆོན་ན་ལོ་
སུམ་བརྒྱ་བཞི་བརྒྱ་རེད་ཅེས་བརྗོད་སྐབས་དེ་ནི་ཉ་ལམ་བྱང་རབས་ཀྱི་ཕྱོན་དུ་
ཡིན་པ་ལྷ་བྱ་ཞིག་ཏུ་བརྟེན་གྱི་ཡོད། དེས་ན་དུས་ཡུན་ཉ་ཅང་རིང་པོའི་བྱང་རབས་
ཡོད་པ་ཞིག་དང་། དེ་ཡང་རྒྱད་པ་བར་མ་ཆད་པར་གནས་པའི་གྲ་ཚང་ཞིག་ཡིན་
སྐབས། དེ་ལ་གཟི་བརྗོད་དང་བྱིན་རྒྱལས་ཀྱི་མཆན་ཁ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་བཤད་
མ་དགོས།

དེ་རིང་གི་བརྗོད་གཞི་ཡགོང་ས་ཡ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་མཇུག་ཆེན་
གསུམ་དང་འབྲེལ་བའི་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་ནང་སྐུ་བཅར་སྤྱི་ལྷའི་ལས་དོན་སྐྱབ་
ཚུགས་ཞེས་པའི་བརྗོད་གཞི་བཞག་པ་དེ་ནི་སྤྱིར་བཏང་བྱེད་ཆོས་ང་ཆོ་ལ་ཚུར་
གསུང་དགོས་པ་ལྷ་བྱ་ཞིག་རེད། གང་ཡིན་ཞེ་ན། སྐུ་བཅར་གྲ་ཚང་ནི་ཉག་ཏུ་པོ་བྱང་
གི་འདབས་ཆགས་སུ་བཞུགས་སུས་དང་། བཞུགས་སྐར་ད་སར་ཡིན་ཆེ་ཡགོང་ས་
ཡ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོའི་གསུང་ཆོས་དང་། བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་ཡོད་ཆད་ལ་
མཉམ་བཅར་གནང་རྒྱ་དང་། ཆོས་དང་ཟང་ཟང་ལ་མཉམ་སྦྱོར་གནང་རྒྱའི་སྐལ་
བཟང་ཡོད་པའི་གྲ་ཚང་ཞིག་རེད། བྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་ས་གནས་ཁག་
ཏུ་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་གསུང་ཆོས་པལ་མོ་ཆའི་གསུང་ཞབས་སུ་ནམ་རྒྱལ་གྲ་ཚང་
གི་སྐུ་ཞབས་ནམས་པེབས་ཀྱི་ཡོད། ལྷག་པར་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་ལྷ་བྱར་མཆོན་

ན་གྲ་ཆང་གི་གསུང་ཞབས་མེད་པར་གནང་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་རེད། དེས་ན་ཡགོང་
ས་ཡ་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་གསུང་གི་རྒྱན་མང་ཤོས་དེ་གྲ་ཆང་གི་སྐྱ་ཞབས་
རྣམས་ལ་ཐོབ་ཡོད་ཅིང་། ཉ་ལམ་སངས་རྒྱས་ཞལ་བཞུགས་སྐབས་སུ་ཀུན་དགའ་
བོ་དང་མཚུངས་པ་ལྟ་བུ་རེད་ཅེས་ཞུས་ནའང་མ་འགྲིགས་པ་མེད་སྟུང་།

ཐོགས་གཞན་ཞིག་ནས་ཡ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་དགོངས་བཞེད་དང་། མཛད་པ་
འཕྲིན་ལས་ཉ་ཅང་རྒྱ་ཆེ་ལ་གཏིང་ཟབ་པ། རྣམ་གྲངས་མི་འདྲ་བ་མཐའ་ལས་འདས་
པ་ཞིག་ཡིན་སྟབས། ང་ལྟ་བུ་ཞིག་གིས་ཆ་ཆང་དགོངས་པ་ལོན་པ་ཉ་ཅང་ཁག་པོ་
རེད། སྤྱིར་བཏང་ང་རྒྱ་གར་དུ་སླེབས་པ་ནས་བཟུང་བོད་གཞུང་མང་གི་ལས་དོན་
སྐྱབ་པའི་ཁྲལ་རེད། འོན་ཀྱང་ཡགོང་ས་ཡ་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་སྐྱ་མདུན་ནས་
གསུང་ཆོས་ཉུང་དུ་ལས་ཐོབ་མེད། གྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ནང་ ༡༩༦༠ ནང་རྟ་སར་བསྐྱད་
སྐབས་གསུང་ཆོས་མང་པོ་དེ་ཙམ་གནང་གི་མེད་རུང་། གང་གནང་བ་རྣམས་ཐོབ་
ཡོད། དེ་བཞིན་དེ་སྔ་བོད་དུ་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་གསུང་ཆོས་ཆེ་ཆུང་ཆང་མ་ཐོབ་
ཡོད། དེ་རྗེས་རྟ་སར་ནས་ཕྱི་ལ་ཐོན་པ་ནས་བཟུང་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་གསུང་ཆོས་
ཉ་ཅང་ཆེ་ཁག་རེ་ཟུང་ཙམ་ལས་མང་ཆེ་བར་བཅར་བྱུང་མེད། འདས་པའི་ལོ་རྒྱུ་
བརྒྱད་རིང་རྟ་སར་གཏན་འཇགས་བསྐྱད་ཁྲལ་ཡིན་ནའང་གསང་བ་རྒྱ་ཅན་གྱི་
བཀའ་དབང་དེ་མ་གཏོགས་ཞུས་བྱུང་མེད།

དེས་ན་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་མཛད་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་སྐོར་ལ་ངས་བཤད་ཁྲལ་
བྱེད་ན་ནོར་འཁྲལ་ཡོང་སྟེ། འོན་ཀྱང་ཀུན་དགའ་བོས་བདེ་བཞིན་གཤེགས་པ་
ལས་གསུམ་ཆ་གཅིག་ཙམ་ཐད་ཀར་ཐོས་ཀྱང་། གསུམ་ཆ་གཉིས་ཙམ་ཉན་ཐོས་

གཞན་དང་གཞན་བརྒྱད་ནས་ཐོས་པ་རེད་ཅེས་བརྗོད་སྟོལ་ཡོད་པ་ལྟར། གཞན་དང་
གཞན་བརྒྱད་ནས་དཔེར་ན་ཡགོང་ས་ཡསྐབས་མགོན་ཆེན་པོའི་ལྷགས་ཚུལ་དང་།
སྤྱི་འཇོན་འཁོར་ཐག་ལྟ་བུ་ཐན་བུ་ཉན་ཡོད་ལ། དེ་མིན་དངོས་སུ་བཟོ་སྒྲིང་དང་
བཀའ་འདི་དགོངས་སྒྲོར་ཞུ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་ཀྱང་ཐན་བུ་རེ་ཐོབ་ཡོད། འོན་ཀྱང་རྒྱལ་
བ་རིན་པོ་ཆའི་དགོངས་པ་རི་མ་རི་བཞིན་འདི་རེད་ཅེས་ངས་ཞུ་བ་ཐབས་མེད།
ཡརྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་དགོངས་པ་ངས་གང་འདྲ་ཞིག་ཆོར་བ་དང་། རྟོགས་པ། ང་
རང་གི་བསམ་ཆོད་ལ་དགོངས་པ་འདི་འདྲ་ཞིག་མིན་ནམ་སྟུམ་པ་དེ་དག་ཁྱེད་ཆོའི་
མཉམ་དུ་ཐུན་མོང་དུ་བྱེད་ན་ཉེས་པ་ཨེ་ཡོད་བསམ་གྱི་འདུག གཅིག་བྱས་ན་ངས་
གོ་བ་ཞོར་ནས་བརྒྱབ་སྤྲོད། ཡང་གཅིག་བྱས་ན་ངས་གོ་བ་ཉག་ཉག་ཐེབས་པ་འང་
སྤྲོད། དེས་ན་ད་ལྟ་ངས་གང་ཞུས་པ་རྣམས་ནི་ང་རང་གི་བསམ་ཚུལ་དང་གོ་ཚུལ་
ཡིན་ཞིང་། དེ་ནི་ཡརྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་དགོངས་པ་འང་ཡིན་སྤྲོད་ལ། ཡང་རྒྱལ་བ་
རིན་པོ་ཆའི་དགོངས་པ་མ་རྟོགས་པ་ཡང་ཡིན་སྤྲོད། དེ་ཐོག་མ་ནས་མཁྱེན་པ་གནང་
དགོས་ཞེས་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན།

སྤྱིར་བོད་གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་ནི་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱིས་གདུལ་
ཞིང་དུ་བསྐྱུང་ནས་ད་བར་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་སྐུ་ཡི་རྣམ་སྐྱེལ་ལམ་བཟོད་པ་རྒྱལ་
ཆོན་བྱང་རྒྱལ་མེས་དཔལ་དང་། མཁས་དབང་། རྒྱལ་ཐོབ། གཏེར་སྟོན། ཐན་བུ་
དང་རི་དྲགས། གཟིངས་དང་ཟམ་པ་ཚུན་ཆད་ཀྱི་རྣམ་པར་གང་ལ་གང་འདུལ་གྱི་
རོལ་པ་མཐའ་ཡས་པ་ཞིག་བཞེས་ཡོད་པ་བཤད་ཀྱི་ཡོད་ལ། ལྷག་པར་དུ་བྱི་ལོ་
བརྒྱ་ཕྱག་བརྒྱ་བཞིའི་ནང་རྗེ་བཙུན་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་སྤྱི་བོ་ཐམས་ཅད་

ད་བར་གསུང་གི་བདུད་ཅི་ཞུ་རྒྱུ་ལོ་སྐབས་བྱུང་།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོའི་སྟོན་ཁར་ལྟུང་བས་རྗེ་བློ་བྱང་དོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོས་འབྲས་སྤངས་སྒོ་མང་ནང་ལམ་རིམ་གྱི་གསུང་ཆོས་རྒྱས་པ་ཞིག་གནང་ཞིང་། དེ་གྲོལ་བའི་ཉིན་མོ་དེར་སེམས་བསྐྱེད་གྱི་ཆོ་ག་དང་བཅས་བསྡོ་བ་དང་མགས་ཏེ་བཀའ་སློབ་རྒྱས་པོ་ཞིག་གནང་བའི་སྐབས་སུ་བོད་སྤྱི་མཐུན་གྱི་བསོད་ནམས་ཀྱིས་ལྷོགས་ན་ལྟུལ་དབང་སྐྱ་སྤང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་འདི་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་རྗེ་དགེ་འདུན་གྲུབ་དང་། ལྟུལ་བ་ལྷ་པ་དག་དབང་སློ་བཟང་རྒྱ་མཚོ། ལྟུལ་མཚོག་བདུན་པ་སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་བཅས་གསུམ་བཟློམས་པ་ལས་མཛད་འཕྱིན་དང་སྐྱ་ཡོན་རྒྱས་པ་ཞིག་ཐེབས་རྒྱུར་ཐེ་ཆོམ་མི་དགོས་ཞེས་བཀའ་གནང་སོང་། དེ་ནས་ཞལ་ཤོབ་དང་མགས་ང་སྡེ་པ་གཞུང་གི་ལྷོ་གཟན་པ་ཞིག་ཡིན་སྐབས། སྤྱིལ་ལང་བཤད་པ་རེད་མ་འདྲ་ཨང་། དེ་ནི་དངོས་ཡོད་གྱི་གནས་ཚུལ་ཡིན། བོད་སྤྱི་མཐུན་གྱི་བསོད་ནམས་ཀྱིས་རྒྱབ་འཁྱོག་ན་ལྟུལ་དབང་སྐྱ་སྤང་འདི་ཉིད་སྤར་མ་བྱུང་བའི་མཁས་བཅུན་བཟང་གསུམ་གྱི་ཡོན་ཏན་མངའ་བའི་སྤྱིས་བྱ་དམ་པ་ཁྲད་པར་བ་ཞིག་འཁྱོན་ངེས་པ་ཡིན། ཆང་མས་གསོལ་བ་སློན་ལམ་འདེབས་དགོས། སྤྱི་མཐུན་གྱི་བསོད་ནམས་གསོག་དགོས་ཞེས་བཀའ་ཐེབས་སོང་། སྐབས་དེར་ང་རང་སྤྱ་གྲུ་ཆུང་ཆུང་གི་བསམ་སྒྲེའི་ནང་ལྟུལ་བ་སྐྱ་སྤང་དང་པོ་དང་། ལྷ་པ། བདུན་པ་བཅས་ནི་སྐྱ་སྤང་རིམ་བྱོན་གྱི་ནང་ནས་མཁས་པའི་མཛད་པ་རྒྱས་ཤོས་ནམས་ཡིན་པས་དེ་གསུམ་བཟློམས་པ་ནི་གང་འདྲ་ཡིན་ནམ། དེ་ནི་སྒོ་ཡུལ་དུ་མི་ཤོང་བ་ལྷ་བྱ་རེད་འདྲ་སྟེང་། ད་ལྟ་བྱིར་བལྟས་སྟོག་སྐབས་ལྟུང་བས་རྗེ་བློ་བྱང་དོ་རྗེ་འཆང་མཚོག་གིས་གསུངས་

པ་དེ་དངོས་གནས་ངེས་པ་དོན་གྱི་གསུང་རྒྱུ་པ་ཞིག་རེད་འདུག་སྟེ་པ་ཡང་ཡང་
ཡོང་གི་ཡོད།

དེ་ལྟ་བུའི་མཛད་པ་འཕྲིན་ལས་སྐྱོང་བའི་སྐྱེ་ལྗོངས་བཅུ་བཞི་པའི་རྒྱལ་ས་ཆེན་གྱི་
མཛད་ཆེན་གསུམ་ཞེས་པ་ཞིག་ཁྱེད་ཆོས་ངོས་འཛིན་གནང་ཡོད་ཅིང་། དེ་ནི་སྐྱེ་
མདུན་ནས་ནས་རྒྱུན་དམིགས་བསལ་སྤྱད་པ་བསྐྱེད་ཀྱི་སྐྱོར་ལ་བཀའ་གནང་
སྐབས། འགྲོ་བ་མི་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་འགྲོ་བ་མི་རིགས་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་མིའི་རིན་
ཐང་གོང་མཐོང་གཏོང་རྒྱ་དེ་སྤྱད་པ་བསྐྱེད་དང་པོ་དང་། ཆོས་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་
ནས་ཆོས་ལུགས་ནང་པན་ཚུན་མཐུན་འབྲེལ་ཡོང་བའི་འབད་བཙོན་གནང་རྒྱ་དེ་
སྤྱད་པ་བསྐྱེད་དམ་བཅའ་གཉིས་པ། བོད་མི་ཞིག་དང་བོད་པའི་དབུ་ཁྲིད་ཅིག་ཡིན་
པའི་ཆ་ནས་བོད་དོན་བདེན་མཐའ་གསལ་ཐབས་དང་། བོད་སྐྱེ་འགྲོའི་བདེ་ཐབས།
ལྷག་པར་བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་གི་འཛིན་སྐྱོང་བྱ་རྒྱ་སོགས་ཀྱི་ཐོག་ལ་
སྤྱད་པ་འགན་བཞེས་རྒྱ་སྤྱད་པ་བསྐྱེད་གསུམ་པ་དེ་ཡིན་ཞེས་བཀའ་གནང་གི་ཡོད།
དེ་ལ་ཁྱེད་ཆོས་མཛད་ཆེན་གསུམ་ཞེས་ངོས་འཛིན་གནང་ནས་ད་ལན་ང་ལ་གཏམ་
བཤད་ལྟ་རྒྱུའི་བརྗོད་གཞིར་བཞག་འདུག་ དེ་ནི་ཁྱེད་ཆོས་གོ་བ་ལེན་སྟངས་དང་།
འདེམས་སྤྱད་ཁྱེད་སྟངས་དེ་ཉ་ཅང་ཡག་པོ་བྱུང་འདུག་བསམ་གྱི་ཡོད། མཛད་ཆེན་
གསུམ་པོ་དེ་ལྟ་ལ་བ་སྐྱེ་ལྗོངས་བཅུ་གསུམ་པ་ཡན་ཆད་ཀྱིས་ཞལ་གསལ་པོ་མ་
གསུངས་པ་དང་། ལྷག་ལེན་དུ་བསྟར་མ་སྤྱད་པའི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་ཆ་ཤས་སམ། ཡང་
ན་སྐྱེ་ལྗོངས་བཅུ་བཞི་པ་རང་ཉིད་ཀྱིས་གསར་གཏོད་གནང་བའི་ཁྱད་ཆོས་དམིགས་
བསལ་བ་ཞིག་རེད་སྟེ།

ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་ཡ་རྒྱལ་བ་སྐྱ་ཐེང་བཅུ་གསུམ་པ་ཡན་ཆད་ཀྱིས་བོད་
དང་། སོག་པོ། རྒྱ་ནག་བཅས་དེ་ཙམ་གྱི་སྐྱེ་འགྲོའི་བདེ་ཐབས་མ་གཏོགས། འདིག་
ཉེན་གྱི་སྐྱེ་འགྲོ་ཡོངས་ལ་དངོས་སུ་མཛད་འཕྲིན་བསྐྱར་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་བྱུང་མེད། དེ་
ནི་སྐྱ་ཐེང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་ཉིད་ཀྱི་དམིགས་བསལ་གྱི་བྱུང་ཆོས་ཤིག་
ཡིན་སྟབས། མཛད་ཆེན་གསུམ་པོ་འདི་ཡང་དེ་དང་དེ་བཞིན་ཆགས་ཡོད་ཅིང་།
བྱུང་ཆོས་ངོས་འཛིན་གནང་ཐུབ་པ་དེ་གང་ལེགས་བྱུང་འདུག།

ང་ཆོ་བོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་ཡ་རྒྱལ་བ་སྐྱ་ཐེང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་ཐུན་
མོང་མ་ཡིན་པའི་མཛད་པ་འཕྲིན་ལས་འདི་དག་ལ་དམིགས་བསལ་དོ་སྣང་བྱས་ཏེ་
སློབ་སྦྱང་དང་ཉམས་ཞིབ་གནང་མཁན་ཐུན་བྱ་ཉུང་བ་རེད། ཉ་ལམ་གྲོང་པའི་ལྷ་མ་
ཉུ་བུ་རྒྱུན་དུ་མཇུག་ཆོག་ཆོག་དང་། ཉན་ཆོག་ཆོག་ཡོད་པའི་དབང་གིས་ང་ཆོའི་སྤྱི་
ཚོགས་ནང་དགོན་པའི་འདུ་ཤེས་དེ་ཙམ་མེད། དགོན་པའི་འདུ་ཤེས་མེད་ན་དེ་ལ་
གཅེས་པའི་འདུ་ཤེས་ཡོང་དགའ། ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐྱད་དུ་དགོན་མཆོག་ཅེས་པའི་
ཆོག་ནང་དགོན་པའི་དོན་དངོས་སུ་མེད་ཀྱང་། དོན་དུ་རྒྱུད་ལྷ་མ་ལས།

འབྱུང་བ་དགོན་ཕྱིར་བེ་མེད་ཕྱིར། །

ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཆོག་ནས་བྱངས་ཏེ་བོད་སྐད་ཀྱི་སྐྱབས་གནས་ལ་དགོན་
མཆོག་ཅེས་དགོན་པའི་ཆོག་དེ་སྦྱར་ཡོད། དེ་སྦྱར་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི་དགོན་
མཆོག་ལ་དགོན་པའི་འདུ་ཤེས་སྤྱི་རྒྱ་དེ་གལ་ཆེན་པོ་ཡིན་པ་དེའི་དབང་གིས་རེད།
དགོན་པའི་འདུ་ཤེས་མེད་ན་དེ་ལ་མཆོག་གི་འདུ་ཤེས་དང་། གཅེས་འཛིན་གྱི་འདུ་
ཤེས་ཡོང་དགའ། དེས་ན་བོད་མི་རྣམས་ལ་ཡ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་མཇུག་ཁ་དང་།

གསུང་ཆོས་ཁྱུ་རྒྱ་བཅས་ལ་དཀོན་པའི་འདུ་ཤེས་མེད་པ་མ་ཟད། རྒྱབ་སྟོགས་པ་
བཞིན་དེ་ཙམ་གྱི་དོ་སྣང་བྱེད་མཁན་ཡང་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་འདུག།

ད་ལྟ་པན་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་རྣམས་ཡིག་ཐོག་ཏུ་
པབ་སྟེ་འབྲེམས་སྒེལ་བྱེད་མཁན་རྒྱབ་སྟོགས་གི་མགོ་མེར་བ་ཤ་སྟག་རེད། བོད་
པའི་ནང་ནས་དམིགས་བཀའ་རིགས་གཅིག་ཀླང་འཛིན་ཐོག་ནས་ཡ་སྐྱབས་མགོན་
པོ་རིན་པོ་ཆེའི་བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་དང་། མཛད་པ་འཕྲིན་ལས་ལ་དོ་སྣང་བྱེད་
མཁན་དཀོན་པོ་རེད། དེ་ལྟ་བུའི་གནས་སྐབས་སུ་སྐྱབས་བཅར་པན་བདེ་ལེགས་བཤད་
སྒྲིང་གི་དགེ་འདུན་པ་གཞོན་མྱམ་རྣམས་གིས་ཡ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་མཛད་ཆེན་
གསུམ་གྱི་སྐོར་ལ་ཐུགས་སྣང་གནང་བ་དེ་ལ་དངོས་གནས་ང་ཉ་ཅང་དགའ་པོ་བྱུང་།
ཁྱེད་ཆོས་ཉན་ཉན་ཐུགས་སྣང་གནང་གི་ཡོད་པར་བརྟེན། དེའི་ཐོག་ལ་སེམས་ཁུལ་
བྱེད་དགོས་པ་མི་འདུག་སྟུང་པའི་གདེང་སློབས་རྟེན་སོང་། དེའི་དབང་གིས་དེ་རིང་
ལས་བྲེལ་ཡོད་མེད་ལ་མ་ལྟོས་པར་ཆེ་བཞག་ཚུང་བསྐྱར་གིས་ཁྱེད་ཆོ་མཇུག་
ཡག་པོ་ཡོང་ས་རེད་ཟུང་།

སྐྱུ་མདུན་གིས་མང་ཆེ་བར་ཐུགས་བསྐྱེད་དམ་བཅའ་གསུམ་ཞེས་བཀའ་
གནང་གི་ཡོད། ཡང་ལོ་ཤས་སྟོན་ནམ་ཐོག་མའི་སྐབས་སུ་ཐུགས་བསྐྱེད་དམ་བཅའ་
བཞེ་ཞེས་པ་ཞིག་ཀྱང་བཀའ་གནང་ཡོད། སྤྱིར་བཏང་གསུམ་གྱི་ནང་དུ་བཞེ་པ་དེ་མ་
འདུས་པ་མེད། བཞེ་བཀའ་གནང་སྐབས། འགྲོ་བ་མི་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་མིའི་
རིན་ཐང་གོང་མཐོར་གཏོང་རྒྱ་དང་། ཆོས་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ཆོས་ལུགས་
པན་ཚུན་གྱི་མ་ཐུན་འབྲེལ་གོང་མཐོར་གཏོང་རྒྱ། ནང་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ནང་

པའི་བསྟན་པ་འཛིན་སྐྱོང་སྤེལ་གསུམ་དང་། ཉན་པའི་ཆོས་བརྒྱད་ནང་པན་ཚུན་ལ་
གོ་རྟོགས་དང་མཐུན་འབྲེལ་ཡར་རྒྱས་གཏོང་རྒྱ། བོད་པའི་དབྱ་ཁྱིད་ཡིན་པའི་ཆ་
ནས་ཐོད་དོན་བདེན་མཐའ་གསལ་ཐབས་ཀྱི་བྲག་ལས་གནང་རྒྱ་བཅས་རེད། དེ་
ལྟར་བཀའ་སློབ་རྣམས་མང་པོའི་ནང་སྤྱིར་བཏངས་གནང་ན་བཞི་བཀའ་གནང་བའི་གོ་
སླབས་མང་པོ་བྱུང་ཡོད། འོན་ཀྱང་བར་ལམ་ཞིག་ནས་ནང་པ་དང་ཆོས་ལུགས་
གཉིས་པོ་གཅིག་བསྐྱེལ་གྱིས་དོན་ཆེན་གསུམ་གྱི་བཀའ་མོལ་དེ་མང་བ་གནང་བ་ལྟ་
བུ་ཞིག་འདུག དེ་ལྟར་ཐུགས་བསྐྱེད་དམ་བཅའ་གསུམ་ནི་ཡ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་
སྟོན་མེད་ཀྱི་མཛད་འཕྲིན་དམིགས་བསལ་གསལ་གཏོང་གྱི་རྣམ་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་
ངོས་འཛིན་བྱེད་ཆོག དེར་སང་འཛིན་རྟེན་འདིར་ཆེན་རིག་དང་རྒྱ་རྩལ་སོགས་སུ་
སྤར་མ་གྲགས་པའི་གསལ་གཏོང་བྱེད་ན་དེ་ལ་གསལ་གཏོང་དང་། རོ་མ་སོགས་ཀྱི་
ཁྱད་ཆོས་མང་པོ་སྤྱར་ནས་རྩ་ཆེན་པོ་བཅི་བ་རེད། ང་ཆོས་རྩ་ཆེན་པོ་ལ་རྩ་ཆེན་པོ་
ཡིན་པ་ངོས་ཟིན་དགོས་པ་དང་། དེའི་རིན་ཐང་ཆོད་དཔག་བྱེད་དགོས་པ་དེ་གལ་
ཆེན་པོ་རེད།

ཡགོང་ས་མཆོག་གི་མཛད་ཆེན་གསུམ་མཁ་ཐུགས་བསྐྱེད་དམ་བཅའ་གསུམ་
པོའི་ཡོང་སྤངས་སམ། དེའི་རྒྱབ་ལྗོངས། ཡང་ན་དེའི་དགོས་མཁོ་ཇི་ལྟར་ཆགས་པ་
རེད་ཅེ་ན། སངས་རྒྱས་རང་རང་འཛིན་རྟེན་ཏུ་བྱོན་སྐབས་གདུལ་བྱ་འཕྲེན་ཚུལ་མི་
འདྲ་བ་དང་། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐོར་སྤངས་མི་འདྲ་བའི་སྟེད་ཅིག་ཡོང་གི་ཡོད། དེ་
ལྟར་ཡོང་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆོན་ནི་སྐབས་དེ་དང་དེའི་སྤྱི་ཆོགས་སམ་གདུལ་བྱའི་
ཁོར་ཡུག་དང་གནས་བབ་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་རེད། ད་ལྟའི་མཛད་ཆེན་གསུམ་

མོ་འདི་ཡང་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་བ་དང་ཉེར་གཅིག་པའི་འཛིག་ཏེན་སྤྱིའི་འགོ་བ་མིའི་
གནས་བབ་དང་། དངོས་ཡོད་སྤྱད་བསྐྱུལ་གྱི་གནས་སྐྱེད་ལ་གཞིགས་ནས་བྱུང་བ་
ཞིག་རེད་ཅེས་ཞུས་ན་མ་འགྲིག་པ་མེད།

ང་ཚོ་ནང་བས་དེང་སྐབས་སྟིགས་མ་ལུ་བདོའི་དུས་ཚོད་རེད་ཅེས་བརྗོད་གྱི་
ཡོད། དེ་ནི་དུས་ཚོད་གྱི་ནང་ནས་སྒྲི་ཤོས་དེ་རེད། སྤྱིར་ནང་བ་དང་དེང་རབས་ལུ་བ་
ཕྱོགས་པས་འཛིག་ཏེན་ལ་ལྟ་སྐྱེད་པ་གཉིས་མི་འབྲ་ཞིང་། ང་ཚོ་ནང་བ་དང་ཤར་
ཕྱོགས་པ་རྣམས་གྱིས་འཛིག་ཏེན་འདི་ཐོག་མར་ཆགས་སྐབས་བསྐྱུལ་བ་རྗོགས་
ལྟན་དང་། བསྐྱུལ་བ་གསུམ་ལྟན། བསྐྱུལ་བ་གཉིས་ལྟན། དེ་ནས་ཚོད་ལྟན་བཅས་
རིམ་བར་བྱུང་ཞིང་། ཚོད་ལྟན་ཆེ་ལོ་བརྒྱ་པའི་སྐབས་འདིར་སྟིགས་མ་ལུ་བདོའི་
དུས་ཞེས་དེང་སྐབས་དུས་ཚོད་སྤྱད་ཤོས་ལྟ་ཞིག་ཏུ་བཅི་བ་རེད། རྗོགས་ལྟན་
གྱི་དུས་སུ་མི་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་ཆོས་ལ་སྦྱོད་བ་ལས་ཆོས་མ་ཡིན་པའི་བྱ་བ་
གང་ཡང་མི་བྱེད་ཅིང་། ཆོས་མ་ཡིན་པའི་བྱ་བ་གཅིག་འཛིག་ཏེན་དུ་བྱུང་སྐབས་
བསྐྱུལ་བ་དེ་རྗོགས་ལྟན་མིན་པར་གསུམ་ལྟན་དུ་འགྱུར་བ་དང་། ཆོས་མ་ཡིན་པའི་
བྱ་བ་གཉིས་བྱུང་སྐབས་གཉིས་ལྟན། ཆོས་མ་ཡིན་པའི་སྟིགས་པ་མི་དགེ་བའི་ལས་
ཆང་མ་བྱུང་སྐབས་ཚོད་ལྟན་གྱི་དུས་ཞེས་བརྗོད་གྱི་ཡོད། དེ་ནི་ནང་བའི་ལྟ་སྐྱེད་ས་
ཡིན་ལ། ནང་བ་ལས་གཞན་པའི་རྒྱ་གར་གྱི་ཆོས་བརྒྱུད་གཞན་དག་གི་ལྟ་སྐྱེད་ས་
ཀྱང་དེ་རང་ཡིན། དེས་ན་ད་ལྟའི་དུས་ཚོད་ནི་གཉན་འཕྲང་ཅན་དང་། རྗོགས་གི་
བསྐྱུལ་བ་ངན་པ་ཞིག་ལ་བཅི་བ་ཡིན།

འོན་ཀྱང་ལུ་བ་ཕྱོགས་པ་དང་དེང་རབས་པ་རྣམས་གྱིས་སྤར་གྱི་མི་རྣམས་གྱིས་

གང་ཡང་མི་ཤེས་པ་དང་། གང་འཆམས་ནས་དོད་དང་ལྷགས་རིགས་ཀྱི་ལག་ཆ་རིམ་
བཞིན་བེད་སྤྱོད་བྱེད་པ། ཐོག་མར་རྐང་ལག་བཞི་པོ་ས་ལ་བཅུགས་ནས་འགོ་བ་
དང་། རིམ་བཞིན་ཡར་ལངས་ནས་ད་ལྟ་ཆོན་རིག་དང་འབྲུལ་ཆས་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་ཅེ་
མོར་སོན་ནས་མི་རྣམས་བསམ་སྒྲོ་ཡག་ཤོས་དང་། རིག་པ་བཟང་ཤོས་ཀྱི་སྐབས་
སུ་སྤེབས་པ་ཞིག་ལ་བཅི་གི་ཡོད། དེ་ནི་འཛིག་ཉེན་གྱི་ལྟ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཞིག་ཡིན་
པ་ལས། ང་ཆོ་དོའི་དུས་རབས་ནས་ཡར་རྒྱས་བྱིན་ཏེ་མེ་ཤུགས་འབྱར་མདེལ་གྱི་
དུས་རབས་ལ་སྤེབས་པ་འཕམ། ཡང་ན་བསྐྱལ་པ་རྫོགས་ལྷན་ནས་མར་ཉམས་ཏེ་ཙོད་
ལྷན་དུ་སྤེབས་པ་གང་ཡིན་རུང་། ད་ལྟ་འཛམ་གླིང་གི་མི་རྣམས་སྤྱིད་པོ་དང་། བག་
ཐེབས་པོ་ཞིག་མེད་པ་ནི་འབྲེལ་བ་རྫོད་མི་དགོས་པར་ཆང་མའི་མཐོང་ཆོས་སུ་ཡོད་
པ་དེ་རེད།

ང་ཆོ་ནང་པས་སྟིགས་མ་ལཱ་ནི་སེམས་ཅན་སྟིགས་མ་དང་། དུས་སྟིགས་མ།
ཉོན་མོངས་སྟིགས་མ། ཆེ་སྟིགས་མ། ལྟ་བུ་སྟིགས་མ་བཅས་ལ་བརྗོད། ཡགོང་ས་
ལ་མཆོག་གིས་དེ་ལ་བསྐྱེམས་གནང་སྙངས་ཅུང་ཟད་མི་འདྲ་ཞིང་། ད་ལྟའི་སའི་གོ་ལ་
འདྲིའི་ཐོག་ཡོད་པའི་མི་རྣམས་ལྷན་ཀ་ཆེན་པོ་ལྟ་ལ་གདོང་ལེན་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད་
ཅེས་གསུང་གི་ཡོད། ལྷན་ཀ་ལཱ་ནི་སྟིགས་མ་ལཱ་འཛིན་གསུང་སྙངས་གསར་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་
རེད། ད་ལྟ་ང་ཆོ་ལྷན་ཀ་འཕམ་ཉེན་ཁ་ཆེན་པོ་ལྟ་ལ་གདོང་ལེན་བྱེད་དགོས་པའི་དབང་
གིས་མི་རྣམས་ཏ་ཅང་སྤྱུག་བསྐྱལ་གྱིས་མཉམ་བ་དང་། ཏ་ལམ་ས་ཡི་གོ་ལ་འདྲི་
ཆགས་འཛིག་གི་སོ་མཆམས་སུ་སྤེབས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་གཟིགས་ཀྱི་ཡོད། དེ་ཡང་
དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ཡིན་པ་ལས། ལྷན་ངག་མཁན་གྱིས་སྒྲོ་བཏགས་པ་ལྟ་བུ་

ཞིག་ནས་ཡང་མིན།

དེའི་ནང་གི་ལྷན་ཀའམ་དཀའ་ངལ་དང་པོ་ནི། ཚད་ལས་བརྒལ་བའི་མི་འབོར་
འཕེལ་བ་དེ་རེད། མི་འབོར་མཐའ་མེད་འཕེལ་བའི་དབང་གིས་དགོས་མཁོའི་མཐུན་
ཤིང་ཅམ་ཡོད་ཀྱང་མ་འདང་བར་ཉལ་ཏུ་དབུལ་པོངས་ཀྱི་སྤྱག་བསྐལ་དང་། མི་
འདང་བའི་སྤྱག་བསྐལ་ཡོད་སྤྱུས་རེད། དགོས་མཁོའི་མཐུན་ཤིང་ཅམ་བསྐྱུན་
ཡང་། མཐུན་ཤིང་དེའི་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་མགྲོགས་ཚད་དང་། མི་འབོར་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་
མགྲོགས་ཚད་གཉིས་དོ་མཉམ་ཀྱི་མེད། ང་ཚོ་རྒྱ་གར་དུ་ལོ་ངོ་ལྔ་བརྒྱ་ཐམ་པ་ཕྱིན་
བ་རེད། ལོ་ངོ་ལྔ་བརྒྱའི་དུས་ཚོད་ལ་ཕྱིར་བལྟས་ཀྱི་དཀྱིལ་། སྤྱིར་རྒྱ་གར་ལ་མཐུན་
ཤིང་ཡར་རྒྱས་ཆེན་པོ་ཕྱིན་ཡོད་དུང་། དེས་མི་འབོར་འཕེལ་རྒྱས་ཕྱིན་བ་དང་
མཉམ་ཀྱི་མེད། དེས་ན་ད་ལྟའང་མ་འདང་གིག་གིག་ངང་གནས་ཡོད། མེ་འཁོར་
གསར་བ་ཇི་ཅམ་བཟོས་ཀྱང་འཆང་ཁ་རྒྱུད་དུ་གཏན་ནས་འགོ་གི་མེད། སུར་ཕྱི་ལོ་
༡༩༦༠ ལོར་མེག་ལོར་དུ་ཉིན་གཅིག་ལ་རྒྱངས་འཁོར་ཆེ་བ་ཡོང་མཁན་ཐངས་
གཉིས་ལས་མེད། དེ་ཡང་མང་ཆེ་བ་སྟོང་བ་རེད། རྩ་ཡོད་ཁྲོམ་ནས་ཡོང་མཁན་
ནམས་དགོང་རྩོ་ཆུ་ཚོད་ལྔ་བའི་སྤུས་འཁོར་ནང་ཡོང་གི་རེད། དེར་བད་ལྔ་བརྒྱ་རེ་
སྟོང་དགོས། སྐབས་དེར་ང་ཚོ་མང་ཆེ་བས་བད་ལྔ་བརྒྱ་སྟོང་མི་དགོས་པ་གཙོ་
འདོན་གྱིས་གོ་མ་བ་བརྒྱབས་ནས་ཡོང་རྒྱུར་དགའ་བ་ཀྱི་དུང་། ད་ལྟ་སྤུས་
འཁོར་ཆེ་རྒྱུད་གངས་མེད་ཡོད་ཀྱང་། ཚང་མ་འཆང་ཁ་གིག་གིག་ལས་སྟོང་བ་ཡོང་
མཁན་ཏ་ལས་མེད། དེས་ན་མི་འབོར་འཕེལ་རྒྱས་འདི་ང་ཚོའི་ལྷན་ཀའམ་སྤྱག་
བསྐལ་གཅིག་ཡིན།

སྐྱེ་ཀ་གཉིས་པ་ནི་དཔལ་འབྱོར་འབྲམ་མཉམ་མེད་པ་དེ་རེད། སྤྱག་པོ་རྣམས་ཏ་
ལས་པའི་སྤྱག་པོ་དང་། དབུལ་པོངས་རྣམས་དབུལ་ཐག་ཆོད་ནས་དབུལ་སྤྱག་
གཉིས་ཀྱི་བར་བྱ་ལྟ་མང་པོ་ཕྱིན་པའི་དབང་གིས་ས་སྤྲུལ་དང་། སྤྱོད་སྤྱ། རྒྱལ་
ཁབ་སོགས་མང་པོའི་ནང་འཁོན་འཛིན་དང་། འཕྲུག་ཅོད། དམག་འཕྲུག་སོགས་
ཡང་ཡང་ཡོང་གི་ཡོད། རྒྱ་གར་ལྷ་བུར་མཆོན་ནའང་། སྤྱག་པོ་རྣམས་ནི་ཆོད་ལས་
བརྒལ་བའི་སྤྱག་པོ་ཆགས་ཏེ་འཛམ་གླིང་ནང་གི་སྤྱག་བདག་ཨང་གསུམ་པ་དང་
བཞི་པར་སོན་པ་མང་པོ་ཡོད་ལ། ཡང་འགའ་ཞིག་དབུལ་ཐག་ཆོད་ནས་ལྷོགས་ཤི་
དང་འཕྲུག་ཤི་ཐེབས་མཁན། དེ་བཞིན་ཆ་བས་ཤི་མཁན་བརྒྱ་ལྷག་མང་པོ་ལོ་ལྟར་
ཡོང་གི་ཡོད། དེ་ལྟར་དབུལ་སྤྱག་གི་བར་བྱ་དེ་ཡང་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ལམ་སྟོན་གྱི་
ཐོག་ནས་བཟུ་གཞིག་དབང་གིས་ཡོང་གི་ཡོད་སྟབས། དེ་ནི་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པ་
དང་ཉེར་གཅིག་པའི་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྐྱེ་ཀ་འཕམ་སྤྱག་བསྐྲུལ་ཆེ་ཤོས་གཉིས་པ་དེ་
ཡིན།

སྐྱེ་ཀ་གསུམ་པ་ནི་མངོན་སུམ་གྱི་འཆེ་བ་དེ་རེད། ད་ལྟ་བོར་དུ་དཔལ་འབྱོར་
གྱི་བཟུ་གཞིག་སྒྲོར་ཁུས་པ་རྣམས་ནི་སྒྲོམ་གཞིའི་འཆེ་བ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། མངོན་
སུམ་གྱི་འཆེ་བ་ཞེས་པ་ནི་མེ་མདའ་བརྒྱབས་ནས་བསད་པ་དང་། དམག་བརྒྱབས་
ནས་བསད་པ། དེ་བཞིན་རྒྱུད་བ་དང་། རྒྱན་རྒྱག་འཛིགས་སྤྲུལ་རིང་སྤྱགས་སོགས་
སྣ་ཆོགས་དབང་གིས་བྱུང་བ་རེད། མི་སྤྲུལ་ས་གནས་གང་དུ་སོང་ཡང་ཉེན་ཁ་མེད་
པའི་ཆོར་སྣང་ཡོང་མི་སྤུབ་པར་རྟག་དུ་འཛིགས་སྣང་ཐོག་ནས་འགོ་དགོས་ཤིང་།
ཁྱེད་ཆོ་གནས་བྱའི་ནང་ཐེབས་སྤྱོད་བ་ཆོས་མཁྱེན་གྱི་རེད། མཆོན་ཆ་མེད་དམ་

སྣམ་ནས་ཞུ་མོ་དང་རྒྱལ་ཕྱད་བཅུག་པ་དང་། སྒྲེ་རགས་བཞིག་བཅུག་པ་
སོགས་འདིགས་སྤང་ཇི་ཙམ་མི་འདུག་གཤ།

གཞན་ཡང་རྒྱལ་ཁབ་དང་རྒྱལ་ཁབ་བར་གྱི་དམག་འཁྲུག་ལྟ་བུར་མཆོན་ན།
ཆེ་ཉི་ནམ་གྱི་དམག་དང་། ཨི་རག་གི་དམག་ ཨབ་ལྷ་ནི་སི་ཐན་གྱི་དམག་སོགས་
འཛེས་སྤྱིང་ཐོག་གསལ་བསྐྱགས་བྱས་པ་དང་མ་བྱས་པ་གང་ཡིན་རུང་དམག་མེད་
བའི་དུས་སྐབས་ཏ་ལམ་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད། དམག་ཆེན་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་
གཉིས་ཀྱི་སྐབས་སུ་བསང་མས་བྱུང་བའི་མིའི་གངས་འཁོར་ལས་དམག་ཆེན་
གཉིས་པ་ཆར་ནས་ད་བར་དམག་གི་འོག་ཏུ་ཞི་བའི་གངས་འཁོར་ལྷབ་བཞིས་མང་
བ་བྱུང་ཡོད་ཚུལ་བཤད་གྱི་འདུག དེ་ནི་ང་ཚོའི་སྤྱུག་བསྐྱེད་ལམ། སྤྱན་ཀ ཡང་ན་
གདོང་ལེན་བྱེད་དགོས་པའི་ཞན་ཆ་ཆེ་ཤོས་གསུམ་པ་དེ་རེད།

སྤྱན་ཀ་བཞི་པ་ནི་ཁོར་ཡུག་ཉམས་ཆག་དེ་རེད། ང་ཚོའི་བླ་མོ་དེ་རང་ལ་
ཁོར་ཡུག་ཉམས་ཆག་ཇི་ཙམ་བྱིན་ཡོད་པ་ཤེས་གསལ་རེད། འགྲོ་བ་མི་དང་ཐ་ན་
སློག་ཆགས་འབྲུ་སྤྱིན་ཡན་ཆད་ནས་ཆེ་བ་སྤང་ཆེན་བར་གྱི་སློག་ལྷན་ཆར་མའི་
སློག་འཆོ་བ་ལ་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་དགོས་མཁོ་ནི་འབྱུང་རྒྱུའི་ཚུ་གཙང་མ་དང་།
དབྱུགས་འབྱུང་རྒྱུ་ཀྱི་རྒྱང་གཙང་མ་དེ་རེད། ཁ་ལག་མེད་པར་ཉིན་གངས་སུམ་ཅུ་
སོ་གངས་བསྐྱད་བྱུབ་པ་དང་། ཚུ་མེད་པར་ཚུ་ཆོད་སུམ་ཅུ་སོ་གངས་དང་། དབྱུགས་
མ་རྒྱུ་པར་སྐྱར་མ་བཞི་ཙམ་ལས་བསྐྱད་མི་སྤྱུག། ད་ལྟ་ང་ཚོར་འབྱུང་རྒྱུའི་ཚུ་
གཙང་མ་རག་གི་མེད་ལ། དེ་བཞིན་དབྱུགས་འབྱུང་རྒྱུ་ཆེད་རྒྱང་གཙང་མ་ཡང་
རག་གི་མེད། དཔེར་ན། རྩོང་ཁྲུང་ཆེ་ཁག་ནང་མི་མང་པོས་ཁ་རས་བྱོན་པ་དང་།

ཡང་ན་ལག་སྒྲིལ་གྱིས་ཀྱིས་བཀའ་ནས་འགྲོ་བ་མཐོང་རྒྱ་ཡོད། དངོས་གནས་བྱས་ནས་
རྒྱ་མེ་རྒྱང་བཅས་ཀྱི་འབྱུང་བ་རྣམས་ནི་སྤྱི་ཡུང་བདག་ཏུ་མ་བཟུང་བར་གང་ནས་
ཡུང་རག་རྒྱ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས། འོན་ཀྱང་རྒྱ་ཉིས་ཉེ་མཉམ་དུ་འཁྱེར་དགོས་
ཀྱི་ཡོད། ད་ལྟའི་གནས་སྐབས་ཟུ་མ་བྱད་ཕྱིན་ན་ཉིན་ཞིག་དབྱུགས་གཏོང་རྒྱ་དེ་ཡང་
ཤེས་དམ་ནང་སྒྲུགས་ནས་མཉམ་འཁྱེར་དགོས་པའི་དུས་ཚོད་ཅིག་ཤར་མི་སྲིད་པ་
མིན། དེ་ལྟར་ཁོར་ཡུག་ལ་ཉམས་ཆག་ཏུ་ཅང་ཤུགས་ཆེ་འགྲོ་བར་བརྟེན། ས་ཡི་གོ་
ལའི་ཆ་བློད་ཀྱང་ཤུགས་ཆེ་འཕར་ཞིང་། ཉེ་ཆར་གནས་ཐང་དུ་བོད་ཀྱི་མཆོ་མ་པམ་
དང་སྟོད་གངས་རིན་པོ་ཆེར་རྟག་ཏུ་གནས་མཇུག་འགྲོ་མཁན་གྱི་རྒྱ་གར་བའི་སྒྲ་མ་
ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཐུག་བྱུང་། ཁོང་གི་ལོ་ ༡༩༥༦།༡༩༥༧ ཅམ་ལ་མཆོ་མ་པམ་ལ་
འགྲོ་བའི་སྐབས་དང་། ད་ལྟ་མཆོ་མ་པམ་ལ་འགྲོ་བའི་སྐབས་གཉིས་བསྐྱར་ན། ད་ལྟ་
མཆོ་མ་པམ་དེ་གི་ལོ་མི་ཉར་གཅིག་དང་བྱེད་ཅམ་རྒྱང་དུ་ཕྱིན་འདུག་ཅེས་གསུངས་
སོང་། གི་ལོ་མི་ཉར་གཅིག་དང་བྱེད་ནི་ཏུ་ཅང་རིང་པོ་རེད། ས་ཡི་གོ་ལའི་ཆ་བློད་དེ་
ཅམ་ཤུགས་ཆེ་དུ་འགྲོ་གི་ཡོད། དེ་ནི་ད་ལྟའི་འགྲོ་བ་མི་རིགས་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱིས་
གདོང་ལེན་བྱེད་དགོས་པའི་འདིགས་པ་ཆེན་པོ་བཞི་པ་དེ་རེད།

མཐའ་མ་སྤྲིགས་མ་ལུ་བ་ནི། ཆོས་ཤུགས་པན་ཚུན་གྱི་འཐེན་འཁྱེར་དེ་རེད།
སྤྱིར་བཏང་ཆོས་ཤུགས་ཀྱི་འཐེན་འཁྱེར་ཞེས་པ་དེ་ཡོང་ཤེས་ཐབས་མེད། ཆོས་ལ་
དད་པ་ཡོད་པ་དང་ཆོས་པ་ངོ་མ་ཞིག་ཡིན་ན། ཆོས་ཤུགས་གཞན་ལ་བཙེ་མེད་དང་
སྤང་རྒྱུ་ཅ་བ་ནས་བྱེད་མི་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་ཆོས་ཉམས་ནས་ཆོས་
ཀྱི་མིང་དང་དེའི་སྒྲིག་འཛུགས་རྣམས་སྟག་ཡོད་པའི་དབང་གིས་ཆོས་ཤུགས་ཀྱི་

འཐེན་འབྱེར་བྱུང་ཞིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་མི་གསོད་ཁྲག་སྐྱོར་དང་། མཐའ་མ་རྒྱལ་
ཁབ་ཁ་བྲལ་དུ་འགྲོ་བ་ཚུན་ཆད་ཡོང་གི་ཡོད། དཔེར་ན་རྒྱ་གར་ལ་མཆོན་ན། འོ་ངོ་
སྟོང་ཕྲག་མང་པོའི་སྟོན་ནས་རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་ཞེས་པ་དེ་ཡུལ་ལུང་གཅིག་
རང་རེད། དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ནང་དེ་ཕྱིན་རིས་དབང་སྐུར་བྱེད་སྐབས་ཉིན་རྒྱུད་
ཁ་ཆེའི་ཆོས་ལུགས་པ་ཆོས་ཀྱི་མིང་འབྱེར་ཞིང་ཆོས་ལ་དད་པ་མེད་མཁན་དང་།
ཆོས་ཉམས་ལེན་མི་བྱེད་མཁན་གྱི་མི་རྣམས་བཅད་སྟོད་བཏང་ནས་མཐར་རྒྱ་གར་
དང་པ་གི་མི་ཐོན་གཉིས་ཙམ་མ་ཟད། དེ་རྗེས་རྒྱང་ལ་རྟེ་ཤི་བཅས་གསུམ་ཁ་བྲལ་དུ་
ཕྱིན་པ་རེད། དེ་དག་ཆང་མ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་མ་ཐུན་ལམ་ཡག་པོ་མ་བྱུང་བར་ཆོས་
ལུགས་ཀྱི་མིང་ཐོག་ནས་འཐེན་འབྱེར་བྱུགས་ཆེ་བྱུང་བའི་དབང་གིས་བྱུང་བ་ཞིག་
རེད། དེ་ནི་ང་ཚོའི་དུས་རབས་འདིའི་མི་རྣམས་ཀྱིས་གདོང་ལེན་བྱེད་དགོས་པའི་
སྤྱག་བསྐུལ་ལམ་སྐྲག་ཀ་ལྔ་པ་དེ་རེད།

དེ་ལྟ་བུའི་སྐྲག་ཀ་ལྔ་པོ་རེ་རེའི་ནང་ས་ཡི་གོ་ལ་འདི་ཆ་ཆང་ཅ་མེད་དུ་གཏོང་
བའི་རྒྱས་པ་ཡོད་པ་ཤིས་ལྟར་རེད། ང་ཚོས་དེ་ལྟ་བུའི་འདིགས་པ་འཕམ་སྐྲག་ཀ་ལྔ་པ་ད་
ལྟ་གདོང་ལེན་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད། དེ་ལྟ་བུའི་འདིགས་པ་ཆེན་པོ་ལྔ་ད་ལྟ་འགྲོ་བ་
མིའི་སྤྱི་ཆོགས་ནང་སྐྱབས་དགོས་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་གང་ལ་སྤྱག་གམ་ཞེ་ན། འོ་ངོ་སྟོང་
ཕྲག་མང་པོའི་གོང་གི་མི་རྣམས་ལ་འདོད་ཆགས་དང་། ཞེ་སྤང་། ང་རྒྱལ། ཁོང་ཁྱོ་
བཅས་ཡོད་པ་ཤིས་ལྟར་རེད། འདོད་ཁམས་སུ་སྐྱེས་ཕྱིན་ཆད་ཉོན་མོངས་སྤངས་ནས་
དབྱ་བཙམ་པའི་གོ་འཕང་ཐོབ་ཐེན་པ་ཞིག་ཡིན་ན་མ་གཏོགས། སྐྱེ་བོ་པལ་པ་འཁོར་
བ་པ་ལ་ཉོན་མོངས་མཛོན་གྱུར་ཡོད་པ་གཞིར་བཞག་རེད། འོན་ཀྱང་གནའ་སྤྱི་མོ་ད་

ལྟ་བཞིན་ང་དག་གི་གནས་སྐབས་དེ་མེད། ལྷག་པར་བསྐལ་བ་རྫོགས་ལྷན་ནས་མར་
བཅེ་མཁན་ཞུས་ཀྱིས་དེ་དུས་དེ་བས་ཀྱང་མི་འདོད། ད་ལྟ་ཡོང་དགོས་པའི་རྒྱ་
མཚན་གཙོ་བོ་ནི་འགྲོ་བ་མིའི་བཟང་སློད་ཀྱི་གནས་བབ་ཉམས་ཆག་ཕྱིན་པ་ཡིན་
སྟབས། དཀའ་ངལ་དེ་དག་ཚང་མ་བྱུང་བ་རེད། དེ་ཡང་མི་ཞུས་རང་འདོད་དང་།
འདོད་རུངས། འགྲན་བསྐྱར་བཅས་ཆེ་བྱ་ཕྱིན་པ་མ་ཟད། ལྷག་པར་དཔལ་འབྱོར་གྱི་
འདོད་རུངས་རྗེ་ཆེར་སོང་བའི་དབང་གིས་གོང་གི་སྒྲན་ཀ་ལྟ་བུ་སོ་ཞུས་བྱུང་བ་རེད་
བསམ་གྱི་ཡོད།

དེས་ན་གོང་དུ་ཞུས་པའི་འདིགས་པ་ལྟ་བུ་དེ་མེད་པ་བཟོ་དགོས་ན། ཐོག་མར་
འགྲོ་བ་མིའི་རིན་ཐང་ཉམས་གསོ་དང་། གཉིས་པ་ཆོས་ལུགས་པན་ཚུན་གྱི་མཐུན་
ལམ་ཡར་རྒྱས་གཏོང་དགོས། དེ་གཉིས་ནི་ད་ལྟའི་རྒྱ་ཆོགས་མཐའ་དག་གི་ཅ་བ་
ལྟ་བུ་དེ་རེད། འགྲོ་བ་མི་རིགས་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་བཟང་སློད་ཡར་རྒྱས་མ་ཕྱིན་ན། ད་
ལྟའི་དཀའ་ངལ་ཞུས་གཏན་དུ་སེལ་མི་ཐུབ། འགྲོ་བ་མིའི་བཟང་སློད་ཞུས་ཉམས་
ཆག་རི་ལྟར་ཕྱིན་པ་རེད་དམ་ཞེ་ན། གནའ་སྤྱི་མའི་དུས་སུ་ཤར་བྱབ་གྱི་ཡུལ་གྲུ་གང་
དུ་ཡིན་ཡང་། མི་ཞུས་བསམ་སློབ་གཏོང་ཚུལ་གཅིག་མཚུངས་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད། མིའི་
བསམ་སློབ་ནང་ཆོས་ཀྱི་བྱས་པ་ལུགས་ཆེན་སོ་ཡོད། སྤྱིས་སུའི་འདོད་དོན་གངས་
འདྲན་བྱེད་སྐབས་བཞིལ་བཅེ་གི་རེད། དེ་ཡང་ཆེ་འདིའི་འདོད་དོན་ནི་འདོད་པའི་
བདེ་བ་ལ་ལོངས་སུ་སློད་རྒྱ་དང་། འདོད་པའི་བདེ་བ་ལ་ལོངས་སུ་སློད་པའི་རྒྱ་
ཆའམ་མཐུན་རྒྱུན་ནི་དཔལ་འབྱོར་རམ་ཞོར་དེ་རེད། དེས་ན་ཞོར་དང་འདོད་པ་
གཉིས་ནི་གནས་སྐབས་ཀྱི་སྤྱིས་སུའི་མཛོན་འདོད་རེད། ཞོར་དང་འདོད་པ་གཉིས་ཀ་

མི་རྟག་པ་ཡིན་སྐབས་སྐྱབ་བསྐལ་གྱི་རང་བཞིན་རེད། གཏན་དུ་བདེ་བ་ཞིག་དགོས་
ན་འཆིང་བ་ལས་འགྲོལ་བའི་ཐར་པ་དེ་དགོས། ཐར་པ་སྐྱབ་པའི་ཐབས་ནི་ཆོས་དེ་
རེད། དེས་ན་ནོར་དང་འདོད་པ། ཆོས་དང་ཐར་པ་ཞེས་ཆོས་ལ་བརྟེན་ནས་ཐར་པ་
བསྐྱབ་རྒྱ་དང་། རོར་ལ་བརྟེན་ནས་འདོད་བདེ་བསྐྱབ་རྒྱ་བཅས་ནི་མིའི་མཐར་ཐུག་
དང་གནས་སྐབས་ཀྱི་འདོད་དོན་བཞི་པོ་དེ་རེད། སྐྱེས་བུའི་མངོན་འདོད་བཞི་ཞེས་
པ་ནི་གནའ་ལྷ་མོ་ནས་རྒྱ་གར་གྱི་བཤད་སྲོལ་ཞིག་རེད། ནང་པའི་སྡོན་དུ་བྱུང་བའི་
ཆོས་ལུགས་དག་གིས་ཀྱང་སྐྱེས་བུའི་འདོད་དོན་བཞི་ཞེས་ང་ཆོ་དང་གཅིག་
མཚུངས་བཤད་ཀྱི་རེད། ནང་པའི་གཞུང་ལུགས་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་མགོན་པོ་ལྷ་
སྐྱབ་ཀྱིས་མཛད་པའི་བསྟན་བཅོས་སུ་སྐྱེས་བུའི་མངོན་འདོད་བཞི་ནས་དབུ་
བཙུགས་ཏེ་དེ་དག་རི་ལྟར་བསྐྱབ་དགོས་མིན་ནམས་གསུངས་ཡོད།

བར་ལམ་ཞིག་ནས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་རྒྱས་པ་རིམ་གྱིས་ཉམས་དམས་སུ་བྱིན་
པ་རེད། དེ་ཡང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་རྒྱས་པ་ཉམས་ཞེས་པ་ནི། དངོས་གནས་ཆོས་
གསལ་མ་བྱེད་མཁན་ནས། ཆོས་ཀྱི་ནང་དོན་ཤེས་མཁན། ཡང་ན་ཆོས་ཉམས་ལེན་
བྱེད་མཁན་རྗེ་ཉུང་དུ་འགྲོ་བའི་སྐབས་སུ་སྤྲོན་དུག་ཏུ་འགྱུར་བ་ལྟར་ཆོས་དེ་ཡང་
གཞན་ལ་བཟུ་གཞིག་དང་མགོ་སྐྱོར་གཏོང་རྒྱུའི་ཡན་ལག་ཅིག་ཏུ་ཆགས་པར་
བརྟེན། གང་འཆམས་ནས་རྒྱབ་སྟོན་གྱི་ལུང་པའི་ནང་དུ་ཆོས་དང་འཛིག་རྟེན་གྱི་
དབྱེ་བ་ཐ་དད་བྱེ་དགོས་བྱུང་བ་རེད། གང་ལགས་ཤེས་ན། སྤྱིད་དབང་འཛིན་མཁན་
ཀྱི་དབང་འཛིན་པ་རྒྱལ་པོ་ལས། རྒྱུན་པོ་ལ་སོགས་པ་ཆང་མས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དབུ་
ཁྲིད་ཀྱིས་བཤད་པ་རིམ་བཞིན་བྱས་ཏེ་ཆོས་དང་ཆབ་སྤྱིད་གཉིས་པོ་མཉམ་བསྐྱེས་

ལུགས་ཆེ་བཏང་བའི་དབང་གིས་མི་མང་ལ་བཟུ་གཞོག་དང་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་
བྱུང་བ་ཡིན་སྟབས། ཆོས་དང་ཆབ་སྲིད་གཉིས་ཐ་དད་བཟོ་དགོས་ཞེས་པའི་བསམ་
ཚུལ་དེ་བྱུང་སྟེ་བྱུང་བ་ཕྱགས་སུ་ཆོས་མེད་རིང་ལུགས་ཞེས་པའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནས་
སྟངས་དེ་བྱུང་བ་རེད། དེ་ཕྱིན་སྐད་དུ་སེ་ཀྱ་ལ་རི་རྩེ་མ་ (Secularism) ཞེས་པ་
དེ་རེད། དེ་བོད་སྐད་དུ་ཆོས་མེད་རིང་ལུགས་དང་། ཆོས་འགལ་རིང་ལུགས། ཆོས་
ལུགས་རིས་མེད་བཅས་བརྗོད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་གསུམ་རེད། དེ་ལྟར་ཡོང་དགོས་དོན་
ཡང་དེ་ཕྱིན་སྐད་དུ་སེ་ཀྱ་ལ་རི་རྩེ་མ་ལ་བཤད་སྟངས་མི་འདྲ་བ་གསུམ་ཡོད་ཅིང་།
དཔེར་ན། ཀོ་ལ་མར་ཁེ་སེ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སེ་ཀྱ་ལ་རི་རྩེ་མ་ལ་འགྲེལ་
བཤད་བྱེད་སྐབས་ཆོས་དེ་དུག་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད། དེས་ན་ཆོས་དེ་ཅ་བ་ནས་མེད་པ་
བཟོ་དགོས་ཞེས་བརྗོད་སྐབས་ཆོས་འགོག་རིང་ལུགས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་གོ་ཆོས་དེ་
ཆབ་སྲིད་ནང་དགོས་མཁོ་མེད། འོན་ཀྱང་མི་སྦྱེར་གྱིས་བཅད་སྡོད་བྱེད་རྒྱུར་བཞག་
ན་འགྲིག་ཅེས་པ་དེ་ཆོས་མེད་རིང་ལུགས་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད། དེ་ལས་ཅུང་ཟད་བྲག་ཏུ་
ཕྱིན་པའི་སྐབས་སུ་ཆོས་དང་ཆབ་སྲིད་ཐ་དད་ཡིན་ནའང་། ཆབ་སྲིད་པ་དག་གིས་
ཆོས་ལུགས་ལ་དབྱེ་བ་གང་ཡང་མི་བྱེ་ཞིང་། ཆོས་ལུགས་རིས་སུ་མེད་པ་ལ་བཅི་
མཐོང་བྱེད་ཀྱི་རེད་ཅེས་པ་དེ་ལས་ཆོས་ལུགས་རིས་མེད་དེ་བྱུང་བ་རེད། དེས་ན་
སེ་ཀྱ་ལ་རི་རྩེ་མ་ཞེས་པའི་ཆོག་གཅིག་ལ་བྱུང་བ་ཕྱགས་པས་བཤད་པ་རྒྱག་སྟངས་
དང་ལག་ལེན་བསྟར་སྟངས་མི་འདྲ་བ་གསུམ་བྱུང་བའི་དབང་གིས་བོད་སྐད་དུ་འང་
རྒྱུར་ལུགས་མི་འདྲ་བ་གསུམ་རེད། དེ་ལྟར་བྱུང་བའི་དབང་གིས་གང་ཆགས་ཡོད་ཅེ་
ན། མི་རྣམས་ཆེ་འདྲིའི་བདེ་སྦྱིད་བསྐྱབ་ཆེད་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལས་དོན་རྣམས་ཆོས་དང་

མ་འདྲེས་པ་དང་། ཆོས་ཀྱིས་ཤུགས་གཞོན་མ་ཐེབས་པའི་འབད་བཙོན་བྱས་ཏེ་
ཆོས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ཆབ་སྲིད་ནས་ཐ་དད་འགྲོ་སྐབས་ཆབ་སྲིད་ནང་ཆོས་ཀྱི་དབང་
སྒྱུར་གཏན་ནས་མེད་ཅིང་། ཆབ་སྲིད་ཅེས་པ་དེའི་ནང་སྤྱི་ཚོགས་དང་དཔལ་འབྱོར་།
ཁྲིམས་དང་སྲིད་དབང་ཆང་མ་ཚུད་ཡོད། དེས་ན་གང་ལྟར་ཡང་འགྲིག་པའི་བསམ་
ཚུལ་ཞིག་ཡོད་སྐབས། སོ་སོའི་མངོན་འདོད་དམ་སོ་སོའི་འདོད་པ་དེ་སྐྱབ་སྐྱབ་ན་
མི་གཞན་ལ་བཤུ་གཞོག་དང་། བཙན་འཛོག་གཏང་གཞོན་བྱས་ཀྱང་སྒྲིན་མེད་པའི་
བསམ་ཚུལ་དེ་ཡོང་གི་ཡོད། ཐོག་མར་ཡོང་སྐབས་དེ་ལྟར་རེད། དེའི་དབང་གིས་སྤྱི་
ཚོགས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་དེ་ཏ་ཅང་ཉམས་དམས་སུ་བྱིན་པ་རེད།

དེ་ལྟར་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་དམའ་དྲ་བྱིན་པ་དང་མཉམ་དྲ་གནས་ཚུལ་
གཞན་ཞིག་ཀྱང་ལྟར་ཡོད་ཅིང་། དེ་ནི་ལོ་ངོ་ཉིས་བརྒྱ་ལྷ་བཅུའི་གོང་དུ་ཁུབ་ཕྱོགས་
སུ་འཕྲུལ་ལས་ཀྱི་གསར་བཞེ་ཞེས་པ་དེ་ལྟར་བ་རེད། ལུང་པ་ཆང་མ་འཕྲུལ་ལས་
ཅན་དུ་བསྒྱུར་ཏེ་བཟོ་བྲ་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་དེ་འདྲ་བཅུགས་པ་ལ་བརྟེན། མིའི་དགོས་
མཁོ་ནམས་ལས་སྤྱི་པའི་ཐོག་ནས་རག་སྐྱབ་པ་མ་ཟད། དེང་རབས་ཀྱི་ཆོན་རིག་
དང་། དེང་རབས་ཀྱི་འཕྲུལ་ལས་ཡར་རྒྱས་ཤུགས་ཆེ་བྱིན་པར་བརྟེན། མིའི་དགོས་
མཁོའི་མ་སྐྱོན་རྒྱུན་རྒྱུས་དགོས་མཁོ་ལས་ལྷག་པ་ཞིག་སྐྱོན་པ་དང་ཐོན་སྐྱེད་བྱེད་
ཀྱི་ཡོད། དཔེར་ན། སྤར་གྲོན་གོས་ཤིག་ཡིན་ན་མིའི་ལག་པས་འཐག་པར་བརྟེན།
དབྱར་ཁ་དང་དགུན་ཁ་བཅས་ལ་བཞེ་ལེན་བྱེད་རྒྱུའི་གྲོན་གོས་གསུམ་བཞི་འདར་
ཅམ་མ་གཏོགས། མི་རེར་གོས་སྤར་སོགས་བརྒྱ་ཅམ་ཉར་རྒྱུའི་མ་སྐྱོན་རྒྱུན་མེད།
གང་ལྟར་མིའི་དགོས་མཁོ་དང་མ་སྐྱོན་རྒྱུན་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་གཉིས་འདྲ་མཚུངས་ཤིག་

དུ་གནས་པ་རེད། དེ་གཉིས་འབྲམ་མཚུངས་ཡོད་སྐབས་སྤྱི་ཚོགས་ནང་ཉ་ཅང་བརྟན་
ལྡན་ཡོད། མི་སུ་ཡང་ཐོན་སྐྱེད་མ་བྱས་པར་ལག་པས་ལག་པ་ཟེན་ནས་བསྐྱད་
ཐབས་མེད། དེས་ན་ཐོན་སྐྱེད་བྱས་པ་དེ་དགོས་མཁོ་དང་འཆམས་པ་ཞིག་ཡིན་
སྟབས། དགོས་མཁོ་ལས་ལྷག་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ལྷག་མ་ཡོང་རྒྱ་གང་ཡང་མེད། དགོས་
མཁོ་དང་ཐོན་སྐྱེད་གཉིས་ཆ་མཉམ་བསྐྱད་སྐབས་དཔལ་འབྱོར་གྱི་གནས་སྟངས་དེ་
བརྟན་ལྡན་གནས་པ་མ་ཟད། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གནས་སྟངས་ཀྱང་བརྟན་ལྡན་གནས་རྒྱ་
རེད། ཉ་ལས་པའི་འཕར་ཆག་འགྲོ་རྒྱ་གང་ཡང་མེད། དཔེར་ན། སྤྱ་ལོ་འཛམ་གླིང་
ནང་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཉམས་རྒྱུད་ཕྱིན་པ་རེད་ཅེས་བརྗོད་སྐབས་མི་ཆང་མ་འདིགས་
སྤང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཡང་སྐབས་རེ་དེ་ལོ་བརྒྱ་ཆ་བཅུ་གཉིས་འཕར་བ་རེད། བཅུ་དྲུག་
འཕར་བ་རེད་ཅེས་བརྗོད་སྐབས་ཆང་མ་ཉ་ལས་ལས་ལྟ་བུ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་
གནའ་སྤྱ་མོ་དེ་ལྟར་ཡོང་ཐབས་མེད་ཅིང་། ཐེག་ལྟ་བུ་ཞིག་འཐེན་ན་ཐད་ཀར་བསྐྱད་
ཀྱི་རེད། དེ་འབྲམ་སོང་ཅང་མའི་བསམ་སྒྲུབ་ནང་དེ་ཅམ་གྱི་འདོད་རྣམས་དང་། གཅིག་
གིས་གཅིག་ལ་སྤྱེ་གཅོད་པའི་འགྲན་ཚོད་ལྟ་བུ་དེ་དུས་ཉ་ལམ་ཡོང་གི་མེད། བོད་དུ་
ཁུས་པ་ལྟར་འབྲུལ་ལས་ཀྱི་གསར་བརྗེ་བྱུང་སྐབས་མའི་དགོས་མཁོ་ལས་ཉ་ཅང་
མང་བ་ཞིག་ཐོན་སྐྱེད་བྱེད་ཅིང་། ལྷན་གྲོན་མཁན་མི་བརྒྱ་ཡོད་ན། བཞོ་བྲལ་ནས་ལྷན་
སྟོང་ཐག་ཐོན་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། མི་བརྒྱ་ཐམ་པས་ལྷན་གྲོན་ཟེན་མཆམས་ལྷག་མ་
ལྷན་དགུ་བརྒྱ་དེ་ལ་འགྲོ་སྟངས་ཤིག་བཞོ་དགོས་པར་བརྟེན། དེ་དག་བཅོང་སའི་
ཁྲིམ་ལྷ་ཞིག་གི་བསམ་སྒྲུབ་འཁོར་བ་རེད། དེ་ལ་ཁོང་ཚོས་ལས་སྤྱོད་ཤིང་མའི་
བསམ་སྒྲུབ་ནང་ཡོད་པའི་འདོད་རྣམས་བཟུ་གཞིག་གཏོང་རྒྱ་དེ་མཐོང་བ་རེད།

འདོད་རྒྱུ་གསུམ་ཆེ་དུ་གཏང་ཐུབ་ན། ལྷན་གཅིག་གིས་མི་འདད་བར་གཉིས་
དང་། གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་མི་འདད་བར་གསུམ་དགོས་འདུག་བསམ་པ་དེ་ཡོང་ཆུ་རེད།
དེ་ལྟར་ན་བཟོ་བྱ་ནས་བཟོས་པའི་ལྷན་ལྷག་མ་དགུ་བརྒྱ་པོ་ནམས་བཅོང་ཐུབ་ཆུ་
རེད། དེ་ལྟར་ཁོང་ཆོས་མིའི་འདོད་རྒྱུ་ལ་བརྟུ་གཞིག་གཏོང་འགོ་ཚུགས་པ་ཅས་
མ་ཟད། མིའི་འདོད་རྒྱུ་ལ་བརྟུ་གཞིག་བྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་ཡག་ཤོས་དེ་
མཚུངས་བཟུང་དང་། འབྲུག་བཟུང་བྱེད་ཆུ་གཉིས་མཐོང་བ་རེད། དེ་ཡང་མཚུངས་
བཟུང་དང་འབྲུག་བཟུང་བྱེད་ཆུ་འེ་གཤིས་ཀ་དེ་སྤྱ་གུ་ཚུང་ཏུ་འེ་སྐབས་ནས་ཡོང་
ཞིང་། སྤྱ་གུ་ཁ་གྲག་ཤིས་མ་ཤིས་སྐབས་ནས་གཞན་དག་དང་མཚུངས་བཟུང་བྱེད་
སྐབས་བསྐབས་ཏེ། དཔེར་ན། ཁོང་པའི་སྤྱ་གུ་དེ་ག་འདྲ་ཡག་པོ་འཕྲོ་གི་མི་འདུག་
གས། གཅིང་མ་ག་འདྲ་མི་འདུག་གས། སྐད་ཆ་ཡག་པོ་གང་འདྲ་བཤད་ཀྱི་མི་འདུག་
གས། ཁྱེད་རང་ད་ལྟ་ཡང་ཁ་གྲག་སྤྱ་བྱི་མི་འདུག་ ཡག་པོ་འཕྲོ་ཐུབ་ཀྱི་མི་འདུག་
ཅས་བརྗོད་དེ་རང་གི་རོས་འཛིན་དེ་བརྗོད་དུ་བརྟུག་ནས་གཞན་ལ་བཏུ་ཆུ་དེ་
བསྐབས་བ་དང་། དེ་ལྟར་གང་འཆམས་འཕྲོ་སྐབས་གཞན་དང་འབྲུག་བཟུང་བྱ་ཆུ་
དེ་ཡོབས་པ་ཡིན། གཞན་དང་མཚུངས་བཟུང་དང་འབྲུག་བཟུང་བྱེད་སྐབས། དཔེར་
ན། མི་གཞན་ལ་ལྷན་ཆ་གཉིས་ཡོད་ན། སོ་སོ་ལ་ལྷན་ཆ་གཉིས་དགོས་མིན་བསམ་
ཆོ་མི་གཏོང་བར། ཁོ་ལ་ཆ་གཉིས་ཡོད་ན། སོ་སོ་ལ་ཆ་གསུམ་དགོས་ཀྱི་རེད་
བསམ་པ་དང་། ཁོ་ལས་ང་སྟོན་ལ་འཕྲོ་དགོས་བསམ་པ་ཡོང་གི་ཡོད། དེ་བཞིན་
དེང་སྐབས་ཁྱས་ཁང་དང་། འཆས་འཆས། ལས་ཁུངས། ཅེད་སོ་སོགས་སུ་སྟོན་
ཆུ་འེ་ལྷན་ཐ་དད་དགོས་པ་དེ་དག་དགོས་མཁོ་གང་ཡང་མིན་པར་བག་མེད་ཡོངས་

སྟོན་གྱི་བསམ་སྒྲོ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱང་བ་རེད། ཡང་མི་ཚང་ཞིག་ལ་སྐྱུ་ལའོར་
གཅིག་ཡོད་ན། དེས་འགྲིགས་ངེས་ཡོད་ཀྱང་། ཁྱོ་ག་ལས་ཁུངས་དང་། སྐྱེས་དམན་
ཁྱོས་དུ་འགྲོ་དགོས་པས་སྐྱུ་ལའོར་གཉིས་མེད་ན་དུས་ཚོད་འགོར་གྱི་འདུག་སྐྱུ་
ནས་སྐྱུ་ལའོར་གཉིས་ཉོས་པ་དང་། ཡང་སྤྱ་གྲུ་འཆར་ལོངས་བྱུང་སྟེ་ཁོ་ལ་འད་སྐྱུ་
ལའོར་གཅིག་དགོས་ཤིང་། སྐྱུ་ལའོར་བཞག་ས་ཡོད་མེད་དང་། ཁོར་ལུག་གི་
གནས་བབ་ལ་མ་སྟོས་པར། གང་ལྟར་འགྲོ་བ་མིའི་བསམ་སྒྲོ་འི་ནང་ཡོད་པའི་འདོད་
རམས་དང་། འགྲན་མེམས། སྤྱག་དོག་སོགས་ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་
བ་རྣམས་ཆེད་མངགས་གོང་འཕེལ་དུ་བཏང་བ་ལས་བྱང་བར་བརྟེན། ད་ལྟ་ངས་
ཁྱེས་པའི་གནས་ཚུལ་ཆང་མ་ཡོང་གི་ཡོད།

གལ་ཏེ་འགྲོ་བ་མི་རྣམས་སྤྲིགས་མ་ལུ་འཕེལ་འདེགས་པ་ཆེན་པོ་ལུ་ལས་སྟོབ་
དགོས་ན། དེ་ལ་མེད་དུ་མི་རུང་བ་ནི་མིའི་བཟང་སྟོན་དམ་མིའི་རིན་ཐང་ཡར་རྒྱས་
གཏོང་རྒྱ་དེ་རེད། དེས་ན་ཡགོང་ས་ཡསྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོས་མཇེད་ཆེན་དང་པོར་
འགྲོ་བ་མིའི་རིན་ཐང་ཡར་རྒྱས་གཏོང་རྒྱ་དེ་ཕྱག་བཞེས་གནང་གི་ཡོད། དབྱིན་སྐད་
དུ། བོར་མོ་ཤུན་ཨོམ་ཏུ་མེན་མེ་ལུས་ (Promotion of human val-
ues) ཞེས་བ་དེ་རེད། མེ་ལུས་ (Values) ཞེས་བ་བོད་སྐད་དུ་རིན་ཐང་ཞེས་བ་
དེ་རེད། དེ་ནི་རྒྱབ་སྟོགས་པའི་སྐད་ཆ་ཤོད་སྤངས་ཤིག་རེད། སྤྱི་ཚོགས་གང་ཡིན་
ཡང་སོ་སོའི་ལེགས་བྱང་དང་བསྐྱེད་ནས་སྐད་ཆ་བཤད་སྤངས་ཀྱང་མི་འདྲ་བ་རེ་
ཡོད། རྒྱབ་སྟོགས་པས་ཡག་ཉེས་ཆང་མར་རིན་ཐང་ཞིག་ཏུ་བཅུས་ནས་གོང་བརྒྱབ་
གྱི་རེད། རྒྱབ་སྟོགས་པ་རྣམས་གཞི་རིམ་གྱི་ཆ་ནས་ཆོང་བ་ཡིན་སྐབས་ཆང་མར་

རིན་པོ་ང་རྒྱལ་པའི་གཤེས་ཀ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། དེ་ལ་མིའི་བཟང་སྤྱོད་དང་། མིའི་
ཚུལ་ཁྲིམས་ཞེས་པའི་ཆོག་དེ་མི་བཟོད་པར་མིའི་རིན་ཐང་ཞེས་བཟོད་ཀྱི་ཡོད།
དེས་ན་རིན་ཐང་ལ་སྐྱབས་འདིར་གོང་ཆད་ཀྱི་རིན་ཐང་དེ་མིན་པར་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་
གནས་སྤངས་ལ་གོ་དགོས། དེས་ན་འགྲོ་བ་མིའི་ལུས་ངག་གི་སྤྱོད་ལམ་ནང་ཚུལ་
ཁྲིམས་དང་ལྷན་པའི་བཟང་པོའི་སྤྱོད་པ་ཞིག་སྟེབས་དགོས་རྒྱ་དེ་ཉ་ཅང་གལ་
འགངས་ཆེན་པོ་རེད།

བཟང་སྤྱོད་དམ་མིའི་རིན་ཐང་དེ་རི་ལྟར་སྟེབས་དགོས་ཤིག། བྱང་ན་རང་ལས་
གཞན་གཙོ་ཆེ་བའི་བསམ་པ་ཞིག་དགོས་ཤིང་། དཔེར་ན། མི་ལྟོགས་པ་གཉིས་
ལས་གཅིག་ལ་བག་ལེབ་གཅིག་ཐོབ་ཆེ། རང་གིས་མི་ཟ་བར་ལྟོགས་པ་གཞན་དེར་
སྤྱོད་པའི་རང་ལས་གཞན་གཅིས་པར་འཛིན་པའི་ལྟོ་ཡོད་ན་འགྲོ་བ་མིའི་རིན་ཐང་
ཡག་ཤོས་དེ་རེད། དེ་ལྟར་མ་བྱུང་ཡང་རང་དང་གཞན་མཉམ་པ་ཞིག་དགོས་ཀྱི་རེད།
ལྟོགས་པ་དེས་རང་གིས་བག་ལེབ་ཆ་ཆང་མི་ཟ་བར་བྱེད་ཀ་ལྟོགས་པ་གཞན་དེར་
བགོ་བཤའ་རྒྱལ་པའི་བསམ་ཚུལ་ཞིག་བྱུང་ན། འགྲོ་བ་མིའི་སྤྱི་ཆོགས་སུ་ཡོད་པའི་
དཀའ་ངལ་དེ་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་ག་ལེར་མེད་པ་ཆགས་འགྲོ་ངེས། དེས་ན་གོང་
དུ་ཞུས་པའི་གནས་ཚུལ་ཆང་མ་རང་གཙོ་པོར་འཛིན་པ་དང་། རང་དོན་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་
ལྟོ་འབའ་ཞིག་ལས་བྱུང་། རང་ལས་གཞན་གཙོ་པོར་འཛིན་པ་དང་། དེ་ལྟར་མ་བྱུང་
བྱུང་རང་གཞན་མཉམ་པའི་བསམ་ལྟོ་ཞིག་བསྐྱུན་རྒྱ་ནི་འགྲོ་བ་མིའི་རིན་ཐང་ངམ་
བཟང་སྤྱོད་གོང་འཐོར་གཏོང་རྒྱུའི་གོམ་པ་དང་པོ་དེ་རེད། དེའི་དོན་དུ་ད་ལྟ་པན་ལ་
སྟོན་པ་དང་སྒྲ་མ་སུས་ཀྱང་མ་གསུངས་པའི་ཡགོང་ས་ཡསྐབས་མགོན་ཆེན་པོས་

གདམས་ངག་གསར་བ་གཉིས་གནང་ཡོད། དེ་དག་ཁྱེད་ཆོས་མཁྱེན་གྱི་ཡོད་ཤིང་གཞི་
རེད། དེ་ངོས་འཛིན་གནང་དགོས། གདམས་ངག་གསར་བ་དང་པོ་ནི། ཆོས་མེད་
དམ་ཆོས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་བཟང་སྤྱོད་དེ་རེད། ད་ལྟ་པན་ལ་བཟང་སྤྱོད་ག་འདྲ་
ཞིག་ཡིན་ཡང་། ཆོས་དང་མཉམ་དུ་སྦྲར་ནས་བཤད་རྒྱུ་ལས། ཡང་ན་ཆོས་ལུགས་
ཤིག་ནས་བཤད་པའི་བཟང་སྤྱོད་མ་གཏོགས། ཆོས་ལ་དད་པ་མེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་
ན། དེ་ལ་བཟང་སྤྱོད་དགོས་ཀྱི་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད། གང་ལྟར་ཆོས་ལ་དད་པ་
མེད་མཁན་གྱིས་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་སྒྲུབ་རྒྱུའི་འབྲུང་ཁུངས་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་
རེད། དེས་ན་ཡགོང་ས་ཡུལ་ས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་ཆོས་མེད་ཀྱི་བཟང་
སྤྱོད་དེ་བཀའ་གནང་གི་ཡོད། དེ་ནི་དབྱིན་སྐད་དུ་སེ་གུ་ལར་ཨེ་ཐིག་ས་ (Secu-
lar ethics) ཞེས་བ་དེ་རེད། སྐབས་རེ་དེ་ལ་སེ་གུ་ལར་ཐེ་ལུས་ (Secular
values) ཞེས་ཀྱང་བེད་སྤྱོད་གནང་གི་ཡོད། སེ་གུ་ལར་ཨེ་ཐིག་ས་ནི་ཆོས་དང་
མ་འབྲེལ་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཞེས་བ་དེ་ཡིན། ནམ་རྒྱུན་དུ་ཆོས་དེ་ནང་པའི་ཆོས་ནས་
བྱུང་ཙང་དུ་ཆོས་མི་དགེ་བཅུ་སྟོང་གི་ཚུལ་ཁྲིམས་བསྐྱུང་དགོས་ཞེས་བ་དང་། དེ་
ཉིན་རྒྱུའི་ཆོས་ནས་གསུངས་ཙང་ཚུལ་ཁྲིམས་འདི་དང་འདི་བསྐྱུང་དགོས་ཞེས་བ་ལྟ་
བུ་ནམས་ནི་ཆོས་དང་འབྲེལ་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཤིག་རེད། འོན་ཀྱང་འཛིན་ཉེན་འདིའི་
ཐོག་ཆོས་ལུགས་གང་ལ་ཡང་དད་པ་མེད་པ་དང་། ཆོས་རྩ་ནས་མེད་པའི་མི་ཉ་ཅང་
མང་པོ་ཡོད། དངོས་གནས་བྱས་ན་འཛིན་ཉེན་གྱི་མིའི་བརྒྱ་ཆ་བརྒྱད་ཅུ་ཆོས་མེད་
མཁན་ཡིན་སྟེ། འོན་ཀྱང་ཁ་ནས་བརྗོད་ཀྱི་མེད། མང་ཆེ་བས་ང་ཁ་ཆེ་ཡིན། ང་
ནང་པ་ཡིན། ང་ཡེ་ཤུ་ཡིན། ང་ཉིན་རྒྱུ་ཡིན་བསམ་གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་ནང་པ་ཡིན་

བསམ་པ་ཅམ་ལས། ཉང་པ་ཡིན་མིན་ཞུ་དག་བཏང་ན་ནང་པ་མིན་པ་མང་པོ་ཞིག་
 ཆགས་རྒྱ་རེད། སྤར་ཐོད་དུ། གནས་བརྟན་ཞལ་མར་གཟིགས། སྐབས་འགྲོ་རྒྱད་ལ་
 མ་སྐྱེས་པ་མང་པོ་ཡོད་ཅེས་གསུང་རྒྱན་ཡོད། སྐབས་འགྲོ་རྒྱད་ལ་མེད་ན་ནང་པ་
 མིན། དཀོན་མཆོག་གསུམ་སྐབས་གནས་ཡང་དག་ཏུ་ཁས་སྦང་མ་ཤེས་ན་ནང་པ་
 ཆགས་ཀྱི་མ་རེད། དཀོན་མཆོག་གསུམ་སྐབས་གནས་ཡང་དག་ཏུ་ཁས་སྦངས་
 ཞེས་པ་དེ་ཏ་ཅང་ཁག་པོ་རེད། དཀོན་མཆོག་གསུམ་གང་ཡིན་ནམ་ཞེས་དྲིས་ན་
 མང་ཆེ་བས་གསུང་རྒྱ་ཁག་པོ་ཡིན་སྟེ། ང་ཆོས་སྐབས་འགྲོ་འདོན་གྱི་ཡོད་སྐབས།
 དཀོན་མཆོག་གསུམ་བགྲངས་ཐུབ་ཀྱང་། དེའི་ངོ་བོ་དང་། བྱེད་ལས། ཡོན་ཏན་བཅས་
 མ་ཤེས་པ་མང་པོ་ཡོད། དེ་ནི་ནང་པ་ཁོ་ན་མིན་པར་ཆོས་ལུགས་ཡོངས་རྫོགས་
 ཉང་གནས་ཚུལ་གཅིག་པ་རེད། དེས་ན་འཛམ་གླིང་གི་མི་བརྒྱ་ཆ་བརྒྱད་ཅུ་ཅམ་ལ་
 ཆོས་མེད་རུང་། ང་ནང་པ་ཡིན། ང་ཡེ་ཤུ་ཡིན་ཞེས་སོགས་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་
 ང་ཆོས་གང་ལ་ཡང་དད་པ་བྱེད་ཀྱི་མེད་ཅེས་བྲང་པོ་བརྗོད་མཁན་ནི་བརྒྱ་ཆ་ཉི་ཤུ་
 ཅམ་ལས་མེད།

དེ་བཞིན་ཐོག་མར་གྲུང་ཁན་དང་། མར་ཁེ་སིའི་ནང་འཇུག་མཁན་ཆང་མ་ཆོས་
 ལ་དད་པ་མེད་པའི་དམ་བཅའ་བཞག་རྗེས་གཞི་ནས་འཇུག་དགོས་པའི་གནས་
 སྤངས་ཡོད་ཀྱང་། དེང་སྐབས་དེ་དག་མང་པོ་ཞིག་ཡལ་བེན། དེས་ན་ཆོས་མེད་རིང་
 ལུགས་པ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པར་བརྟེན། དེ་དག་ལ་འང་བཟང་སྟོང་གྱི་རིན་ཐང་ཞིག་
 དགོས་ཤིང་། ཁོང་ཆོས་ཆོས་དང་འབྲེལ་བ་མེད་པའི་མི་ཆོས་རང་གི་ཐོག་ནས་འོས་
 འཚམས་ཤིག་དགོས། འདིར་མི་ཆོས་ཞེས་པ་ནི་ཆོས་དང་འཛིག་རྟེན་ཞེས་པའི་

ཆོས་དེ་མིན་པར། མིའི་གཤེས་ལུགས་སམ་རང་བཞིན་དེ་ཡིན། དེས་ན་ཆོས་
ལུགས་གང་ལའང་དད་པ་མེད་ཀྱང། རང་གི་ཀུན་སྡོད་དེ་ཚུལ་མ་ཐུན་དང། གཞན་
ལ་གནོད་པ་མི་བྱེད་པའི་བསམ་སྒྲོག་མཐོང་གཏོང་དགོས་པ་དེ་ཡགོང་ས་
ཡསྐྱབས་མགོན་སྐུ་ཐེང་བཅུ་བཞི་པའི་དམིགས་བསལ་གསར་གཏོང་དམ་ཤིང་རྟེན་
སྲོལ་བྱེ་བའི་གདམས་ངག་གསར་བ་ཞིག་རེད། དེས་འདི་གཞེན་འདིའི་སྟེང་གི་མི་ཉ་
ཅང་མང་པོ་ཞིག་ལ་ཕན་ཐོགས་ཆེན་པོ་ཡོང་གི་ཡོད། དེ་མིན་སྡོད་པ་ཡག་པོ་ཞིག་
བྱེད་དགོས་ན། ཐོག་མར་ཆོས་སློབ་དགོས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད། འོན་ཀྱང་དེར་སང་
ཆོས་མང་ཆེ་བ་ཆོ་ག་ཕྱག་ལེན་ལྟ་བུ་ཤིང་སྤྲོད་ཀྱང་དེར་སང་སྤྲོད་
བ་དང་རྒྱ་སྒྲིང་གཏོང་བ་སོགས་ཁྲ་ཁྲ་བེད་བེད་བྱེད་རྒྱ་མང་པོ་ཞིག་དང། ཉིན་རྒྱ་ལྟ་
བྱར་མཆོན་ན་དཔལ་བར་ཉགས་བྱུགས་པ་སོགས། ཡེ་ཤུ་ཡིན་ན་ལྷ་གས་རྗེ་ག་པོ་
གྲོན་ཞིང་སྟོས་པོར་འབྲེང་ནས་གདངས་གཏང་རྒྱ་སོགས་རེད། ང་ཆོའི་བསམ་སྒྲོའི་
ནང་དུ་ཆོས་སེམས་དེ་རི་ཅམ་སྤེབས་མིན་ལ་ལྟ་མཁན་མེད། དེ་ལྟར་ཆོས་མེད་
མཁན་གྱི་མི་དེ་ཆོ་ཡང་ཚུལ་དང་མ་ཐུན་པ་དང་ལུགས་དང་མ་ཐུན་པ་ཞིག་ཡོང་ཆེད་
ཆོས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་འདི་གཞེན་རྒྱུད་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཅིག་དགོས་
ཀྱི་རེད། འགྲོ་བ་མི་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་ཆད་སྐྱེས་ནས་མ་ཤི་བར་སྤུ་ལའང་མ་བཞེན་པར་
རྒྱུད་པར་འཆོ་སྤབ་ཐབས་མེད། དཔེར་ན་སྤུ་གྲུ་སྐྱེས་མ་ཐག་པ་ཨ་མས་གཡུགས་ན་
ཤི་རྒྱུ་རེད། སྟོག་ཆགས་གཞན་ཡིན་ན་སྤུ་གྲུ་སྐྱེས་མ་ཐག་ཏུ་རང་མགོ་འཛོན་མཁན་
དེ་འདྲ་ཡོད། འོན་ཀྱང་མིའི་འགྲོ་བ་ནི་ཉག་ཏུ་གཞན་ལ་བཞེན་ནས་འཆོ་དགོས་པའི་
སྟོག་ཆགས་ཤིག་རེད། དེ་ཡང་ཐོག་མར་ཨ་མ་དང། དེ་རྗེས་སྤྱི་ཆོགས་ལ་བཞེན་

དགོས། གལ་ཏེ་མིའི་འགྲོ་བ་གཏན་ནས་མེད་ས་ཞིག་ཏུ་མི་གཅིག་ལུས་ན་བཟའ་
བཏུང་གྲོན་གོས་སོགས་ལྟ་ཞོག་སྟོན་འཆོ་རྒྱ་ཡང་ཁག་པོ་རེད། དེར་བརྟེན་ནུབ་
ཕྱོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མི་དེ་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་སྟོན་ཆགས་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། མི་
ཞེས་པ་དེ་སྤྱི་ཚོགས་ལ་བརྟེན་དགོས་པ་ཡིན་པ་དེ་དངོས་ཡོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཡིན་
སྟབས། བྱམས་པ་དང་བརྟེན་པ་ཡོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཤིག་བྱུང་ན་གཞི་ནས་འབྲེལ་བ་
དེ་ཡང་དག་པ་ཞིག་ཡོང་རྒྱ་རེད། ཏྲག་ཏུ་ཁོང་ཁོ་དང་སྤང་སེམས་ཐོག་གནས་ན་
འབྲེལ་བ་ཡོང་ཐབས་གཏན་ནས་མེད། སྤུ་གྲུ་སྤྱིས་མ་ཐག་ཏུ་ཨ་མས་སྤང་སེམས་
ཀྱིས་བརྟུང་ན་ཤི་འགྲོ་བ་ལས། འཆོ་ཐབས་གཏན་ནས་མེད། དེས་ན་མིའི་འགྲོ་བ་ནི་
གཅིག་ལ་གཅིག་བརྟེན་དང་། གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་བྱམས་བརྟེན་གྱི་གནས་
བསྐྱེད་པའི་བསམ་སྒྲོས་ལས་ཀ་ཞིག་བྱེད་སྐབས་གཞི་ནས་འབྲེལ་བ་དང་སྤྱི་
ཚོགས་ཤིག་ཆགས་སྟབས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་འཆོ་སྟབས་པ་ཡིན། དེར་བརྟེན་རང་གཞན་
མཉམ་པ་ཞིག་དང་། རང་ལས་གཞན་གཙོ་ཆེ་བའི་བསམ་སྒྲོས་དགོས་རྒྱ་དེ་གལ་
འགངས་ཆེན་པོ་རེད། དེ་ཆོས་ལུགས་དང་འབྲེལ་བ་གང་ཡང་མི་བཞག་པ་དེ་ཡགོང་
ས་ཡ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོའི་གདམས་ངག་དམིགས་བསལ་བ་ཞིག་ལ་ང་རང་གིས་
ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

གདམས་ངག་གཉིས་པ་ནི་འཛིན་རྟེན་སྤྱི་ཡོངས་ལ་འབྲི་བའི་ལས་འགན་ངོས་
འཛིན་བྱ་རྒྱ་དེ་རེད། ཐོག་མའི་ཆོག་དེ་དབྱིན་སྐད་ཏུ་ཡུ་ནི་ཐཱར་སལ་རིས་པོན་སི་
ཅི་ལི་ཤི་ (Universal Responsibility) ཞེས་པ་དེ་རེད། འོན་ཀྱང་བོད་
སྐད་ཐོག་གུན་པན་དང་གུན་ཁུབ་སོགས་འདྲ་མིན་སྒྲ་ཚོགས་ཤིག་བསྐྱར་འདུག ང་

རང་གིས་ནས་ཡུལ་ཕྱི་མར་སལ་རིས་པོན་སི་བེ་ལི་ཉེ་ཞེས་བ་དེ་བསྟོམས་ནས་
འཛིག་ཉེན་སྤྱི་ཡོངས་ལ་འབྲི་བའི་ལས་འགན་ཞེས་བེད་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། བསྐྱར་
དེ་ཉག་ཉག་འབྲིགས་མིན་མི་ཤེས། ཁྱེད་ཆོ་ལོ་གཞོན་པའི་ནང་དབྱིན་སྐད་མི་
མཁྱེན་མཁན་ཏ་ལམ་མེད། དེར་སྐབས་ལོ་གཞོན་བ་རྣམས་ཀྱིས་དབྱིན་སྐད་དེ་ཐར་
བ་སྐྱབ་པའི་ཐབས་བྱེད་པར་བ་ཞིག་ཏུ་བཅི་གི་ཡོད། ཁྱེད་ཆོས་ཆ་ཆར་མ་ཤེས་
ནའང་ཆོག་དེ་མཁྱེན་གྱི་རེད་བསམ་གྱི་འདུག ཡུལ་ཕྱི་མར་སལ་རིས་པོན་སི་བེ་ལི་ཉེ་
ཞེས་པའི་གདམས་ངག་དེ་ད་ལྟ་འཛམ་གླིང་འདིའི་ཐོག་ཏ་ཅང་གྲགས་ཆེ་བ་མ་ཟད།
མི་ཆང་མའི་སློ་ལ་ཏ་ཅང་འཇུག་པོ་ཞིག་རེད། ཡུལ་ཕྱི་མར་སལ་ནི་འཛིག་ཉེན་ཁྱོན་
ཡོངས་ཞེས་བ་དེ་རེད། དཔེར་ན། ས་ཡི་གོ་ལ་འདི་ལྟ་བུ་ཡིན་ན། ཟླ་བེ་ལེ་ནེེ་ཨར་
ཐ་ (The Planet Earth) ཞེས་བརྗོད་ཀྱི་རེད། ས་ཡི་གོ་ལ་འདི་གང་དུ་ཡོད་
ཅེ་ན། འཛིག་ཉེན་གྱི་ཁྱོན་གཅིག་གི་ནང་དུ་ཡོད་ཅིང་། འཛིག་ཉེན་གྱི་ཁྱོན་འདི་ཏ་
ཅང་བྲབ་ཆེན་པོ་རེད། ང་ཆོས་དེ་ལ་དགུ་ཆོགས་ཞེས་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། དགུ་ཆོགས་
ནི་ནམ་མཁའ་སྐྱེ་ལྔ་ལྔ་ཞིག་ཡོད་བ་དེ་རེད། དེ་ལྟ་བུའི་དགུ་ཆོགས་ཁྱི་སྐག་མང་
པོ་ཡོད་པའི་འཛིག་ཉེན་གྱི་ཁམས་ཤིག་ཡོད། དེ་ལ་ཡུལ་ཕྱི་མར་སལ་ཞེས་བརྗོད་ཀྱི་
རེད། ཡུལ་ཕྱི་ཞེས་བ་ནི་གཅིག་གྱུར་དང་། མར་སལ་ཞེས་བ་སྐྱ་ཆོགས། ཡུལ་ཕྱི་མར་སལ་
ཞེས་བ་ལེགས་སྐྱར་གྱི་སྐད་དུ་བེ་ལམ་ཞེས་བ་དེ་རེད། བེ་ལམ་ཞེས་བ་དེ་ཐོད་སྐད་
དུ་ཐད་ཀར་བསྐྱར་ན་སྐྱ་ཆོགས་ཞེས་བ་དེ་ཡིན། འདིར་སྐྱ་ཆོགས་ཞེས་པའི་ཆོག་དེ་
བེད་སྤྱོད་བྱེད་ན་ཉག་ཉག་མི་བསྐྱད། ཡུལ་ཕྱི་མར་སལ་ཞེས་པའི་ཆོག་ནང་གང་ཡོད་བ་
དེ་ཐད་ཀར་བསྐྱར་ན་སྐྱ་ཆོགས་གཅིག་བསྐྱས་ཞེས་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད། མར་སལ་ཞེས་

བ་སྒྲ་ཆོག་ས་དང་། ཡུ་ནི་ཞེས་པ་གཅིག་བསྐྱས་རེད། འོན་ཀྱང་ཆོག་དོན་མི་དགོས་
 བར་དགོངས་དོན་ནམ་བཟོད་བྱའི་དོན་དེ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། འཛིག་རྟེན་ཁྱོན་ཡོངས་
 ཞེས་པ་དེ་རེད། དེས་ན་འཛིག་རྟེན་ཁྱོན་ཡོངས་ཀྱི་ནང་ང་ཆོ་གནས་ཡོད་སྐབས། ང་
 ཆོ་ལ་ག་དུས་ཡིན་ཡང་འཛིག་རྟེན་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་འཁྲི་བའི་ལས་འགན་ཞིག་ཡོད།
 འཛིག་རྟེན་ཁྱོན་ཡོངས་ཀྱི་གནས་བབ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ང་ཆོ་འཆོ་ཐུབ་པ་ཞིག་བྱུང་
 བ་ཡིན་སྐབས། ང་ཆོ་འཆོ་ཐུབ་པ་ཞིག་འཛིག་རྟེན་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་བར་ཆད་མི་འགྲོ་བ་
 དང་། གཞོད་འཆོ་མི་ཕོག་པའི་སྤྱི་ག་ལས་ཞིག་འབྲེང་དགོས་པའི་ལས་འགན་ཞིག་
 ཡོད། དེ་ནི་རང་བཞིན་གྱི་གནས་སྐྱེད་པའི་ཞིག་རེད། དཔེར་ན་རང་ཉིད་ཁང་པ་ཞིག་
 ནང་བསྐྱེད་ཡོད་ན། ཁང་པ་དེའི་ནང་རང་ཉིད་འཆོ་བ་ཡིན་སྐབས། ཁང་པ་དེ་མེར་
 བསྐྱེད་པ་བྱུང་ན་མི་རུང་ལ། ཁང་པ་དེ་བཙོག་པ་བཙོས་ཀྱང་མི་འགྲིག་པ་འོང།
 ཁང་པ་དེ་རང་གི་དོན་དུ་ཡིན་ནའང་འདྲ། རང་གི་མེས་སུ་གཞན་དག་སྤོང་མཁན་
 རྣམས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཡིན་ནའང་འདྲ། བདག་པོ་བརྒྱབ་རྒྱུའི་ལས་འགན་དེ་ད་ལྟ་ཁང་པ་
 འདིའི་ནང་སྤོང་ཡོད་པ་དེ་ལ་འཁྲི་བ་ཡིན། དེས་ན་འཛིག་རྟེན་འདིའི་ཐོག་ཡོད་པའི་
 གང་ཟག་སྤོང་ཡོད་པ་ཡིན་ཡང་། འཛིག་རྟེན་སྤོང་ཡོངས་ལ་འཁྲི་བའི་ལས་འགན་ཞིག་
 ཡོད། ལས་འགན་དེ་ངོ་མེས་པ་ཞིག་དང་། ལས་འགན་དེ་སྐྱབ་མེས་པ་ཞིག་དགོས་
 པ་མ་ཟད། དེ་ཡང་ཆོས་དང་མ་འབྲེལ་བ་ཞིག་དགོས་པའི་བཀའ་གནང་གི་ཡོད། དེ་
 ནི་དེང་རབས་ཀྱི་གནས་སྐྱེད་དང་བསྐྱེད་ན་ཏུ་ཅང་གསར་གཏོད་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད།
 གང་ལགས་ཞེ་ན། དུས་རབས་བརྒྱ་དགུ་པའི་མཁུག་དང་ཉི་ཤུ་པའི་འཁོ་སྤོང་ནས་
 ང་ཆོ་འཆོ་ཐུགས་པ་རྣམས་འདས་པའི་ལོ་ཉིས་བརྒྱ་ཙམ་གྱི་རིང་རྟག་ཏུ་བྱུང་

ཕྱོགས་པའི་རྒྱགས་ཁྱིལ་བྱ་བ་ལྟར་ཅིང་། ལུབ་ཕྱོགས་པས་གང་བཤད་ཀྱང་ཉན་པ་
དང་། དེའི་རྒྱུ་སྤྱུགས་ནས་བསྐྱད་པ་རེད། ལུབ་ཕྱོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཐོབ་ཐང་
ཞེས་པ་དེ་གལ་ལག་དང་སྟ་ཅང་ཆེན་པོ་རེད་ཅེས་ཐོབ་ཐང་སྒྲོར་མ་གཏོགས། ལས་
ལག་སྒྲོར་ཤོད་ཀྱི་མེད། དངོས་གནས་བྱས་ན་ཐོབ་ཐང་དང་ལས་ལག་གཉིས་
མགོ་ལྟུང་འབྲེལ་བ་ལྟར་གཅིག་ཡོད་ན་ཅིག་ཤོས་ཡོད་པ་དང་། གཅིག་མེད་ན་ཅིག་
ཤོས་མེད་པར་རྟག་ཏུ་མཉམ་དུ་འགྲོ་དགོས་པ་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་ལུབ་ཕྱོགས་པས་
འདས་པའི་ལོ་ཉིས་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་རིང་ཐོབ་ཐང་ལ་གལ་གནད་སྟོན་པ་ལས། ལས་
ལག་ལ་གལ་གནད་མ་སྟོན་པའི་ཉེར་ལེན་གྱིས་གོང་དུ་བྱས་པའི་སྐྱོན་ཀ་ལྟ་བུ་པོ་དེ་
དག་ཡོང་དགོས་པའི་གནས་སྟངས་དེ་ཆགས་པ་རེད།

འཛམ་གླིང་མཉམ་མེལ་རྒྱལ་ཆོགས་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་གསལ་
བསྐྱབས་ཞེས་པའི་དེབ་སྐད་གྲགས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད། དེ་ནི་གསལ་བསྐྱབས་ཙམ་
ལས་གཞན་གང་ཡང་མེད། མི་རྣམས་ལ་ཐོབ་ཐང་འདི་དང་འདི་ཡོད་ཅེས་གྲངས་ཀ་
བརྒྱབས་ནས་དེབ་ཅིག་བཅོས་ཡོད། དེབ་དེ་སྟ་ཅང་ཆེན་པོ་རེད་ཞེས་བརྗོད་ཀྱི་
ཡོད། ང་ཆོ་བོད་དུ་མི་ཁ་ཤས་ཀྱིས་ཡིག་ཆ་དེའི་འབྲུ་བཤུས་ཉར་འདུག་ཅེས་ལོ་
བཅུ་གཉིས་བཅུ་གསུམ་བཅོན་འདུག་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། དེབ་དེ་བཅོ་མཁན་གྱི་འཛམ་
གླིང་མཉམ་མེལ་རྒྱལ་ཆོགས་ལ་བྱ་རྒྱ་གང་ཡང་མི་འདུག ད་དུང་རྒྱ་མིའི་རྒྱུ་རྩ་ལ་
ལྟེ་ལྟེ་མ་བརྒྱབ་ཙམ་གྱི་སྒྲེལ་ལད་བཤད་ནས་འགྲོ་གི་ཡོད། ད་ལྟའི་འཛམ་གླིང་གི་
གནས་སྟངས་དེ་འདྲ་ཞིག་རེད།

དེར་བརྟེན་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་ང་ཆོའི་ལས་ལག་དེ་བསམ་དགོས་ཀྱི་

འདུག ལས་འགན་དེ་ངོ་ཤེས་དགོས་ཀྱི་འདུག ལས་འགན་དེ་བསྐྱབ་དགོས་ཀྱི་
འདུག་ཅེས་གསུངས་ཤིང་། ལས་འགན་ངོ་ཤེས་ཤིང་བསྐྱབ་ན་ཐོབ་ཐང་རང་བཞིན་
གྱིས་ཡོང་བ་ལས། ལས་འགན་བསྐྱབས་པའི་ཇེས་སུ་ཐོབ་ཐང་ལུས་འགྲོ་རྒྱ་གང་
ཡང་མེད། འོན་ཀྱང་ང་ཚོས་ལས་འགན་ལ་བསམ་སྒྲོག་གཏན་ནས་མི་གཏོང་བར་ཐོབ་
ཐང་གཅིག་ལུང་ཚོད་པའི་དབང་གིས་འགལ་ཆུ་དང་འཁྲག་ཚོད་སོགས་ཡོང་གི་ཡོད།
སོ་སོའི་ལས་འགན་དེ་སོ་སོས་ངོས་ཟིན་ནས་ལས་འགན་དེ་ཡག་པོ་ཞིག་བསྐྱབ་ན།
འཛིག་ཉེན་འདིའི་ཐོག་རྟོག་ཁྲ་དང་འཁྲག་ཚོད་སོགས་ཡོང་བའི་གནས་སྟངས་མེད།

ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་ཆོས་ལ་ཡིད་ཆེས་ཡོད་མཁན་རྣམས་ལ་ནི་ཐེག་པ་
གསུམ་གྱི་ཐོག་ནས་བཟང་སྤྱོད་ཡར་རྒྱས་གཏོང་ཐབས་སྒྲོར་བཀའ་གནང་ལུས་
རེད། ཡིན་ནའང་ད་ལྟ་འཛམ་གླིང་འདིའི་ནང་མི་ཆང་མའི་ཡིད་དབང་འཕྲོག་པ་དང་།
ཉམས་ལེན་བྱེད་བདེ་བ་ནི་ཆོས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་རྩ་ཁྲིམས་དང་། འཛིག་ཉེན་སྤྱི་
ཡོངས་ལ་འབྲི་བའི་ལས་འགན་བཅས་གདམས་ངག་གཉིས་པོ་དེ་རེད། དེ་ལ་ཁྱེད་ཆོ་
ཆང་མས་སྤྲུགས་སྤང་གནང་དགོས། ད་ལྟ་ངས་མིང་ཅ་མ་རེ་ཞུས་ཁྱུས་ཡིན། དེ་རེའི་
ནང་ནང་དོན་གྱི་སྒྲིབ་ཕྱོགས་རྒྱས་པ་ཡོད་ཀྱང་། བོད་ཡིག་གི་ཐོག་དཀོན་པོ་རེད།
དབྱིན་སྐད་ཐོག་ཏུ་བཤུགས་པས་བྲིས་པའི་དེབ་མང་པོ་ཡོད། དེ་དག་ལ་གཟིགས་ན་
ཞིབ་ཆགས་པོ་མཐེན་རྒྱ་རེད་ཅེས་ཞུ་རྒྱ་ཡིན། དེས་ན་ཡགོང་ས་ཡསྐྱབས་མགོན་
ཆེན་པོ་མཆོག་གི་སྤྲུགས་བསྐྱེད་དམ་བཅའ་དང་པོ་འགྲོ་བ་མའི་རིན་ཐང་གོང་འཕེལ་
དུ་གཏོང་རྒྱ་ཞེས་པ་དེའི་སྒྲོར་ས་བཅད་མ་སྟོང་ཅ་ཞུས་ཟིན།

ཡགོང་ས་མཆོག་གི་སྤྲུགས་བསྐྱེད་དམ་བཅའ་གཉིས་པ་ནི་ཆོས་སྤྲུགས་ནང་།

པན་ཚུན་མཐུན་འབྲེལ་དང་མཉམ་གནས་བྱ་རྒྱུ་དེ་རེད། དེ་ནི་གོང་དུ་ཞུས་པ་བཞིན་
 ཆོས་ཀྱི་བསྟན་པ་ས་དར་རྒྱུ་དང་སྐབས་ཆོས་ལུགས་ནང་པན་ཚུན་འགལ་སྐྱེལ་ཡོང་གི་
 མེད། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་གླིང་གི་ཉན་རྒྱུ་ཡག་པོ་ཞིག་ཡིན། དེས་ན་ད་ཁ་ཆེ་ཡག་
 པོ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་དགོས། དེ་བཞིན་དེ་ལྟ་ཡག་པོ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་དགོས་ཀྱི་རེད་
 ཅེས་གསུངས་ཡོད། ཆོས་ལུགས་གཅིག་ནང་ཆོས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་ཡག་པོ་བྱས་ནས་
 ཆོས་པ་བཟང་པོ་ཞིག་ཆགས་ན། ཆོས་ལུགས་གཞན་དག་གི་ནང་དུ་འང་ཆོས་པ་
 བཟང་པོ་ཞིག་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོང་རྒྱུ་ལས། དེའི་ནང་ནས་བྱུང་འགྲོ་རྒྱུ་གང་ཡང་
 མེད། ཆོས་ལུགས་བར་གྱི་འགལ་སྐྱེལ་དེ་འགྲོ་བ་མི་རིགས་ལ་ཡོད་པའི་སྐྲན་ཀ་ཆེ་
 འོས་ཤིག་རེད་ལ། དེའི་དབང་གིས་འཛམ་གླིང་འདྲིའི་ནང་སྤྲུག་བསྐྱེད་མང་པོ་ཞིག་
 བྱུང་བ་མ་ཟད། ད་ལྟ་ཡང་ཡོང་གི་ཡོད། མ་འོངས་པར་ཡང་ཡོང་རྒྱུ་ཞིག་རེད།

སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་དཔལ་ཡོན་ལ་བརྟེན་པའི་འཐབ་ཅོད་ (Conflict of civ-
 ilization) ཅེས་པ་ཞིག་ཤོད་ཀྱི་ཡོད། ལྷག་པར་དུ་ཆོས་ལུགས་འཐེན་འཁྲེར་
 དབང་གིས་འཛིག་རྟེན་ནང་དཔག་འཁྲུག་མང་པོ་ཡོང་བའི་སྐྲན་ཀ་ཆེ་འོས་གཅིག་ནི་
 ཁ་ཆེའི་ཆོས་ལུགས་དང་། ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ལུགས་གཉིས་དབང་རེད། ཆོས་ལུགས་དེ་
 གཉིས་ཀྱི་འགལ་སྐྱེལ་ནི་ཆོས་ལུགས་གཉིས་པོ་ཐོག་མར་འགོ་ཚུགས་སྐབས་ནས་
 རྩེ་ཟུང་ཡོད་ཤིང་ཡོད། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐབས་དེ་དཔག་དང་འཆེ་བ་སོགས་མང་
 པོ་ཞིག་བྱུང་། དེས་ན་ཆོས་ལུགས་པན་ཚུན་མཐུན་འབྲེལ་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཡགོང་ས་
 མཆོག་གིས་སྤྲུགས་གཤེད་པོ་ཞིག་གཟུགས་ཀྱི་ཡོད། ཆོས་ལུགས་པན་ཚུན་
 མཐུན་འབྲེལ་གྱི་དུངས་ཀྱང་དེ་སྤྱི་པན་ལ་ཞིབ་ཆགས་པོས་ལམ་སྟོན་གནང་མཁན་

ཏ་ལམ་མ་བྱུང་བ་ལྟ་བུ་རེད། འོན་ཀྱང་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་གསར་གཏོད་ཀྱི་ལམ་
སྟོན་གསར་པ་ཞིག་གང་གནང་ཡོད་ཅེ་ན། ཆོས་ལུགས་ཆང་མའི་ནང་ཆོས་ལུགས་
འདི་བཟང་བ་དང་ཆོས་ལུགས་འདི་ཞན་པ་རེད་ཅེས་པའི་བཟང་ངན་གྱི་དབྱེ་བ་སྤེལ་
ཆུ་མེད། གངས་ལས་འདས་པའི་འགྲོ་བ་མི་རྣམས་ཀྱི་ཁམས་དང་། བསམ་བླ། བག་
ལ་ཉལ། རྫོགས་ཤིང་། རྒྱས་པ་སོགས་མི་འདྲ་བ་ཤིས་ལྟར་རེད་ཅེས་བཀའ་
གནང་གི་ཡོད། དེ་ལྟར་ཡིན་པའང་དངོས་ཡོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཞིག་རེད། དཔེར་ན་ང་
ཆོ་ད་ལྟ་འདིར་མི་ལྔ་བཅུ་བྱུག་ཅུ་ཙམ་མཉམ་དུ་བསྐྱད་ཡོད་བུང་། བསམ་སྒོ་གཏོང་
སྤངས་དང་འདྲུ་ཤེས་འབྱེར་སྤངས་གཅིག་པ་ཡིན་པ་གཅིག་གྱུར་མེད། གཞན་ལྟ་ཅི་
མཐོ་གང་གི་དངོས་པོ་གཏོང་ལ་མཆོན་ནའང་། མི་འདྲ་བའི་དབྱེ་བ་གཏན་ནས་སྤེལ་
མེད་པ་ཞིག་ས་གཞི་འདིའི་སྤངས་གི་མི་དུང་སྤྱར་མང་པོའི་ནང་ནས་གཅིག་གྱུར་རག་
ཐབས་མེད། དཔེར་ན་ཨ་མ་གཅིག་ལས་སྤྲེས་པའི་སྤྲུག་གུ་མཆོ་མ་ཞིག་ཡིན་ཡང་།
ཐག་རིང་ནས་བལྟས་ན་འདྲ་པོ་ཡོད་ཀྱང་ཉེ་འགམ་དུ་སྤྲེབས་ན་འདི་ཆུ་བ་རེད། འདི་
སྒོ་བཟང་རེད་ཅེས་དབྱེ་བ་སྤེལ་ཆུ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། དེ་ལྟར་ཡོང་བ་དེ་ཡང་མི་ཆང་མ་
སྤེར་རམ་གྱི་བྲག་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། སྤེར་རེ་རེར་ལས་དང་། བསམ་བླ། སྟོན་ལམ།
བག་ལ་ཉལ་སོགས་མི་འདྲ་བ་རེ་ཡོད་པ་ལས་གཅིག་པ་གཅིག་རྒྱང་གཏན་ནས་ཡོང་
ཤེས་ཐབས་མེད། དེས་ན་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་དེ་ལྟ་བུའི་རྣམ་གངས་མི་འདྲ་བའི་
མི་རྣམས་ལ་པན་ཐོགས་པའི་ཆེད་དུ་ཆོས་དེ་ཡང་རྣམ་གངས་ཏ་ཅང་མང་པོ་དགོས་
ཤིང་། ཆོས་གཅིག་གིས་ཆང་མར་པན་ཐོགས་ཀྱི་མ་རེད་ཅེས་གསུང་གི་ཡོད།
དཔེར་ན། ང་ཆོ་ནང་པར་མཆོན་ན། སངས་རྒྱས་བཙུམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་

ཕུང་པོ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་གསུངས་ཡོད། ཆོས་ཕུང་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་ཞེས་པ་དེ་
གཅིག་བྱས་ན་ཁྲངས་ཀ་ཉག་ཉག་བརྒྱབ་རྒྱ་ཡོད་སྟེ། ཡང་གཅིག་བྱས་ན་དེ་ནི་
མང་བའི་དཔེ་མཆོན་ཅམ་ཞིག་རེད། དེ་བཞིན་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་དང་། རང་རྒྱལ་
ཀྱི་ཐེག་པ། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ཐེག་པ་བཅས་གསུངས་ཤིང་། ལྷ་ཐུབ་ཀྱི་ཆ་
ནས་མདོ་སྟེ་པ་དང་། རྩེ་བྲག་སྟེ་པ། སེམས་ཅམ་པ། དབྱུ་མ་པ་བཅས། སེམས་ཅམ་
པ་ལའང་རྣམ་བཤེན་པ་དང་། རྣམ་རྒྱུན་པ་སོགས་ཉ་ཅང་མང་། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྟེ་པ་
ལའང་སྟེ་པ་བཅོ་བརྒྱད་དང་། སྟེ་པ་ཉི་ཤུ་སོགས་ཡོད། དབྱུ་མ་པ་ལའང་རང་རྒྱུད་པ་
དང་ཐལ་འགྱུར་བ་གཉིས། རང་རྒྱུད་པ་ལའང་མདོ་སྟེ་སྟོད་པ་དང་། རྣལ་འབྱོར་སྟོད་
པ་བ་སོགས་མང་པོ་ཞིག་ཡོད། དེ་བཞིན་ཐལ་འགྱུར་པ་ལའང་ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་
བ་མང་། དེ་ལྟར་ཡོང་དགོས་པ་ནི་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་
བྱུབ་མཐའ་མི་འདྲ་བ་ཆགས་པ་ཞིག་མིན། མཐར་ཐུག་ན་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་
གཅིག་རང་རེད། འོན་ཀྱང་གདུལ་བྱ་སོ་སོའི་དབང་པོ་དང་། རིག་པ། སྐད་སོགས་
མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་དེ་ལྟར་ཆགས་པ་ལས། གཅིག་ཡག་པ་དང་གཅིག་སྐྱུག་པ་
རེད་ཅེས་བརྗོད་རྒྱ་མེད། ཆང་མ་སངས་རྒྱས་རང་གིས་གསུངས་པའི་ཆོས་ཡིན་པ་
གཞིར་བཞག་གིས་བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་འགལ་མེད་དུ་རྟོགས་པ་དང་། གསུང་རབ་
མ་ལུས་གདམས་དག་ཏུ་འཆར་བའི་སྐད་ཆ་དེ་བཤད་ཀྱི་ཡོད། ང་ཆོ་ནང་པ་ནང་པ་ན་
ཚུན་ལ་བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་འགལ་མེད་དུ་རྟོགས་པ་དང་། གསུང་རབ་མ་ལུས་
གདམས་དག་ཏུ་འཆར་བའི་ལམ་སྟོན་དེ་ཆོས་ལུགས་ཡོངས་རྫོགས་ལ་སྦྱར་ནས།
ཆོས་ལུགས་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་འགལ་མེད་དུ་རྟོགས་པ་དང་།

ཆོས་ལུགས་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་གསུང་རབ་མ་ལུས་གདམས་ངག་ཏུ་འཆར་བའི་
བསམ་ཚུལ་དེ་དགོས་ཤིང་། ཆོས་ལུགས་ལ་ཡག་ཉེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མེད་ཅུང་། གང་
ཟག་གྱེ་ཟག་པ་ལ་ལྟོས་ཏེ་རང་གི་སྒོ་དང་འཆམས་མ་འཆམས་དབང་གིས་ཆོས་
ལུགས་ལ་ཡག་ཉེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཡོད་ཆོག དཔེར་ན་ཁ་ཤིས་ལ་ནང་པའི་ཆོས་དེ་
ཡག་ཤོས་མཐོང་བ་དང་། ལ་ལར་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་དེ་ཡག་ཤོས་ཆོར་བ། ཡང་ཁ་ཤིས་
ལ་ཁ་ཆེའི་ཆོས་དེ་ཡག་ཤོས་སུ་མངོན་གྱི་ཡོད། དེ་དག་ནི་མིའི་ཁམས་དང་བསམ་
པའི་དབང་གིས་ཡིན་པ་ལས་ཆོས་ལུགས་ཡག་ཉེས་དབང་གིས་མིན། དེས་ན་
ལ་གོང་ས་མཆོག་གིས་གཞི་རིམ་གྱི་ཆ་ནས་ཆོས་ལུགས་ཡོངས་རྫོགས་འགྲོ་བ་
མིའི་གནས་སྐབས་དང་མཐར་ཐུག་གི་པན་བདེ་བསྐྱབ་པའི་ཆེད་དུ་གཅིག་གྱུར་ཡིན་
པ་དེ་ཅུལ་དུ་བཏོན་ནས་གསུངས་ཏེ། དེའི་དབང་གིས་ཆོས་ལུགས་ཡོངས་སུ་
རྫོགས་པ་ལ་གཅིག་གྱུར་གྱིས་དང་ལེན་ཡོང་རྒྱ་དང་། གཅིག་གྱུར་གྱིས་གྲུས་བརྩེ་
ལྷ་རྒྱུའི་ཐབས་ལམ་དེ་བསྟན་གནང་གི་ཡོད།

དེ་ལྟོན་རྒྱབ་སྟོགས་པ་ནམས་ཀྱིས་ཆོས་ལུགས་པན་ཚུན་འབྲེལ་བ་བྱེད་
དགོས་པའི་སྐད་ཆ་ཞིག་ཡོད་ལུས་རེད། ཁོང་ཆོས་ཆོས་ལུགས་པན་ཚུན་བཟོད་
བསྐྱར་བྱེད་དགོས་ཞེས་བཤད་ཀྱི་ཡོད། བཟོད་བསྐྱར་ཞེས་པའི་ཆོག་དེས་ཆོས་
ལུགས་གཞན་དེ་ངོས་ལེན་བྱེད་མ་ཐུབ་ནའང་། དེ་ལ་ལམ་སང་རྒྱག་རེས་མི་རྒྱག་
པར་བཟོད་པ་བསྐྱོམ་དགོས་ཞེས་པ་དེ་བསྟན་གྱི་ཡོད། བཟོད་པ་བསྐྱོམ་ལུལ་དེ་
ཡག་པོ་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཀྱི་མེད། གང་ལྟར་དེ་འགྲིག་གི་མེད་ཀྱང་ངས་ཁོ་ལ་བཟོད་
པ་སྐྱོམ་གྱི་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད། དེ་ལ་དབྱིན་སྐད་དུ་རི་ལི་རི་ཡས་ནོ་

ལེ་རེན་ས་ (Religious tolerance) ཞེས་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། གསལ་པོ་
བཤད་ན་དེས་ཆོས་ལ་དམའ་འབབས་གཏོང་གི་ཡོད་ཅིང་། དངོས་གནས་བྱས་ན་
ཆོས་དེ་ཡག་པོ་མིན་པས་མི་བཟོད་པ་ཞིག་འདུག་ཀྱང་། ངས་བཟོད་བསྐྱུང་ནས་ཁྱང་
ནས་བསྐྱུང་ཡོད་ཅེས་བཤད་པ་ལྟ་བུ་རེད། དེའི་དབང་གིས་ཆོས་ལུགས་པན་ཚུན་
མ་སྐྱུང་འབྲེལ་ཡོང་ཐབས་མེད། ཆོས་ལུགས་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་དམིགས་ལུལ་ནི་
འགྲོ་བ་མིའི་པན་བདེ་བསྐྱབ་རྒྱ་དང་། ཆོས་ལུགས་མི་འདྲ་བ་ཡོང་དགོས་དོན་ནི་
འགྲོ་བ་མིའི་དགོས་མཁོ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། ཐན་ཆེ་འདིའི་ཉིན་རེའི་
དགོས་མཁོ་ལ་བསམས་ཀྱང་མི་རེའི་ཆད་གཞི་ལ་ལྟོས་ནས་ལྷན་ཆེ་རྒྱུ་འདྲ་མིན་
མང་པོ་ཞིག་བཟོས་ཤིང་། ལྷན་གཅིག་པ་བཟོས་ན་མི་མང་ཆེ་བ་རྒྱུ་རྗེས་འགྲོ་
དགོས་ཆགས་ཉེན་ཡོད། དེས་ན་མིའི་རྒྱུ་འདྲེ་གནས་བབ་ལ་བརྟེན་ནས་ལྷན་འདྲ་
མིན་དང་། མིའི་ལྷན་གྲོ་བ་ལྟུང་སྐྱེད་ལ་བལྟས་ནས་ཁ་ལག་འདྲ་མིན་བཟོ་དགོས་
པ་བཞིན་ང་ཆོའི་ནང་གི་སེམས་ཡར་རྒྱས་གཏོང་རྒྱུའི་ཆོས་དེ་ཡང་སོ་སོའི་ཁམས་
ལ་ལྟོས་ཏེ་མང་པོ་ཞིག་དགོས་པ་དེ་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་རེད། དེར་བརྟེན་
ཆོས་ལུགས་སོ་སོའི་ནང་དང་། ཆོས་ལུགས་ཆང་མའི་ནང་ལེགས་ཉེས་ཀྱི་རྣམ་
གཞག་མེད་པར་གཅིག་སྒྱུར་ཡིན་པ་དང་། ཆོས་ལུགས་ཆང་མ་འགྲོ་བ་མིའི་པན་
བདེ་བསྐྱབ་རྒྱའི་དམིགས་ལུལ་གཅིག་པ་ཡིན་པ། ཆོས་ལུགས་ཆང་མའི་རྗེས་
འདུག་རྣམས་འགྲོ་བ་མིའི་པན་བདེ་སྐྱབ་པའི་ལས་ཀ་མཉམ་དུ་བྱེད་སྐབས་དེའི་
དབང་གིས་ཆོས་ལུགས་གཞན་ལ་བཟོད་བསྐྱུང་མ་ཡིན་པར་ཀུན་ལ་གཅིག་སྒྱུར་གྱི་
བཅི་མཐོང་དང་དད་པ་བྱས་པའི་ཐོག་ནས་ཆོས་ལུགས་འཆམ་མ་སྐྱུང་ཡོང་བའི་

འབད་བཅོན་གནང་དགོས་ཞེས་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་ལམ་སྟོན་གནང་གི་ཡོད། དེ་
ལ་བཞེན་ནས་ད་ལྟ་འདྲིལ་ཞེན་འདྲིལ་ནང་ཆོས་ལུགས་པན་ཚུན་ཏ་ཅང་ཐག་ཉེ་རུ་
སྤྱོད་པ་རེད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༠ རེ་གངས་ཀྱི་འགོ་སྟོན་དུ་ང་ཚོ་རྒྱ་གར་དུ་སླེབས་སྐབས་ནང་པ་
དང་ཡེ་ཤུ་ཆོས་སྤྱོད་པ་འབྲེལ་གཏོང་ཞིང་། དེ་ལས་སློས་པའི་སེམས་ཐག་ཉེ་པོ་
ཡོང་རྒྱ་གཞན་མ་མཐོང་། དེང་སྐབས་ཡེ་ཤུ་དང་ནང་པའི་དབར་འབྲེལ་མོལ་ཏ་ཅང་
མང་པོ་དང་། སེམས་ཐག་ཏ་ཅང་ཉེ་པོ་བྱུང་བ་ནམས་ཡགོང་ས་སྐུ་སྤེང་བཅུ་བཞི་པ་
ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་དབུ་བཅུགས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད། རོ་མས་མར་ལིན་ (Thom-
as Martin) ཞུ་བའི་ཨ་རི་ནས་ཡིན་པའི་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་དཔོན་ཞིག་ཡོད། ཁོང་
ཏ་ལས་པའི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་རེད། ལྷག་པར་དུ་གྲུབ་མཐའ་སྤྲོ་བ་ཞིག་ཀྱང་རེད།
ཁོང་གིས་ལྟ་བུ་དམིགས་བསལ་བ་དེ་འབྲེལ་ཡང་བཅུ་མས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་
༡༩༦༣།༡༩༦༤ ཅམ་ལ་སྐུ་མདུན་དང་མཇུག་བཟུང་ནང་པ་དང་ཡེ་ཤུའི་
བར་དུ་འབྲེལ་མོལ་ཏ་ཅང་མང་པོ་ཞིག་བྱུང་ཞིང་། དེ་རྗེས་ང་ཚོའི་གྲུ་པ་པར་བཏང་བ་
དང་། ཡགོང་ས་ཡསྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གང་སར་ཆིབས་བསྐྱར་གནང་བ།
ཡེ་ཤུའི་སྤྱི་ཆེན་ནམས་དང་མཇུག་འབྲེལ་གནང་བ་སོགས་བྱུང་བའི་དབང་གིས་ཆོས་
ལུགས་མང་པོ་དང་མཉམ་དུ་འབྲེལ་ལམ་བྱུང་བ་རེད། དཔེར་ན། རྒྱ་གར་ནང་སྤྲིངས་
ཆ་གཅིག་གི་ཐོག་དུ་ཆོས་བརྒྱད་འབྲེལ་མཉམ་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་དབུ་བཅུ་ནམས་ལྷན་
འཛོམས་གནང་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་འདི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༩ རྗེས་སུ་ཡགོང་ས་མཆོག་རྒྱ་
གར་དུ་ཕེབས་རྗེས་གསར་གཏོད་ལྟ་བུ་བྱུང་བ་ལས། དེ་སྟོན་དེ་འབྲེལ་གོ་སྐབས་

ཁག་པོ་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་འདུག།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༥ ལོར་ང་འདྲམ་གླིང་ནང་པའི་ཆོས་ཆོག་ས་སུ་ཐོག་མར་འགྲོ་
སྐབས་འཕགས་པ་གནས་བརྟན་སྡེ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ང་ཚོ་གྲ་པའི་ཁོངས་སུ་བཅི་གི་མི་
འདུག གྲང་ཆོག་ས་སྐབས་སུ་ཡང་ཁོ་རང་ཚོ་ལོགས་སུ་བསྡད་ཅིང་། ང་ཚོ་ལོགས་སུ་
འདྲི་གི་འདུག གཞི་ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་སྤྱོད་པའི་དགོ་སྟོང་རྣམས་དགོ་སྟོང་ལ་
བཅི་གི་མེད། ང་ཚོའི་དགོ་སྟོང་གཉིས་ཐའེ་ལན་ཁྱེར་སྟོབ་སྟོང་དུ་བསྐྱོད་སྐབས་སྟོབ་
པ་ཕུལ་ནས་འཕགས་པ་གནས་བརྟན་སྡེ་པའི་དགོ་སྟོང་བསྐྱར་དུ་བསྐྱབ་དགོས་བྱུང་
བ་རེད། དེ་མིན་ཁོང་ཚོའི་གྲ་པ་དང་མཉམ་དུ་འཁྲིད་ཀྱི་མེད། དེར་སྐབས་དེ་འདྲའི་
དེ་འདྲེ་འདྲེད་གཏན་ནས་མེད། དེ་ཡང་ཡགོང་ས་ཡསྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་
ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཐུགས་བསྐྱེད་ཅིག་རེད་སྟུང་ཀྱི་ཡོད། དེའི་གདམས་ངག་གཙོ་
བོ་ནི། ཆོས་བརྒྱད་རིམ་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། བན་ཚུན་ལ་བཟང་ངན་གྱི་དེ་འདྲེ་བ་མེད་
པར་འགྲོ་བ་མའི་ཕན་བདེ་སྤྱོད་པའི་ཐབས་ལམ་གཅིག་གྱུར་ཡིན་པ་ངོས་འཛིན་པའི་
ཐོག་ནས་ཆོས་ལུགས་ཡོངས་ལ་དད་གུས་ལྷུ་རྒྱ་དང་། ཉམས་ལེན་བྱེད་པའི་སྐབས་
སུ་སོ་སོའི་ཆོས་ལུགས་དེ་ཉམས་ལེན་བྱེད་དགོས་པ། སོ་སོའི་ཆོས་ལུགས་ཉམས་
ལེན་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་ཆོས་ལུགས་གཞན་ནས་ལེགས་ཆ་ཡོད་ན་ལྷན་ཆོག་
པ་རྣམས་ནི་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་ལམ་སྟོན་རེད། ཆོས་ལུགས་ཕན་ཚུན་གྱི་མཐུན་
འབྲེལ་གོང་མཐོར་སྤེལ་པའི་ཆེད་དུ་ཆོས་ལུགས་སོ་སོའི་ལྷ་ཆེན་དབུ་ཁྲིད་རྣམས་
ཡང་ཡང་འདྲོམས་ནས་བཀའ་བསྟར་གནང་རྒྱ་དང་། ཆོས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་
བརྒྱད་གཞན་གྱི་ལྟ་བུ་དང་གཞུང་ལུགས་ལ་སྟོབ་སྟོང་བྱེད་རྒྱ། ཆོས་བརྒྱད་མི་

འདྲ་བ་དེ་ཆོའི་གནས་རྩ་ཆེན་རྣམས་ལ་ཆོས་པ་གཞན་རྣམས་ཀྱིས་གནས་མཇལ་ཞུ་
ཟུ། དེ་བཞིན་འཛིག་ཏེན་སྤྱི་འཇུག་བདེ་སྦྱོར་པའི་ཆེད་དུ་ཆོས་བརྒྱུད་མི་འདྲ་བ་ཆང་
མ་མཉམ་དུ་འཛོམས་ནས་གསོལ་འདེབས་དང་སྟོན་ལམ་ཆོགས་རྒྱ་དེ་ཆོ་དམིགས་
བསལ་གྱི་ཐབས་ལམ་ཞིག་ལ་ཡགོང་ས་ཡསྟུབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་ཕྱག་
བཞེས་གནང་གི་ཡོད། གང་དུ་ཞབས་བཅགས་ཀྱང་ཆོས་ལུགས་འདྲ་མིན་གྱི་ལྟ་ཁང་
དང་གནས་ཆེན་ཁག་ལ་གནས་མཇལ་མེད་པ་ཅུ་མ་ཟུང་། ཆོས་ལུགས་གཞན་
གྱི་དབུ་ཁྲིད་རྣམས་ཀྱང་ལྟན་དུ་འཁྲིད་གནང་མཇུག་དེ་ལྟན་འཛོམས་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་
སྟོན་ལམ་སོགས་གནང་རྒྱ་རྣམས་ནི་དངོས་གནས་པན་ཐོགས་ཆེན་པོ་དང་རྒྱས་པ་
ཆེན་པོ་ཞིག་རེད་འདུག དེར་བཞེད་ཆོ་ནང་པའི་ནང་སྡེ་པ་དང་ལྟ་གྲུབ་མི་འདྲ་བ་ཇི་
ཅུ་ཡོད་ཀྱང་གཅིག་གྱུར་གྱིས་དད་གྲུས་ཞུ་དགོས་པ་དང་། དེའི་ནང་འཐེན་འཁྲེང་
མི་ཡོང་བ་བྱེད་དགོས་པ་དེ་བཤད་མི་དགོས་པ་རེད། གལ་ཏེ་ནང་པའི་ནང་འཐེན་
འཁྲེང་ཡོད་ན། ཆོས་ལུགས་གཞན་དང་མཉམ་དུ་འཐེན་འཁྲེང་མེད་ཅེས་བརྗོད་རུང་
རྒྱུ་ཆགས་རྒྱ་ལས་འོས་མེད།

གསུམ་པ་ནི་བོད་དོན་བདེན་མཐའ་གསལ་ཐབས་གནང་རྒྱ་དེ་རེད། བོད་དོན་
ལ་ནང་གསལ་དབྱེ་བ་བྱེ་ན། བོད་དོན་བདེན་མཐའ་གསལ་ཐབས་དང་། བོད་དོན་
བདེན་མཐའ་མ་གསལ་བར་དུ་བཅན་བྱོལ་ནང་བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་ལེགས་བྱང་འཛིན་
སྟོང་བྱེད་རྒྱ་བཅས་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་ལམ་སྟོན་དང་དབུ་
ཁྲིད་གནང་རྒྱའི་གནས་སྟངས་ཤིག་ཆགས་ཀྱི་ཡོད།

དང་པོ་བོད་དོན་བདེན་མཐའ་གསལ་ཐབས་ལ་མཆོན་ན། ཡུལ་བ་སྤྱི་བྱེད་

བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོས་དམིགས་བསལ་གྱི་ཤིང་རྟའི་སྟོལ་ལྟ་བུ་ཁ་གས་ཕྱེ་གནང་
མཛད་ཡོད་ཅིང་། བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལམ་སྟོལ་མང་གཙོའི་རང་བཞིན་དུ་བསྐྱར་
བ་དང་། བོད་དོན་བདེན་མཐའ་གསལ་བའི་ལས་འགུལ་ཡོངས་རྫོགས་འཆེ་མེད་ཞི་
བའི་ལམ་དུ་བསྐྱར་བ། གཉིས་སྟོན་དབུ་མའི་ལམ་གྱི་སྲིད་བྱུས་ལམ་སྟོན་གནང་བ་
བཅས་གསུམ་རེད། དེ་ནི་རགས་བསྐྱས་ཅམ་ལས། ཞིབ་དུ་ཕྱེན་ཏེ་ཅང་མང་པོ་
ཡོད།

བོད་མའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་རང་བཞིན་མང་གཙོའི་ལམ་དུ་བསྐྱར་རྒྱ་དེ་བཅན་
བྱོལ་དུ་འབྱོར་བ་དེའི་དབང་གིས་བྱུང་བ་ཞིག་གཏན་ནས་མིན། དེ་ནི་ཡལོང་ས་
མཆོག་དགའ་ལོ་གཞོན་ནུའི་སྐབས་སུ་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐུགས་འགན་མ་
བཞེས་པའི་སྟོན་ནས་ཡོད་པ་ཞིག་རེད་འདུག འོན་ཀྱང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འགན་དབང་
ལུལ་བའི་སྐབས་སུ་ཆབ་མདོ་ཤོར་ཟིན་པ་མ་ཟད། རྒྱ་མི་ལྟ་སར་འབྱོར་བ་ལ་བདུན་
ཕྲག་མ་གཏོགས། རྒྱ་བ་དང་ལོ་ཡི་སྐད་ཆ་དེ་ལྟ་མེད། སྐབས་དེར་གཞི་ནས་ཡལོང་
ས་མཆོག་གི་ཐུག་དུ་ཆབ་སྲིད་ལུལ་བར་བརྟེན། ཐུག་ལས་མང་པོ་ཞིག་གནང་ལོང་
བྱུང་མེད། འོན་ཀྱང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འགན་དབང་བཞེས་མ་ཐག་དུ་ལེགས་བཅོས་ལས་
ཁུངས་གསར་བཙུགས་གནང་རྒྱ་བྱུང་བ་དེ་ཐག་གཅོད་ཆེ་ཤོས་དེ་རེད། ལེགས་
བཅོས་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་དོན་གཙོ་བོ་ནི་བོད་པའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་རང་བཞིན་མང་
གཙོའི་ལམ་དུ་བསྐྱར་རྒྱ་དེ་རེད། འོན་ཀྱང་དེ་ནི་ལོ་ངོ་བརྒྱད་ནང་གང་ཡང་བསྐྱབ་
སྐབ་མེད། ཁུལ་ཆག་གཏོང་རྒྱ་དང་། ལུ་ལོན་རྟིང་བ་མེད་པ་བཟོ་རྒྱ་ལྟ་བུ་འགའ་ཞིག་
ལས། དེ་ལས་གཞན་པའི་ལས་དོན་གང་ཡང་ལག་ལེན་དུ་འཁེལ་མེད།

འོན་ཀྱང་རྒྱ་གར་ཐེབས་པའི་བདུན་པ་ག་དང་པོའི་ནང་མ་སྤྱ་རིང་ལས་ཁུངས་
 ལྷ་གསར་བཅུགས་གནང་རྒྱ་དང་། བོད་མིའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་རང་བཞིན་མང་གཙོའི་
 ལས་དུ་བསྐྱར་རྒྱ་དབྱ་འཛུགས་གནང་སྟེ་ལོ་གཅིག་ནང་སྤྱི་འཐུས་འོས་བསྐྱུ་ཐུབ་པ་
 རེད། ༡༩༦༠ གྱི་ཟླ་ ༩ པའི་ནང་ང་ཚོས་སྤྱི་འཐུས་སྐབས་དང་པོ་དམ་འབྲུལ་ཐུབ་
 པ་བྱུང་། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་ང་ཚོ་མང་ཚོགས་ཀྱིས་རྒྱ་བ་ཏུ་མར་འཐེན་དང་། ལགོང་
 ས་མཆོག་གིས་མདུན་དུ་ཡར་འཐེན་ངང་ནས་ང་ཚོའི་མང་གཙོའི་འཕེལ་རིམ་དེ་
 མགྱོགས་པོ་དེ་ཅུ་བྱུང་མེད་ཀྱང་། དེ་ལྟར་གནང་བཞིན་དུ་གྱི་ལོ་ ༡༩༩༡ ལོར་
 བཅའ་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་ཐུབ་པ་དང་། གྱི་ལོ་ ༡༩༩༡ ལོར་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འགོ་
 ཁྲིད་ཐད་ཀར་མང་ཚོགས་ཀྱིས་འོས་འདེམས་བྱ་རྒྱ་སོགས་བཅོས་ཏེ་མང་གཙོའི་
 འཕེལ་རིམ་དེ་ཆད་མཐོ་པོ་ཞིག་ཏུ་བསྐྱུལ་གནང་བ་དེ་ང་ཚོས་མདུན་བསྐྱོད་བྱེད་
 གྲབས་ཡོད་དམ། ཡང་ན་རྒྱ་བ་གི་རྒྱ་ག་གྲབས་ཡོད་ད་ལྟ་ཤེས་ཐུབ་ཀྱི་མི་འདུག
 དེ་ནི་ང་ཚོའི་སྤྱི་ཚོགས་ལ་རག་ལུས་པ་ཞིག་རེད། ལགོང་ས་མཆོག་གིས་ཏ་ཅང་
 ཆད་མཐོ་པོ་ཞིག་ཏུ་འཁྲིད་གནང་ཟིན་རུང་། ང་ཚོས་ད་ལྟ་མར་འབྲེད་འདར་ཤོར་
 བའི་ཐབས་ཤེས་སྒོ་ཀྱན་ནས་བྱེད་ཐུས་རེད། དེས་ན་འབྲེད་འདར་ཤོར་གྲབས་ཡོད་
 དམ། ཡང་ན་ཡར་འགོ་གྲབས་ཡོད་མ་འོངས་པར་བལྟ་རྒྱ་རེད།

བོད་ཀྱི་ཅ་དོན་གྱི་ལས་འགུལ་ཡོངས་རྫོགས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཆེ་མེད་ཞི་
 བའི་ལས་དུ་བསྐྱར་གནང་ཐུབ་པ་ནི་དེ་སྤྱི་བོད་ཅུ་མ་ཟད། ལྷ་པའི་རྒྱལ་ཁབ་གང་
 གི་ནང་དུ་འང་མ་བྱུང་བའི་རྒྱ་བས་ཆེན་གྱི་མཛད་འཁྲིན་ཞིག་རེད། དེ་ནི་ལས་སྤྱོ་པོ་
 ཞིག་གང་ཡང་མིན། བོད་པ་རང་གིས་ལག་ལེན་བསྟར་བཞིན་པའི་འཆེ་བའི་ལས་ཆ་

ཆང་མཆམས་འདྲིལ་བྱེད་པ་ལའང་དུས་ཚོད་གང་འཆམས་འགོར་བ་རེད། ང་ཚོ་
 བོད་པའི་རྩ་དོན་གྱི་ལས་འགུལ་འཆེ་མེད་ཞི་བའི་ལམ་དུ་གཅང་མ་འགོ་སྟུང་བྱ་
 བྱེད་པའི་ ༡༩༤༧ ལོ་མཇུག་དང་། བྱེད་པའི་ ༡༩༤༩ ལོ་འགོ་ཙམ་ནས་མ་གཏོགས་བྱུང་
 མེད། དེ་ཡང་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་འབད་བཅོམ་རྒྱལ་ཆེན་གནང་བའི་འབྲས་བུ་
 ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་ད་ལྟ་འདྲིལ་ཉེན་གྱི་མི་ཆང་མས་བོད་པའི་འཐབ་རྩེ་དེ་བརྒྱ་ཆ་
 བརྒྱ་ཐམ་པ་འཆེ་མེད་ཞི་བའི་ལམ་དུ་འགོ་གི་ཡོད་པའི་ངོས་འཛིན་བྱས་པ་དེའི་
 དབང་གིས་རྒྱལ་ཁབ་དང་། གཞུང་དང་། མང་ཚོགས་སོགས་རྣམ་དཔྱེད་དང་བསམ་
 གྲོལ་ཡོད་མཁན་ཆང་མ་ང་ཚོའི་རྒྱལ་དུ་ལངས་སུ་བ་ཞི་གནད་དོན་འདིའི་ཐོག་ནས་
 བྱུང་བ་རེད་བསམ་གྱི་ཡོད།

གཉིས་སྟོན་དབུ་མའི་ལམ་གྱི་སྲིད་བྱས་ཐོག་མར་བཞོ་གནང་རྒྱུར་སྤྱོད་སྟོབས་
 དང་སྟུགས་སྟོབས་ཉ་ལས་པ་ཞིག་དགོས་ཤིང་། ལས་སྒྲུབ་པའི་ཐོག་ནས་ང་ཚོ་བོད་
 པའི་བསམ་གྲོའི་ནང་འདུག་སུ་བ་པ་ཞིག་མིན། དཔེར་ན། ང་རང་ལྟ་བུར་མཆོན་ན།
 བྱེད་པའི་ ༡༩༤༩ ལོ་ ༥ ཚམས་ལ་ཡགོང་ས་ཡུལ་མཐོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ཁལ་ཉར་
 དུ་ཆིབས་བསྐྱར་གནང་ཞིང་། སྐབས་དེར་ང་ཁལ་ཉར་བོད་གཞུང་གཏན་སྟོབ་གྱི་
 སྟོབ་སྲི་ཡིན། དེ་དུས་རྒྱུད་སྟོན་གྲྭ་ཆང་དུ་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་བཀའ་དབང་
 དང་། བཀའ་ཁྲིད་གནང་སྟེ་ཉིང་གངས་མང་པོ་བཞུགས་གནང་བ་རེད། སྐབས་དེར་
 ད་ལྟ་བཞིན་སྟུགས་བྲེལ་ཆ་པོ་མེད་པར་དུས་ཚོད་མང་པོ་ཞིག་བཏོན་གནང་སུ་བ་གྱི་
 ཡོད། དེ་དུས་ང་ལ་དབུ་མའི་ལམ་གྱི་སྲིད་བྱས་ཀྱི་དགོངས་པ་བཞེས་སྟུགས་རྒྱལ་
 ཆེན་ཡོད་པ་རྣམས་བཀའ་གནང་སོང་། སྐབས་དེར་དབུ་མའི་ལམ་ཞེས་པའི་ཆོག་དེ་

བེད་སྤྱོད་གནང་གི་མེད། རང་བཅའ་བཞག་ནས་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྤྱོད་
 ཐོག་ལ་མེབས་རྒྱའི་སྐོར་དེ་རེད། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་སྐབས་དེའི་ཆོགས་གཙོ་
 ཆོགས་གཞིན་དང་། བཀའ་ཤག་སོགས་ལ་བཀའ་བསྟུར་གནང་སྟེ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༤
 ལོ་མཇུག་ལས་མས་ལ་དབྱ་མའི་ལམ་གྱི་སྲིད་བྱས་ཀྱི་སྤྱིང་དོན་རྣམས་ནང་དོན་ལ་
 འོག་གྲུབས་དང་བང་རིམ་བསྐྱེགས་གནང་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། དེ་རྗེས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩
 ལོར་ཉེང་ཞེས་མིང་གིས་འབྲེལ་མོལ་བྱེད་རྒྱའི་གྲོས་འཆར་བཏོན་སྐབས་གཞི་ནས་
 དགོངས་པ་བཞེས་དགོས་པ་དང་། གོ་བསྟུར་གནང་དགོས་པ་མེད། ར་ཆོའི་ངོས་
 ནས་གཉིས་སྟན་དབྱ་མའི་ལམ་གྱི་ནང་དོན་བང་རིམ་བསྐྱེགས་བེད་པར་བརྟེན།
 མགྲོགས་པོ་ཞིག་ལ་བོད་རྒྱ་འབྲེལ་མོལ་མགོ་འཇུགས་སྟུང་བ་བྱུང་། དེ་ནས་ད་བར་
 འདས་པའི་ལོ་སྟུང་ཅུའི་རིང་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་འགོ་ཁྲིད་
 རྣམ་པའི་བྱེད་སྤྱོད་ལག་ཉེས་ལ་མ་ལྟོས་པར་ལགོངས་མཆོག་གིས་དབྱ་མའི་ལམ་
 གྱི་སྲིད་བྱས་ལ་འགྱུར་བ་མེད་པ་གནང་བ་ཡིན་སྟབས། ད་ལྟ་འཛིག་རྟེན་གྱི་སྟོབས་
 ཆེན་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་དབྱ་ཁྲིད་དང་། མང་ཆོགས། སྤྱི་ཆོགས་བཅས་ཆང་མས་ཏ་
 ལས་པའི་ཡི་རངས་བསྐྱགས་བརྗོད་ཀྱི་ཐོག་ནས་བོད་པ་དང་མཉམ་དུ་རྒྱག་གཅིག་
 མཆོངས་གཅིག་ཡོང་སྟུང་བ་དེ་སྲིད་བྱས་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་རེད།

གལ་སྲིད་སྲིད་བྱས་འདི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་གསལ་བསྐྱགས་གནང་མ་སྟུང་
 པར་ད་དུང་ལོ་ཤས་ལུས་ན། ར་ཆོའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལས་འགུལ་དེ་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་
 དུ་ལྟོགས་རྒྱ་གར་ནང་དུ་འང་བྱེད་སྟུང་མིན་གྱི་གནས་ཤིག་ལ་སྤྱིབས་ཡོད། འོན་
 གུང་ད་ཆ་བོད་ཀྱི་ཅ་དོན་གྱི་ལས་འགུལ་དེ་ལོ་རེ་ནས་ལོ་རེར་གོང་མཐོར་སོང་བ་

ལས། ཉམས་ཆག་མ་སྤྱོད་པར་གནས་ཐུབ་པ་ནི་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་རྒྱལ་ས་ཆེན་གྱི་མཛད་འཕྲིན་ཞིག་རེད། མ་འོངས་པར་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་ལམ་སྟོན་འདི་ར་ཆོས་མཐུག་སྐྱོང་གིས་བོད་དོན་བདེན་མཐའ་མ་གསལ་བར་དུ་བཏུན་བཟུང་ཐུབ་ན་ཏན་ཏན་བོད་དོན་བདེན་མཐའ་གསལ་རྒྱུ་དུས་ཆོད་དེ་སྤྱི་མཐུན་གྱི་བསོད་ནམས་གྱིས་སྦྱོགས་ན་ཏ་ཅང་མགྲོགས་པོ་ཞིག་ཡོང་གི་རེད་ཟེན་གྱི་ཡོད།

བཅན་བྱོལ་གྱི་སྤྱི་ཆོགས་ནང་བོད་གྱི་ཆོས་དང་ལེགས་བྲལ་འཛིན་སྐྱོང་གི་སྐོར་རྣམས་ངས་འདིར་རྒྱས་པ་ཞུ་དགོས་དོན་མི་འདུག ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་ང་ཆོ་བཅན་བྱོལ་དུ་འབྱོར་མ་ཐག་ནས་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་བོད་མི་ན་གཞོན་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་སློབ་སྐྱོང་གི་གནས་བབ་ཐོག་རྒྱལ་ས་ཆེན་གྱི་དགོངས་པ་བཞེས་གནང་བྱུང་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༠ ལོར་ང་ཆོ་རང་གི་འདུ་འཕོང་གི་ཐོག་ནས་སློབ་གྲྭ་ཆེ་གས་གསུམ་བཅུ་གས་ཐེན། དང་པོ་མ་སྤྱོད་དེ་དང་། གཉིས་པ་སིམ་ལ། གསུམ་པ་རྩོད་སྤྱོད་བཅས་རེད། སློབ་གྲྭ་དེ་གསུམ་ནང་ཁྱོན་བསྡེམས་སློབ་མ་ ༡༥༠༠ ཙམ་ཞིག་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༡ ལོར་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་སློབ་གྲྭ་ཅིས་ལེན་གནང་སྐབས་སློབ་མ་ ༡༥༠༠ ཡོད་པའི་སློབ་གྲྭ་རྣམས་ཅིས་སྤྱོད་ཆོག་རེད། དེ་སྐབས་ཡགོང་ས་མཆོག་དང་། རྒྱུ་ཏར་ལྷལ་ཅེན་རྒྱ་གཉིས་ཀའི་དགོངས་པར་དེང་རབས་ཀྱི་སློབ་སྐྱོང་ཆ་ཆང་ཡོད་པའི་ཐོག་ལ་བོད་ཀྱི་སློབ་རྒྱུན་གྱི་ཤེས་ཡོན་ཆ་ཆང་ཡོད་དགོས་པ་ཞིག་ཡོད་རེད། སྐབས་དེ་དུས་ནས་འདབ་གཤོག་གཉིས་ལྷན་ཞེས་པའི་གཏམ་དཔེ་དེ་ཡོད་སྐབས་རེད། དེ་ནི་ཆོས་སྤྱོད་གཉིས་ལ་མི་བརྗོད་པར། སློབ་རྒྱུན་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་གི་ཡོན་ཏན་རྣམས་ཆ་ཆང་བ་མ་ཐད། དེང་རབས་བྱུང་སྦྱོགས་པའི་ཡོན་ཏན་

ནམས་ཀྱང་ཆ་ཆང་བ་ལ་ཟེར། དེ་ལྟའི་འདབ་གཤོག་གཉིས་ལྡན་ཞིག་ཡོང་རྒྱའི་
དགོངས་པ་བཞེས་ནས་སློབ་བྱ་ཁག་དེ་དག་བཙུགས་གནང་བ་རེད།

ལྷག་པར་ང་ཚོའི་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་རིག་གཞུང་དང་། བསྟན་པ་འཛིན་སྐྱོང་སྤེལ་
གསུམ་ཏུ་ཅང་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་སྤྱག་སར་སློབ་
གཉེར་གྱི་ལྷོ་གནས་བཙུགས་གནང་བ་དང་། དེ་རྗེས་སློབ་གཉེར་ཁང་དེ་དག་པོད་
མིའི་གཞིས་ཆགས་ཆེ་ས་ཁག་ཏུ་གནས་སློབ་གནང་བ་རེད། ཐོག་མའི་སྐབས་སུ་
ལམ་འགྲོ་རྒྱགས་མ་རྒྱགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་བྱུང་སྟེ་གང་འདྲ་ཞིག་ཡོང་
སྟམ་པའི་སློབ་ཕྲེང་གས་ཀྱང་བྱུང་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཡགོང་ས་ཡ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོའི་
ཐུགས་བསྐྱེད་དང་སློན་ལམ་དབང་གིས་ད་ལྟ་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་
གི་གདན་ས་ཁག་ནམས་རི་ཅམ་གྱི་སྤྱ་བརྟན་དང་། ཡར་རྒྱས། བསྐྱབ་པ་སློབ་གཉེར་
གྱི་གཞི་རྩ་ཚུགས་པ་བྱུང་བ་འཛིན་ཏེན་ཀུན་གསལ་རེད། སོ་སོས་བསྐྱབ་པ་སློབ་
གཉེར་བྱེད་ན། སྤར་བོད་དུ་ཡོད་སྐབས་ལས་ཀྱང་མཐུན་ཆེན་ལྷག་པ་དང་། མདོ་
སྤྱགས་རིག་གནས་དང་བཅས་པ་གང་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་ཀྱང་གོ་སྐབས་ཡོད་པ་ཞིག་
བསྐྱུན་གནང་བ་འདིས་བོད་ཀྱི་སློལ་རྒྱུན་གྱི་རིག་གཞུང་འཛིན་སྐྱོང་ཅམ་མིན་པར།
དེ་ལ་ལེགས་བཅོས་དང་ཡར་རྒྱས་ལྷགས་ཆེན་པོ་ཞིག་གཏོང་བྱུང་བ་འདི་
དག་ནི་རྒྱབ་སྐྱོར་ཆེན་གྱི་མཛད་འཕྲིན་དེའི་ཆ་གས་ཤིག་རེད་བསམ་གྱི་ཡོད།

དེས་ན་གོང་གསལ་གྱི་མཛད་འཕྲིན་གསུམ་པོ་དེར་ང་ཚོའི་ངོས་ནས་རྒྱ་
མཚོའི་ནང་གི་རྒྱ་ཐེགས་ལྟ་བུའི་ཞལ་འདེབས་ཤིག་ལས་མ་བྱུང་རུང་། དེ་ནི་རྒྱལ་བ་
དབྱེས་པའི་མཚོད་སྤྲིན་དང་། ལྷག་པར་བོད་མི་རིགས་སྤྱི་ཡོངས་ལ་པན་བ་ཡོང་རྒྱ་

རེད། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ལུགས་ཀྱི་དམིགས་ལུལ་བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་
འཛིན་སྐྱོང་བྱ་རྒྱུ་དེ་བོད་པ་གཅིག་ཤུའི་དོན་དུ་མིན་པར། འགྲོ་བ་མི་རིགས་སྤྱི་
ཡོངས་ལ་ཕན་ཐོགས་ཡོད་པ་ཞིག་རེད།

ད་ལྟ་ངས་གོང་དུ་བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་འཛིན་སྐྱོང་དང་། དེ་བཞིན་
ཆོས་ལུགས་ཀྱི་མ་ཐུན་འབྲེལ་བཅས་གང་ལ་སྦྱར་བྱུང་བའི་མཛད་རྗེས་རྒྱལ་པོ་
ཆེ་ཞིག་ལུས་འདུག ད་ལྟ་འདིར་ཟུར་ཙམ་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན། དེ་ནི་ནང་ཆོས་དང་དེང་
རབས་ཆེན་རིག་བར་གྱི་འབྲེལ་ལམ་ཡགོང་ས་ཡསྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོས་གསར་
བཙུགས་གནང་བ་དེ་རེད། དེ་ནི་ཡ་རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཐེང་ན་རིམ་སྐྱབས་མ་བྱུང་བའི་
གསར་གཏོད་ཆེན་པོ་ཞིག་དང་། རྒྱལ་ཆེན་གྱི་མཛད་པ་ཞིག་ལ་ངོས་འཛིན་བྱེད་
ཀྱི་ཡོད།

ཆོས་ལུགས་ཕན་ཚུན་མ་ཐུན་པོ་དགོས་ན། ཆོས་དང་དེང་རབས་ཆེན་རིག་
གཉིས་དབར་འགལ་རྒྱ་མེད་པ་དགོས་པ་དེ་ཉ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་རེད། ཆོས་ཀྱིས་
ཆེན་རིག་གི་ཁ་གཏད་མ་ཆོག་པ་དང་། དེང་རབས་ཆེན་རིག་གིས་ཆོས་ལ་རྒྱན་དུ་
འགལ་རྒྱ་བྱེད་པའི་གནས་ཚུལ་ཟུ་མ་ཐུད་གནས་ན་ཆོས་རྒྱན་ཡག་པོ་ཞིག་འཛིན་
མི་སྟབ་ལ། གལ་ཏེ་ཆོས་རྒྱན་འཛིན་སྟབ་པའི་དབང་དུ་བཏང་ཡང་ཆོས་རྒྱན་དེ་དག་
ཚོངས་དད་ཀྱི་རང་བཞིན་ལས། ཆེན་རིག་དང་མ་ཐུན་པའི་ཆོས་ལ་ངོས་འཛིན་བྱ་རྒྱུ་
ཁག་པོ་རེད།

ལྷག་པར་འདིག་ཅེན་ནང་དེང་སྐྱབས་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ལ་དམིགས་
བསལ་དོ་སྣང་བྱེད་དགོས་པའི་གནས་སྟངས་ཤིག་ཏུ་སྐྱབས་ཤིང་། དེའི་དབང་གིས་

བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དང་སྤྱི་ཚོགས་གཉིས་ཀར་ཕན་ཐོགས་ཆེན་པོ་ཡོང་བ་མ་ཟད།
བོད་བརྒྱུད་ནང་ཆོས་དང་། དེང་རབས་ཆོན་རིག་དབར་འབྲེལ་མོལ་ཡང་ཡང་ཡོང་
མཁོ་རེད། ནང་ཆོས་དང་དེང་རབས་ཆོན་རིག་དབར་གྱི་བསྐྱེད་ཆོགས་ལྟར་ཆ་
མཆོན་ན། འདི་ལོའི་ཆོགས་ལྟར་དེ་ཐེངས་བཅུ་དྲུག་པ་དེ་རེད། འདི་གཉིས་ཀྱི་མི་
ཆང་མས་དོ་སྣང་གེད་པའི་གཞི་ཅ་རྒྱལ་མཆོན་པོ་ཞིག་ཆགས་པ་དེས་ཆོས་ལ་
མཐོང་ཆེ་རུ་འགྲོ་བ་དང་། ཆོས་ལུགས་དབར་མ་ཐུན་ལམ་ཡག་ཏུ་འགྲོ་བ། དེ་བཞིན་
བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་འཛིན་སྐྱོང་ལ་ཕན་པ་སོགས་ཏུ་ཅང་རྒྱལ་མཆོན་ཞིག་བྱུང་
ཡོད།

སྤྱིར་བཏང་དེང་རབས་ཀྱི་ཆོན་རིག་པ་རྣམས་ད་ལྟ་གནས་ཚད་དམའ་པོའི་
སྐབས་ཤིག་རེད། དེང་རབས་ཀྱི་ཆོན་རིག་ཡར་རྒྱས་ཕྱིན་ནས་ལོ་ཉིས་བརྒྱ་ཡས་
མས་ལས་ཕྱིན་མེད། ད་དུང་ལམ་ཐག་ཏུ་ཅང་རིང་པོ་འགྲོ་རྒྱུ་བསྟན་ཡོད། དེས་ན་
ཞུ་རྒྱུ་བོའི་བླ་མེ་མཆོག་གིས་ཆོན་རིག་ཡར་རྒྱས་འགྲོ་བའི་མགྲོགས་ཚད་དེ་མ་
འགགས་པར་སོང་ན་ཉིན་ཞིག་ཆོས་དང་འབྲེལ་མཉམ་སྤྲེལ་པའི་གོ་སྐབས་ཤིག་
ཡོང་གི་རེད་ཅེས་གསུངས་ཡོད། ད་ལྟ་ཆོས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ཡོངས་རྫོགས་ཆོན་
རིག་པས་རྟོགས་ཁག་པོ་རེད། འོན་ཀྱང་ཆོན་རིག་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་འགྲོས་དེ་མ་ཉམས་
པར་སོང་ན། ཉིན་ཞིག་ཆོན་རིག་ཐོག་ནས་ཆོས་ཀྱི་གནས་ལུགས་མང་པོ་ར་སྤྱོད་
ཡོང་བའི་རེ་བ་ཡོད་ཅིང་། དེ་འདྲ་བྱུང་ན་འདི་གཉིས་འདིའི་འགྲོ་བ་མི་སྤྱི་ཡོངས་ལ་
རྒྱལ་མཆོན་གྱི་ཕན་ཐོགས་ཡོང་རྒྱུ་གདོན་མི་ཟ། དེ་དག་ངོས་འཛིན་པའི་ཐོག་ནས་
རང་རང་སོ་སོའི་རྣམ་དཔྱད་དང་རྣམ་པ། ལྷག་པར་སོ་སོའི་ཁམས་མོས་དང་བསྟན་

ནས་མཛད་ཆེན་རྒྱལ་ཆེན་གསུམ་བཞིའི་ཐོག་སྐྱབས་འཛུགས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་དགེ་ལུགས་
རྣམས་ཀྱིས་ཞལ་འདེབས་གནང་དགོས་པ་ཞིག་རེད་ལ། གནང་ཐུབ་ཀྱི་རེད་བསམ་
ཀྱི་འདུག ད་ལན་འདིར་མཆོམས་འདོགས་བྱ་རྒྱུ་ཡིན། དུས་ཆོད་ལྷག་མ་ཐོག་བྱ་ཡོད་
པ་དེའི་ནང་བཀའ་འདི་གནང་རྒྱུ་ཡོད་ན་གནང་རོགས་གནང་། ལྷགས་རྗེ་ཆེ།

བཀའ་འདི་དང་དེའི་བཀའ་ལན།

དེ་བ་དང་པོ། ད་ལྟ་ཡགོང་ས་ཡསྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་མཛད་ཆེན་
གསུམ་ཀྱི་ཐོག་བཀའ་སློབ་ཐེབས་སྐབས། བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་གི་རྒྱབ་
སྐྱོངས་ཐོག་ནས་བོད་མི་རྣམས་ཀྱི་ལས་འགན་ནི་འཛིན་ཏེན་ཞི་བདེའི་ཁོར་ལུག་
བཟང་པོ་ཞིག་བསྐྱེད་རྒྱུར་ལེགས་སྦྱོར་འབྲུལ་རྒྱུའི་ལས་འགན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་
པའི་ཆོར་སྤང་བྱུང་།

དེས་ན་ངས་ད་ལྟ་བཀའ་འདི་ཁྱེད་ཀྱི་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་
མཆོག་གིས་བྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་མ་འོངས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལམ་སྟོན་དང་། ཅ་
ཁྲིམས་སྤྱི་དོན་གཏན་འབེབས་གནང་ཡོད། དེའི་ནང་འབྲུང་འགྱུར་བོད་ཀྱི་སྤྱི་
ཆོགས་འཇུགས་སྤྱན་བྱེད་སྤྱི་ཁོགས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ལམ་སྟོན་མང་པོ་ཞིག་ཐེབས་
ཡོད། ངས་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གི་བཀའ་སློབ་གཅིག་གི་ནང་དུ་མ་འོངས་བོད་ཀྱི་ཆབ་
སྲིད་ལམ་སྟོན་དང་། ཅ་ཁྲིམས་སྤྱི་དོན་ཞེས་པ་དེ་ཡུལ་དབང་སྐྱོ་སྤྱི་བཅུ་
གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་ཚུ་སྤེལ་ཞལ་གདམས་ཆེན་མོ་དང་གཅིག་པ་ཡིན་ཚུལ་བཀའ་
གནང་བ་ཞིག་གོ་ཐོས་བྱུང་། དེས་ན་དེའི་ནང་གི་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་འཇུགས་སྤྱན་དང་།

མ་འོངས་འབྱུང་འབྱུར་གྱི་དགོངས་པ་བཞེས་ཚུགས་དང་། དེ་བཞིན་རིན་པོ་ཆེ་
མཆོག་གིས་བཀའ་ཚུམ་གནང་བའི་འབྱུང་འབྱུར་བོད་ཀྱི་བསམ་བཞིའི་འཆར་སྣང་
བཅས་ནང་ཡོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འཛུགས་སྐྱོན་བྱ་རྒྱའི་ཁོར་ཕྱག་དེ་དག་ད་ལྟང་
ཆོས་ཚུན་བཞིན་པའི་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཅ་ཁྲིམས་ཀྱི་སྒྲིམ་
གཞིའི་ནང་མི་རིགས་ས་གནས་རང་སྤྱོད་གི་ཁོར་ཕྱག་དེའི་ནང་ང་ཆོས་འོངས་སུ་
སྤྱོད་ཐུབ་ཀྱི་རེད་དམ་ཞེས་བཀའ་འབྲི་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན།

བཀའ་ལན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༣ ལ་གནང་བའི་མ་འོངས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལས་
སྟོན་དང་། ཅ་ཁྲིམས་སྤྱིར་དོན་གྱི་གཞི་ཅ་དེ་སི་ཏུ་སི་སྐག་གི་གྲོས་འཆར་ཐོག་
བཞག་གནང་ཡོད། གྲོས་འཆར་དེའི་ནང་མ་འོངས་བོད་ཀྱི་གནས་སྐྱད་དེ་རྒྱ་ནག་
མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཅ་ཁྲིམས་དོན་ཚན་སུམ་ཅུ་སོ་དྲུག་འོག་ཉོང་
ཀོང་དང་མ་ཀའོ་གཉིས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དང་མཚུངས་པའི་གཞི་རིམ་གྱི་ཁྲིམས་ཡིག་
འོག་སུ་ཡོད་པའི་རང་སྤྱོད་ཞིག་ལ་དགོངས་པ་བཞེས་ཡོད། འོན་ཀྱང་གྲོས་འཆར་
དེ་ལ་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ངོས་ནས་ཡ་ལན་མ་བྱུང་བ་མ་ཟད།
དེ་ལ་ལྷོག་ཚུགས་ཀྱི་ལན་འདེབས་བྱུང་བའི་རྒྱ་མཆོན་གྱིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༣ ལོའི་
གསུམ་བཅའི་དུས་ངན་གྱི་གསུང་འཕྲིན་ནང་གྲོས་འཆར་དེར་འཁོད་པའི་གནས་
ཚུལ་ལ་ང་ཆོས་འགན་ཁུར་གང་ཡང་བྱེད་དགོས་དོན་མེད་ཅེས་དང་། དེའི་ཇེས་
ལོའི་གསུམ་དུས་གསུང་འཕྲིན་ནང་གྲོས་འཆར་དེ་རང་བཞིན་རྒྱས་མེད་དུ་ཕྱིན་ཞེས་
བཀའ་གནང་ཡོད། དེ་བཞིན་ལོ་དེའི་བཀའ་འགག་གི་མང་གཙོའི་དུས་ཆེན་གྱི་གཏམ་
བཤད་ནང་དུའང་གྲོས་འཆར་དེ་རང་བཞིན་རྒྱས་མེད་དུ་ཕྱིན་པ་རེད་ཅེས་གསུངས་

ཡོད། དེས་ན་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༣ ལོར་ཐེབས་པའི་མ་འོངས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལམ་སྟོན་
དང་། ཅ་ཁིམས་སྒྲིང་དོན་དེ་སི་ཏེ་སི་སྤྱལ་གི་གྲོས་འཆར་ཐོག་གཞིར་བཞག་པ་ཡིན་
སྟབས། གྲོས་འཆར་དེ་རང་བཞིན་རྒྱས་མེད་དུ་བྱིན་པ་དང་མཉམ་དུ་དེ་ཡང་རང་
བཞིན་རྒྱས་མེད་དུ་བྱིན་པ་རེད། དེ་རྗེས་མང་མོས་ཐག་གཅོད་འོས་བསྟུ་བྱ་རྒྱུ་འི་
ལས་རིམ་དེ་ཡོང་ཞིང་། དེ་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༥ ལོའི་གསུམ་དུས་གསུང་འཕྲིན་ནང་མི་
མང་གི་བསམ་ཚུལ་བསྟུ་དགོས་ཞེས་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༦ ལོའི་གསུང་འཕྲིན་ནང་
ཐག་བཅད་ནས་མང་མོས་ཐག་གཅོད་འོས་བསྟུ་བྱེད་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་བཀའ་གནང་
ཡོད། མང་མོས་ཐག་གཅོད་འོས་བསྟུ་གནང་དགོས་པའི་རྒྱ་བ་ལྗོངས་ནི་སི་ཏེ་སི་
སྤྱལ་གི་གྲོས་འཆར་རྒྱས་མེད་དུ་བྱིན་པ་ཡིན་སྟབས། ཐབས་ལམ་གསར་པ་ཞིག་
གསལ། ཡང་ན་གོམ་པ་གསར་པ་ཞིག་བརྒྱབ་དགོས་པར་བརྟེན། ཕྱི་ལོ་
༡༩༩༦།༡༩༩༧ གཉིས་ཚེས་ལ་མང་མོས་ཐག་གཅོད་འོས་བསྟུ་བྱེད་རྒྱའི་ལས་རིམ་
དེ་བཅའ་པ་རེད། དེའི་ཆེད་བཀའ་ཤག་དང་སྤྱི་འཐུས་འོས་ནས་ས་གནས་སུ་
ཆོག་པ་འདྲུ་འཆོག་པ་རྒྱ་དང་། གདམ་བྱའི་ངོ་ཤོ་རང་བཅོན་དང་། རང་ཐག་རང་
གཅོད། དབུ་མའི་ལམ། བདེན་པའི་ལུ་ཚུགས་བཅས་བང་རིམ་བསྐྱེགས་ནས་མང་
མོས་ཐག་གཅོད་འོས་བསྟུ་བྱ་རྒྱའི་ལས་རིམ་དེ་རྒྱུན་རིང་པོ་བྱིན་པ་རེད། མཐའ་
མར་བཞུགས་སྐར་དྲ་སར་ཆོག་པ་ཆེན་ཞིག་ཆོག་པ་པའི་ནང་བྱེས་འབྱོར་བོད་མི་
མང་ཆེ་བ་དང་། བོད་ནང་ནས་ཀྱང་བསམ་འཆར་བསྟུ་དུབ་ཆང་མ་སྟོགས་བསྟོམས་
སྐབས་མང་མོས་ཐག་གཅོད་འོས་བསྟུ་མི་དགོས་པར་དབུ་མའི་ལམ་རྒྱུན་འབྱོར་ས་
གནང་རོགས་གནང་ཞེས་པ་དང་། ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་དུས་ནས་དུས་སུ་ཐག་

གཙོད་གནང་རྟོགས་གནང་ཞེས་པ་གཉིས་མཉམ་དུ་བསྐྱེམས་པས་བརྒྱ་ཆ་ ༤༥ མ་
ཟིན་ཅམ་ཞིག་བྱུང་། དེ་ལ་སྐྱབས་བཅུ་གཉིས་པའི་བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་
ཚོགས་ཀྱིས་སྤྱི་མོས་གྲོས་ཚད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཡགོང་ས་ཡུབས་མགོན་ཆེན་པོ་
མཆོག་གིས་རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་བབ་དང་། བོད་ནང་གི་གནས་བབ་ལ་གཞིགས་ཏེ་
བོད་མིའི་མ་འོངས་པའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལངས་ཕྱོགས་དེ་དུས་ནས་དུས་སུ་ཐག་གཙོད་
གནང་རྟོགས་གནང་། ཡགོང་ས་ཡུབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་ཐག་གཙོད་
གང་གནང་བ་དེ་མང་མོས་ཐག་གཙོད་འོས་བསྐྱེད་ལམ་ནས་ཐག་གཙོད་བྱས་པ་དང་
རྒྱལ་པ་མཚུངས་པ་ཞིག་ལ་བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ངོས་ནས་ཆ་
འཛིན་ཞུ་གི་ཡིན་ཞེས་འཁོད་ཡོད་པར་བརྟེན། ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་ངས་ཐག་
གཙོད་བྱེད་དགོས་ན། དབུ་མའི་ལམ་ཀྱི་སྲིད་བྱས་དེ་རྒྱན་འཁྱོང་བྱེད་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་
བཀའ་གནང་ལྟེ་བྱེ་ལོ་ ༡༩༩༩ བར་གྲོས་ཚད་དེའི་ལམ་ནས་ཐེབས་པ་རེད།

དབུ་མའི་ལམ་ཀྱི་སྲིད་བྱས་རྒྱན་འཁྱོང་གནང་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་བཀའ་གནང་
སྐབས་དེའི་ཐོག་ནས་མ་འོངས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་གནས་བབ་ག་འདྲ་ཡིན་པ་སྐབས་
དེ་དུས་གསལ་པོ་བཟོས་གནང་མཛད་མེད། དེ་ནས་བྱེ་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོར་སྐབས་བཅུ་
གཉིས་པའི་བཀའ་འགག་ལས་གནས་ཐོག་སྐབས་རྗེས་དབུ་མའི་ལམ་ཀྱི་སྲིད་བྱས་
སུ་མཐུད་རྒྱ་ཡིན་ན། བོད་རྒྱ་འབྲེལ་མོལ་མ་བྱས་པར་བསྐྱེད་ན་པན་ཐོགས་མེད་པ་
ཞིག་ཏུ་མཐོང་སྟེ་བོད་རྒྱ་འབྲེལ་མོལ་བྱ་རྒྱུའི་འབད་བཙོན་བྱས་ཏེ་བྱེ་ལོ་ ༡༩༩༩
ལོ་ནས་བར་མཆམས་ཆད་པའི་འབྲེལ་མོལ་དེ་བྱེ་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོར་བསྐྱར་དུ་མཐུད་
པ་རེད། བྱེ་ལོ་ ༡༩༩༩ ནས་ ༡༩༩༩ བར་འབྲེལ་མོལ་ཐེངས་བྱུག་བྱས་མཆམས་

འབྲེལ་མོལ་གྱི་ནང་དོན་གང་འཕྲོན་གྱི་ཡོད་ཅེ་ན། ང་ཚོས་རྒྱལ་སྤྱིའི་ནང་དང་རྒྱ་
ནག་གཉིས་ཀར་བརྗོད་བྱུང་བ་དང་། བརྗོད་ན་རྒྱ་ནག་ངོས་ནས་མིན་ཞེས་བཤད་
རྒྱུའི་གོ་སྐབས་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་གཅིག་ཀྱི། རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་
ཁབ་གྱི་ཅ་ཁྲིམས་གྱི་སྒྲིམ་གཞིའི་ནང་ཡོད་པའི་མི་རིགས་ས་གནས་རང་སྤྱོད་དེ་བོད་
རིགས་ཡོངས་ལ་ཁབ་པ་ཞིག་ལག་བསྟར་བྱེད་དགོས་ཀྱི་འདུག་ཅེས་པ་དེའི་ཐོག་
བབས་པ་རེད། དེའི་བར་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་དེ་ཉ་ཅང་རིང་པོ་རེད། འབྲེལ་མོལ་ཐེངས་
དྲུག་བྱས་པ་དེ་བརྒྱུད་རིམ་དེའི་ཆ་ཤས་ཤིག་རེད། དེ་དང་མཉམ་དུ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ནང་
དུའང་དེའི་བརྒྱུད་རིམ་མང་པོ་ཞིག་བྱིན་ཡོད། ཨ་རི་དང་། ཡོ་རོབ། རར་མན། ཉི་
ཉོར་སོགས་སུ་བོད་ཀྱི་གྲོགས་པོ་དང་རྒྱལ་སྤྱོད་བྱེད་མཁན་ནམས་དང་མཉམ་དུ་གོ་
བསྟར་མང་པོ་ཞིག་བྱས་པ་རེད། དེ་བཞིན་འཛམ་གླིང་ཁྱོན་ཡོངས་ཀྱི་འགོ་ཕྱོགས་
དང་། རྒྱགས་གཞོན་ཆང་མར་ཆོར་སྤང་ཆེན་པོའི་ཐོག་ནས་དོ་སྤང་བྱས་པ་རེད། དེ་
དག་ཆང་མ་བྱས་པའི་མཐུག་འབྲལ་སམ་འབྲེལ་མོལ་ཐེངས་དྲུག་བྱས་པའི་ཉམས་
སྤྱོད་ཐོག་ནས་བལྟས་སྐབས་དབུ་མའི་ལམ་གྱི་སྤྱིད་བྱས་ལག་ལེན་བསྟར་ཕྱོགས་
ཀྱི་ཐབས་ལམ་གསར་པ་ཞིག་སྟོན་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་དེ་འབྲེལ་མོལ་ཐེངས་བདུན་
པའི་སྐབས་སུ་གསལ་པོ་བྱུང་བ་རེད། དེས་ན་འབྲེལ་མོལ་ཐེངས་བརྒྱུད་པའི་སྐབས་
སུ་ང་ཚོའི་དགོས་འདུན་གྱི་ཡིག་ཆ་སྤྱད་པ་དེའི་ནང་ད་ལྟའི་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་
མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ཅ་ཁྲིམས་སུ་གསལ་བའི་མི་རིགས་ས་གནས་རང་སྤྱོད་གི་
གནས་བབ་ཡོངས་རྫོགས་ལག་བསྟར་བྱེད་དགོས་ཞེས་པ་དེའི་ཐོག་བྱིན་པ་རེད།
དེས་ན་དེ་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་ཁུད་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་སློས་མ་དགོས།

མ་འོངས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལམ་སྟོན་དང་ཅ་ཁྱིམས་སྟོན་དོན་དང་། སྡེ་ལོ་
༡༠༠༩ ལོར་སྤྲད་པའི་མི་རིགས་ས་གནས་རང་སྤྱོད་གི་གནས་བབ་ཚུད་ལེན་བྱ་
རྒྱུའི་ཡིག་ཆ་གཉིས་པོ་བསྟར་ཐབས་མེད། གཅིག་ནི་འདས་པའི་སྤྲད་ཆ་ཡིན་ལ། དེ་
ནི་རང་བཞིན་ཀུས་མེད་དུ་ཕྱིན་པའི་ཡིག་ཆའི་ནང་དུ་བཅི་དགོས། དེ་ནི་ལེ་ཕུ་ལྟ་བུ་
གཅིག་རེད། མི་རིགས་ས་གནས་རང་སྤྱོད་གི་གནས་བབ་ཆ་ཆང་བྱུང་ན་བོད་མིའི་
མངོན་འདོད་ཆ་ཆང་དེའི་ནང་ནས་སྐྱབ་སྐྱབ་བམ་ཞེས་པ་ནི་དེའི་ཆ་ཤས་
གཉིས་པ་དེ་རེད། མི་རིགས་ས་གནས་རང་སྤྱོད་གི་གནས་བབ་ཆ་ཆང་ཞིག་ལྷག་
བསམ་ནས་དག་གི་ཐོག་ནས་ལག་ལེན་དུ་བསྟར་ན་བོད་མིའི་མངོན་འདོད་མང་ཆེ་བ་
སྐྱབ་སྐྱབ་ཀྱི་ཡོད། བརྒྱ་ཆ་བརྒྱ་ཐམས་པ་བསྐྱབ་མ་སྐྱབ་དུང་། བརྒྱ་ཆ་དགུ་བརྒྱ་གོ་
དུག་ཙམ་ཞིག་སྐྱབ་སྐྱབ་པ་དེའི་ནང་ཆ་རྒྱུན་ཡོད། ལྷག་པར་དབུ་མའི་ལམ་ཀྱི་སྟོང་
དོན་དེ་གང་རེད་ཅེ་ན། བོད་མིའི་འཐབ་ཚུད་དེ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དབང་ཆ་དེ་ཅིག་གི་འཐབ་
ཚུད་མིན་པར། བོད་མི་ནམས་ལ་འཛིག་ཏེན་སྤྱི་ཡོངས་ལ་འབྲི་བའི་ལས་འགན་སྐྱབ་
པའི་གོ་སྐབས་བསྐྱེད་རྒྱུའི་འཐབ་ཚུད་ཅིག་ཡིན་པ་དེ་ར་ཆོས་རྒྱུན་དུ་ངོས་འཛིན་
བྱེད་སྲུས་རེད། ལགོང་ས་མཆོག་གིས་གང་གསུང་གི་ཡོད་ཅེ་ན། དོན་ཆུང་དང་པོ་
ནི། བོད་པའི་འཐབ་ཚུད་དེ་གྲང་ཁུ་རིང་ལུགས་དང་། མ་རྩའི་རིང་ལུགས། ཡང་ན་
ལམ་སྟོན་རྟེན་པ་དང་ལམ་སྟོན་གསར་པའི་དབར་སོགས་ཀྱི་འཐབ་ཚུད་ཅིག་གཏན་
ནས་མིན་པ་དང་། དོན་ཆུང་གཉིས་པ་ནི། བོད་པའི་འཐབ་ཚུད་དེ་རྒྱ་མི་རིགས་དང་
བོད་མི་རིགས་ཀྱི་འཐབ་ཚུད་ཅིག་ཀྱང་མིན་པ། དོན་ཆུང་གསུམ་པ་ནི། ར་ཆོའི་
འཐབ་ཚུད་དེ་དབང་ཆ་སྲུས་འཛིན་མིན་ཀྱི་འཐབ་ཚུད་ཀྱང་མིན་པ་བཅས་རེད། ར་

ཆོའི་ཕྱགས་ཀྱི་དམིགས་ལུལ་དང་འཐབ་ཚད་ནི་བོད་མི་ཡོངས་ལ་རང་གི་མངོན་འདོད་དང་མ་ཐུན་པའི་མི་ཆེ་བསྐུལ་རྒྱ་ཞིག་དང་། བོད་པས་མི་རབས་ནས་མི་རབས་བརྒྱད་དེ་སློག་ལས་གཅེས་པར་འཛིན་པའི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་བདག་པོ་བརྒྱབས་ནས་འཛིག་ཏེན་སྤྱི་ཡོངས་ལ་འབྲི་བའི་ལས་འགན་སྤུབ་ཐུབ་པ་ཞིག་བཙོ་དགོས་པ་དེ་ཡིན་ཞེས་བཀའ་གནང་གི་ཡོད། དེས་ན་མི་རིགས་ས་གནས་རང་སྤྱོད་གི་གནས་བབ་ལག་ལེན་དུ་བསྟར་ན། ང་ཆོའི་མངོན་འདོད་དེ་ཉན་ཉན་སྤུབ་ཐུབ་ཀྱི་རེད་སྟེ་ཀྱི་ཡོད།

འོན་ཀྱང་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མ་ཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ད་ལྟ་ཕྱག་ལེན་དུ་བསྟར་བཞིན་པའི་ཅ་ཁྲིམས་ཀྱི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་ཆ་རྒྱུན་དེ་ནུས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ལག་ལེན་དུ་བསྟར་རྒྱུར་ད་ལྟ་དཀའ་ངལ་འཕྲད་ཀྱི་ཡོད། དེ་ནི་ཁོང་ཆོས་བརྗོད་སྣངས་འབྲམ་མིན་དང་། ཆོག་འབྲམ་མིན་སྣ་ཆོགས་ཐོག་ནས་བཤད་ཀྱང་། གང་ལྟར་དེ་དག་ལག་ལེན་དུ་བསྟར་ཐུབ་ཀྱི་མེད་པ་དེ་ཁོང་ཆོའི་བསམ་སྒྲུབ་ནང་དུ་འང་ཡོད་པ་རེད་བསམ་ཀྱི་འདུག འོན་ཀྱང་ད་ལྟ་ང་ཆོས་ཅ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་ཀྱི་ཕྱི་ལ་སྣ་ཁ་གཅིག་ཀྱང་རེ་འདུན་འདོན་ཀྱི་མེད་པ་དེ་ང་ཆོའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལངས་སྤྱོད་ཀྱི་ཅ་ཁྲིམས་ནང་ཡོད་པའི་རྒྱུན་འབྲེངས་ཆེན་པོ་གསུམ་ལའང་ང་ཆོས་འགལ་ཆེ་བྱེད་ཀྱི་མེད། འོན་ཀྱང་ང་ཆོའི་མངོན་འདོད་ནི་མི་རིགས་ས་གནས་རང་སྤྱོད་གི་གནས་བབ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མ་ཐུན་ཀྱི་བྱུང་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་བོད་རིགས་ཡོངས་ལ་མིང་དོན་མཚུངས་པ་ཞིག་ལག་བསྟར་བྱེད་དགོས་ཞེས་པ་དེ་རེད། དེ་བརྗོད་རྒྱུའི་མཚམས་སུ་ད་ལྟ་སྟེ་བས་ཡོད།

མཆེས་པ་འདི་ནས་འགྲོ་ལམ་གཉིས་ལས་མེད། འགྲོ་ལམ་དང་པོ་ནི་རྒྱ་ནག་མི་
དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འགོ་ཁྲིད་ཆོར་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཆོད་སེམས་ཤིག་ཡོད་
དགོས་པ་དེ་རེད། ཁོང་ཆོས་ཁྲིད་རང་ཆོས་རྩ་བུ་ལས་ཀྱི་སྤྱི་ལ་རེ་འདུན་གང་ཡང་
བྱེད་ཀྱི་མེད། དེའི་ནང་ཡོད་པ་རྣམས་རང་ཆོས་ལྷན་བསམ་རྣམས་དག་གིས་ལག་ལེན་
བསྟར་ཀྱི་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ན། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ད་ལྟའི་དཀའ་ཆོག་སེལ་བའི་འགོ་
འཇུགས་ཡག་པོ་ཞིག་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་རེད་སྟེ། དཀའ་ངལ་སེལ་འགོ་ཚུགས་ན། དེ་
ལ་བརྒྱད་རིམ་དང་འཕེལ་རིམ་ཞིག་ཆགས་རྒྱུ་རེད། ལས་རིམ་དེའི་ནང་དཀའ་ངལ་
གསར་པ་ཡང་ཡོང་གི་རེད། དེ་དག་རིམ་བཞིན་སེལ་གྱིན་ཕྱིན་ན་མཐར་ཐོད་མི་
རིགས་དང་། རྒྱ་མི་རིགས་གཉིས་ཀར་འདོད་སློབ་ཁེངས་པའི་ཐབས་ལམ་ཞིག་ཆེད་
ཀྱི་རེད་བསམ་གྱི་འདུག།

འགྲོ་ལམ་གཉིས་པ་ནི། དེ་ལྟར་ཡོང་གི་མ་རེད་བརྗོད་རྒྱུ་དེ་རེད། དེ་ནི་ཁོང་
ཆོས་ད་ལྟ་བུ་བརྗོད་བཞིན་ཡོད། དེའི་ནང་མངོན་པར་མི་གསལ་བའི་རང་བཅན་དང་།
བྱེད་རང་བཅན་གྱི་སྐད་ཆ་འདུག་ཅེས་བརྗོད་ཐུས་རེད། འོ་ན་མངོན་པར་མི་གསལ་
བའི་རང་བཅན་དང་། བྱེད་རང་བཅན་གྱི་སྐད་ཆ་གང་འདུག་ཅེས་དེས་ན། དེ་ལ་ལན་
མེད་པ་མ་ཟད། འདི་འདུག་ཅེས་མཆོད་པ་མོ་འཇུགས་རྒྱུ་ཡང་མེད། སྤྱི་མ་སློམ་གྱི་
ཐོག་ནས་འདི་ལྟར་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། དེ་ལྟར་བརྗོད་ཀྱིན་བཟད་ན། བོད་ཀྱི་དཀའ་ཆོག་
སེལ་བའི་ལས་རིམ་དེ་འགོ་བཙུགས་ཐུབ་ཀྱི་མེད། དེ་མ་ཐུབ་ན་རྒྱལ་སྤྱིའི་ནང་དང་།
རྒྱ་ནག་ནང་བཅས་སུ་ད་ལྟའི་བརྒྱད་རིམ་འདི་སུ་མ་ཐུད་འགོ་རྒྱུ་རེད། ད་ལྟའི་བརྒྱད་
རིམ་སུ་མ་ཐུད་འགོ་སྐབས། རྒྱ་ནག་ནང་དུ་འགྱུར་བ་ཡོང་སྲིད་ལ། རྒྱལ་སྤྱི་དང་བོད་

ཀྱི་ནང་དུ་འང་འགྱུར་བ་ཡོང་སྲིད་པ་ཞིག་རེད། དེ་ཆོའི་འགྱུར་འགྲོས་དང་བསྐྱུན་ནས་
ང་ཆོས་འོངས་ཟེ་སྲིད་ནས་གནས་བར་ཡིག་ཆ་དེ་རང་ཐོག་འགྲུལ་བསྐྱོད་མེད་པར་
བསྐྱད་གསལ་ཡོད་དམ། ཡང་ན་སྟོན་ཡོངས་ནས་འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་འགྲོ་གསལ་
ཡོད། གང་ལྟར་འགྲོ་མིན་ལ་མ་སྟོས་པར་ང་ཆོའི་ལས་འགྲུལ་ནི་ཚུ་རྒྱལ་སའི་ལྷགས་
སྤྱབ་དེའི་ནང་ཚུད་དགོས་པ་དེ་ཉ་ཅང་གལ་འགངས་ཆེན་པོ་རེད། དེའི་ནང་ཚུད་ན་
འགྲོ་ལམ་གཉིས་པོ་གང་དུ་བྱིན་ནའང་གཅིག་གི་ཐོག་ཏུ་འགྲོ་དགོས་ངེས། ད་ལྟར་
ཆོས་དེ་འགྲིག་གི་མི་འདུག་ཅེས་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འགོ་
ཁྲིད་རྣམས་ལ་བརྟེན་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་གནས་ལུགས་རྒྱ་མཚན་དེ་སྤྱི་ལའང་བཤད་
ཐུབ་ཀྱི་མེད།

ཉེ་སྟོན་ཕྱི་ཁྱེ་ ༥^༡ མཐུག་ལ་རྟོང་རྟོང་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་དུ་གཙུག་
ལག་སློབ་ཁང་འདིས་རྒྱ་ནག་དང་། ལུ་ཕོ་གས་ནས་མཁས་དབང་གདན་ཁྲིམ་གྱིས་
ང་ཆོས་སྤྱད་པའི་མི་རིགས་ས་གནས་རང་སྐྱོང་གི་གནས་བབ་བསྐྱབ་རྒྱའི་མངོན་
འདོད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་དེའི་ཐོག་མཁས་པའི་བསྟོ་སྐྱེད་གི་ཆོག་ལ་འདུ་ཞིག་བསྐྱོངས་
འདུག། དེའི་གྲུབ་དོན་རྣམས་ཉ་ཅང་གསལ་པོ་འདུག། ང་ཆོས་སྤྱད་པའི་ཡིག་ཆ་དེ་
མཚན་ཉིད་པའི་སྐད་ཆ་བཤད་སྟངས་ལྟར་ན། ལན་གྱིས་བསྐྱོག་ཏུ་མེད་པའི་ཐལ་བ་
ཡིན་པ་དང་། དེ་ལ་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ངོས་ལེན་མ་བྱེད་ན་རྒྱ་ནག་ལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་
དབང་སྤྱད་མེད་པ་དེ་ཉ་ཅང་གསལ་པོ་ཡིན་པའི་གནས་བབ་དེ་བཤད་འདུག།

ཕོ་གས་གཞན་ནས་ང་ཆོར་མཐུན་འགྱུར་གནང་མཁན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཆང་མས་
ཡིག་ཆ་དེ་ཉ་ཅང་གི་ཚུལ་མཐུན་ཡིན་པ་དང་། མ་འོངས་པར་རྒྱ་ནག་མཉམ་དུ་

གཉིས་ཕྱོགས་སམ་མང་ཕྱོགས་ནས་སྐད་ཆ་བཤད་རྒྱའི་གོ་སྐབས་བྱང་ན་སྐད་ཆ་
བཤད་རྒྱའི་གཞི་རྩ་དེ་བཏན་པོ་དང་ལས་སྒྲ་པོ་ཡག་པོ་ཞིག་ཆགས་འདུག་ཅེས་
བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། དེས་ན་ད་ལྟ་ང་ཚོ་ཡིག་ཆ་འདིའི་ཐོག་ཕྱ་མཐུད་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།

དེ་བ་གཉིས་པ། རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་ཡལོང་ས་ཡ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོའི་
མཇེད་ཆེན་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་གལ་ཆེ་ཆུང་གི་སྒྲུབ་སྒྲུང་ས་ཐོག་ནས་དང་པོ་གཉིས་
དེ་གལ་ཆེ་བ་གཟིགས་ཀྱི་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་འདུག། ང་རང་གིས་ལྟ་སྒྲུང་ས་བྲས་ན་
བོད་དོན་འཐབ་རྩེད་ཀྱི་ལས་འགན་དེ་གལ་ཆེ་བ་མཐོང་གི་འདུག། དེ་གང་ཡིན་ཞེ་ན།
འཛམ་གླིང་འདིའི་ཐོག་གི་ཞི་བདེ་དང་ལྷིང་འཇགས་གང་ཡིན་ཡང་བོད་དོན་འཐབ་
རྩེད་འདི་ལ་མང་པོ་ཞིག་རག་ལུས་ཡོད་བསམ་གྱི་འདུག། བོད་དོན་བདེན་མཐའ་
གསལ་ན་ཡལོང་ས་མཆོག་གི་མཇེད་ཆེན་དང་པོ་གཉིས་ཀྱང་རང་བཞིན་གྱིས་
འབྲུབ་རྒྱུ་དང་། གཉིས་ནས་ང་ཚོས་བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་འཛིན་སྐྱོང་གྲེད་
རྒྱུ་འདི་འཛམ་གླིང་ཞི་བདེ་དང་། འགྲོ་བ་མི་སྤྱི་ལ་མན་ཆེད་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད་
སྟབས། ད་ལྟ་བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་ཉ་ཅང་ཉམས་ཆག་ཏུ་འགྲོ་ཕྱས་རེད།
བོད་ནང་དུའང་བོད་པ་རྣམས་གངས་རུང་མི་རིགས་སུ་འགྱུར་བའི་ཉེན་ཁ་སོགས་
ཉག་ཐ་བའི་དུས་ཤིག་ཡིན་སྟབས། བོད་པ་ཞིག་གི་ངོས་ནས་བལྟས་ན། བོད་དོན་
འཐབ་རྩེད་དེ་ཐོག་མར་བསྒྲུབ་དགོས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་གི་འདུག། དེ་ག་འདྲ་
ཡིན་ནམ་ཞེས་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན།

བཀའ་ལན། ད་ལྟ་གོང་དུ་མཇེད་ཆེན་གསུམ་བང་བསྐྱིགས་པ་དེ་སྐབས་འགའ་

རེར་གལ་ཆེ་ཆུང་དབང་གིས་བར་བསྐྱེགས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་བཀའ་གནང་བ་བྱུང་ཡོད།
གལ་ཆེ་ཆུང་ལ་དབྱིན་སྐད་དུ་བ་རའོ་རི་རི་ (Priority) ཟེར་བ་རེད། བ་རའོ་རི་རི་
ཆ་ནས་དང་པོ་དང་། གཉིས་པ་ཞེས་བརྗོད་སྟོལ་ཡོད། ཡང་བ་རའོ་རི་རི་ཞེས་པའི་
ཆོག་དེ་མེད་སྟོང་མ་བཟང་བར་སྦྱིར་བཟང་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་ཞེས་གསུངས་པ་
དེ་ནི་མཆོམས་རེ་བྱུང་ཆེ་ཆུང་གི་ངོས་ནས་གསུངས་པའི་གོ་སྐབས་ཀྱང་ཡོད། དེ་ནི་
འདྲ་མིན་སྒྲ་ཆོག་གས་ཤིག་གི་ཐོག་ནས་བཀའ་གནང་གི་འདུག། བྱུང་ཆེ་ཆུང་གི་ཐོག་
ནས་གཟིགས་ན། འགྲོ་བ་མི་རིགས་སྤྱི་ཡོངས་དེ་བྱུང་ཆེ་ཞོས་དང་། དེ་རྗེས་ཆོས་
ལུགས་ཀྱི་སྐོར། བོད་པ་དེ་མི་འཕོར་སོགས་ཀྱི་ཆ་ནས་བྱུང་ཆེ་ཞོས་དེ་རེད། དེའི་
དབང་གིས་རིམ་བུ་གསུམ་པོ་དེ་བར་བསྐྱེགས་པ་རེད་བསམ་གྱི་འདུག།

ད་གིན་ངས་འགོ་སྟོན་ནས་འདིའི་ཐོག་ལ་སྐད་བུ་ཞིག་བརྗོད་རྒྱུའི་ཐབས་
ཤེས་བྱས་པ་ཡིན། གཅིག་བྱས་ན་དེ་ཙམ་གསལ་པོ་མ་བྱུང་བ་ཡིན་འདུག། དུས་
རབས་ཉེར་གཅིག་པ་དང་ཉེར་གཉིས་ནང་གཞི་ནས་བོད་ཀྱི་གནས་བབ་ད་ལྟ་བཞིན་
ཆགས་དགོས་པ་དེ་གང་བྱས་པ་རེད་ཅེ་ན། དེ་ནི་འཛིག་རྟེན་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་འགྱུར་
འགྲོས་དང་འབྲེལ་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་ལས། འཛིག་རྟེན་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་འགྱུར་
འགྲོས་དང་འབྲེལ་བ་གཏན་ནས་མེད་པ་ཞིག་མིན།

ད་རངས་ངས་དང་པོ་བཤད་སྐབས་སྐད་ཆ་དེ་རིང་པོ་ཞིག་ཆགས་སོང་ཡང་།
དེ་སྐབས་གང་ཞུས་ཡོད་ཅེ་ན། སྦྱིར་བཟང་འགྲོ་བ་མིའི་སྤྱི་ཆོག་ནང་འགྱུར་བ་
ཆབས་ཆེ་དེ་རྒྱབ་སྟོགས་སུ་འབྱུང་ལས་ཅན་ཀྱི་གསར་བརྗེ་བྱུང་བ་ནས་ཕྱིན་པ་
རེད། སྦྱིར་བཟང་འབྱུང་ལས་ཀྱི་གསར་བརྗེ་ཞིན་བྱ་སེའི་རི་ཡལ་རི་ཕྱོ་ལུ་ཤན་

(Industrial revolution) ཞེས་པ་དེ་འབྲུལ་ལས་རྒྱང་པ་དང་འབྲེལ་བ་
ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། དོན་དུ་སྤྱི་ཚོགས་དང་། དཔལ་འབྱོར། ཆབ་སྲིད་ཆང་མ་
འགྱུར་བ་འགོ་བའི་འགོ་དེ་ནས་ཚུགས་པ་རེད།

ང་ཚོ་བོད་པའི་ཐོག་ཏུ་དམིགས་སུ་བཀར་ནས་ཞུས་ན། རྒྱ་ནག་རྒྱ་ཏུ་སྟོབས་
ཆེན་པོ་བྱས་ནས་བསྐྱད་པ་རེད། བོད་པ་རྒྱ་ནག་དང་བསྐྱར་ན་དུས་རབས་དགུ་པའི་
ཟླ་སྤྱི་ཚུགས་ཏུ་སྟོབས་ལུགས་རྒྱང་བ་རེད། དུས་རབས་དགུ་པའི་གོང་དུ་བོད་པས་
རྒྱ་ནག་ཏུ་དམག་བརྒྱབས་ནས་ས་ཆ་མང་པོ་དབང་བསྐྱར་བྱས་པ་དང་། རྒྱ་ནག་
གོང་མ་རྒྱལ་ས་ནས་མཐར་སྐྱོད་གཏོང་བ་ལྟ་བུ་སྐབས་དེ་བྱུང་ཡོད། འོན་ཀྱང་མངའ་
བདག་ཁྱི་རལ་པ་ཅན་གྱི་ཟླ་སྤྱི་ཚུགས་པ་བྱུང་བ་ནས་བཟུང་བྱི་ལོ་ ༡༩༥༡
བར་དམག་དང་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཁུས་པའི་ཐོག་ནས་བལྟས་ན་རྒྱ་མི་སྟོབས་ཆེ་བ་
དང་བོད་པ་སྟོབས་རྒྱང་བ་རེད། འོན་ཀྱང་བྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ བར་དུ་བོད་དེ་རྒྱ་མིས་
དབང་བསྐྱར་ཆ་ཆང་བྱས་མེད། སོག་པོས་དབང་བསྐྱར་བྱས་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་
དུས་ཚོད་ངེས་ཅན་ཞིག་ལས། བོད་དེ་བོད་པར་སྤྱིར་སློབ་བྱས་ཡོད།

དཔེར་ན། བྱི་ལོ་ ༡༩༡༦།༡༩༡༧' ཅུ་མ་ནས་བོད་དེ་སོག་པོའི་འོག་ཏུ་བྱིན་
ཡང་། བྱི་ལོ་ ༡༩༤༥ ཅུ་མ་ལ་བོད་པ་རྣམས་རང་དབང་ཆགས་ཟིན།

བྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ལོར་བོད་པ་ཡོངས་རྫོགས་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་
ཁབ་འོག་འགོ་རྒྱུ་ལེ་གནས་བབ་དེ་ཇི་ལྟར་བྱུང་བ་རེད་ཅེ་ན། ཁུབ་ཕྱོགས་སུ་འབྲུལ་
ལས་ཀྱི་ཡར་རྒྱས་བྱིན་ཟིན་པའི་ཟླ་སྤྱི་ཚུགས་དཔལ་འབྱོར་གྱི་གནས་བབ་དེ་ཉ་ཅང་མི་
འདྲ་བ་ཞིག་ཆགས་པ་རེད། དེའི་དབང་གིས་མ་ཅུའི་རིང་ལུགས་ཞེས་པའི་དཔལ་

འབྱོར་གྱི་ལམ་ལུགས་དེ་དར་བ་རེད། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་མ་ཅའི་བདག་པོ་རྣམས་
གྱིས་ལས་བྱེད་དང་སྐྱེ་མེ་ལ་ཚད་ལས་འདས་པའི་བཟུ་གཞིག་གཏོང་བའི་གནས་
ཚུལ་བྱང་བའི་དབང་གིས་དེའི་ཁ་གཏད་དུ་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་དང་། མར་ཁེ་སེ་
རིང་ལུགས་ཞེས་བ་དེ་བྱང་། དེ་ནས་རྒྱ་བ་ཕྱོགས་སུ་མ་ཅའི་རིང་ལུགས་དང་། སྤྱི་
ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་འཐབ་ཚྭ་དེ་རྒྱ་ཆེ་དུ་བྱིན་པའི་ཉེར་ལེན་ལ་བརྟེན་ནས་
དམག་ཆེན་དང་པོ་དང་། དམག་ཆེན་གཉིས་པ་བཅས་རིམ་བཞིན་བྱང་། དེ་ཙམ་མ་
ཟད་སོ་མི་ཡཏ་ཡུ་ནི་ཡན་ (Soviet Union) ཞེས་བ་དེ་ཐོན་བ་རེད། དེ་ནི་ལོ་
བདུན་ཅུ་དོན་གངས་རིང་གནས་ཤིང་། རྒྱ་ནག་ཀྱང་དམར་པོའི་ལོག་དུ་བྱིན་པ་རེད།

དེ་རྒྱུ་གཞི་ནས་བོད་དེ་རྒྱ་ནག་དམར་པོའི་ལོག་དུ་བྱིན་པ་རེད། དེས་ན་བོད་
འདི་གཏན་འཇགས་རྒྱ་མིས་དབང་བསྐྱར་བྱེད་པའི་འགག་རྩ་གཙོ་བོ་གང་ལ་ཐུག་
ཡོད་ཅེ་ན། སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་དང་མ་ཅའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་འཐབ་ཚྭ་ནས་མར་
འབྲེལ་བ་ཞིག་རེད། འཛམ་གླིང་ཐོག་དེའི་འཐབ་ཚྭ་དེ་བྱང་མེད་ན་དམག་ཆེན་
གཉིས་བྱང་མེད་ལ། བོད་ཀྱང་ད་ལྟ་བཞིན་ཡོང་དགོས་པའི་གནས་སྐབས་གང་ཡང་
མེད། དེ་དག་ཚང་མའི་འབྱུང་ཁུངས་སམ་ཐོག་མའི་མ་རིག་པ་ལྟ་བུ་དེ་དང་རབས་
དཔལ་འབྱོར་གྱི་གནས་སྐབས་ལ་ཐུག་ཡོད།

འཕུལ་ལས་ཅན་གྱི་འཇུགས་སྐྱེན་དང་། འཕུལ་ལས་ཅན་གྱི་ཐོན་སྐྱེད། བག་
མེད་ལོངས་སྤྱོད་བཅས་ལ་བརྟེན་པའི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ལམ་སྟོན་འདིའི་དབང་གིས་
གོང་དུ་ཁྱེད་པའི་ཁོར་ཡུག་ཉམས་ཆག་དང་། གཞོད་འཆོ། དམག་འཁྲུག་ཆོས་
ལུགས་པན་ཚུན་གྱི་འགལ་ཆོས་སོགས་བྱང་། དེ་དག་ཚང་མའི་རྩ་བའི་མ་རིག་པ་ལྟ་

བྱ་དེ་བཅའ་དུ་ཕྱིན་ན། དགོས་མཁོ་ལས་མང་བའི་ཐོན་སྐྱེད་དེས་མི་རྣམས་ལ་བག་
མེད་ལོངས་སྤྱོད་བྱེད་རྒྱུའི་གཤེས་ཀ་བསྐྱབས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱང་། གཤེས་ཀ་དེ་
ལ་འབྱུང་བ་མ་ཕྱིན་བར་དུ་ཐོད་ཀྱི་ཅ་དོན་དེ་བསྐྱབ་རྒྱ་ཏ་ཅང་ཁག་པོ་རེད་བསམ་
ཀྱི་ཡོད། དེ་བསྐྱབས་པ་ཡིན་ཡང་བརྟེན་གྱིང་གནས་སྤྱོད་རྒྱ་ཏ་ཅང་ཁག་པོ་རེད་
བསམ་ཀྱི་འདུག།

དེས་ན་ང་ཆོ་ནང་བས་སྤྱག་བསྐྱེད་བདེན་པ་བྱངས་ནས་སྤྱང་བའམ་སྤྱག་
བདེན་སྤོང་བ་ལ་སྤྱག་བསྐྱེད་བདེན་པ་ལ་ཐད་ཀར་ཁ་གཏད་གཏག་ན་འགྲིག་གི་
མེད། སྤྱག་བསྐྱེད་བདེན་པ་དེ་བྱ་བ་ཟིན་པའི་དངོས་པོ་ཞིག་རེད། སྤྱག་བསྐྱེད་བདེན་
པ་མེད་པ་བཟོ་བ་ལ་ཀུན་འབྱུང་བདེན་པ་དེ་སྤྱན་སྤྱང་དགོས་པ་ཡིན། རྒྱ་ཀུན་འབྱུང་
བདེན་པ་དེ་སྤྱན་མ་སྤྱང་ན། འབྲས་བུ་སྤྱག་བསྐྱེད་བདེན་པ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོང་རྒྱ་
ཞིག་རེད། མ་རིག་པ་སྤྱན་མ་སྤྱང་ན་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ལས་སྤྱ་མ་སྤྱད་ཡོང་རྒྱ་ལས། དེ་
འགོག་མི་སྤྱབ། དེས་ན་ས་བོན་དང་ཅ་བ་བྱངས་ནས་དབྱུང་རྒྱ་ནི་ནང་པའི་ལྟ་བ་
ཞིག་རེད་ལ། ཚན་རིག་པས་བལྟས་ཀྱང་རྒྱ་མཚན་དང་མ་སྤྱན་པ་ཞིག་རེད། མགོན་
པོ་བྱམས་བས།

ནད་ནི་ཤེས་བྱ་ནད་ཀྱི་རྒྱ་ནི་སྤང་བྱ་ལ། །

བདེ་གནས་འཛོལ་བྱ་སྤྱན་ནི་བསྟེན་པ་བྱ་བ་ལྟར། །

ཞེས་དཔེ་ཏ་ཅང་ཡག་པོ་བཞག་འདུག ན་ཚ་བྲག་དགོས་ན་དེའི་རྒྱ་དེ་མེད་པར་
བཟོ་དགོས། དེས་ན་ང་ཆོ་བོད་ཀྱི་དཀའ་ལྷོག་དེ་ཡང་དམིགས་བསལ་གྱི་རྒྱ་ཞིག་ལ་
བརྟེན་ནས་བྱང་བ་ལས་སྤོ་བྱར་དུ་བྱང་བ་ཞིག་མིན། ཉིན་ཞིག་ཞོགས་པ་གཉིད་སད་

སྐབས་མའི་ཅེ་ཏུང་གིས་བོད་ལ་དམག་བརྒྱབ་དགོས་བསམ་པ་བྲན་མེད། དེའི་རྒྱབ་
སློངས་ཏེ་ཅང་རིང་པོ་ཞིག་བར་འགྲིགས་ནས་ད་ལྟའི་གནས་སྟངས་བར་སླེབས་པ་
རེད། གལ་སྲིད་བོད་ཀྱི་རྩ་དོན་དེ་ད་ལྟའི་རྩ་དོན་གསུམ་པོ་ལས་གལ་འགངས་ཆེ་
བར་བཅིས་ཀྱང་བཅི་མི་ཆོག་པ་མེད། འོན་ཀྱང་དེ་སྐབས་པའི་རིམ་པ་ལ་འགྱུར་བ་དེ་
ཙམ་འགོ་རྒྱ་གང་ཡང་མེད། གསལ་པོ་ཆགས་ཡོད་མེད་མི་ཤེས། འདི་ཙམ་ཡིན་
ཞེས་གསུངས། ། །

རྗེས་བཅའི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ།

ཞུ་དག་པ།
སྐུ་སྒྲེང་སྐུ་ནབས་བྱམས་བསྟན་ལགས།
བསྟན་འཛིན་དོན་ཡོད་ལགས།

ཡིག་ཐོག་པབ་བཟུ་བ།
རྣམ་གྲུ་ཐུབ་བསྟན་ཡར་འཕེལ།

བོད་རྒྱལ་ལོ་ ༡༡༣༧ དང་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༠ ལོར་རྣམ་རྒྱལ་གྲྭ་ཚང་
ཤེས་ཡོན་ལྷན་ཆོག་མཁན་ནས་དབར་འགྲེམས་ཞུས།